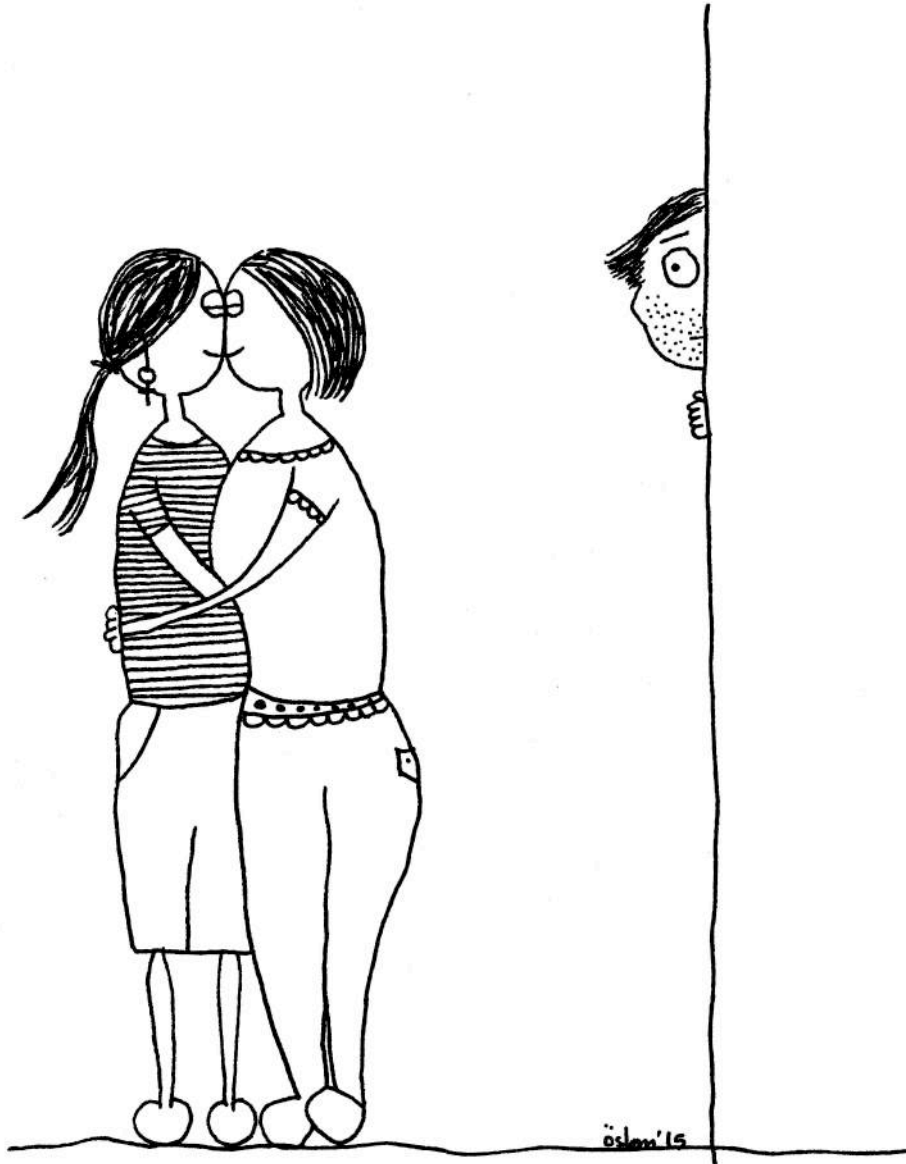

DÜŞMANI SEVMEK

Heteroseksüel Feminizm ile
Politik Lezbiyenlik Arasındaki Tartışma

DÜŞMANI SEVMEK
Heteroseksüel Feminizm ile Politik Lezbiyenlik
Arasındaki Tartışma

Çeviri
Melis Dedeoğlu

Çizim ve karikatürler
Özlem Çelik

Yayına Hazırlayanlar
Berrin Hatacıköğlu
Ece Kocabıçak
Yasemin Özgün

Bu kitapçık Berrin Hatacıköğlu, Berrin Yaşot, Ece Kocabıçak, Filiz Karakuş, Selin Çağatay, Şebnem Oğuz ve Tuğba Baki Özay'ın desteği olmadan yayınlanamazdı.

Kitapçık ile ilgili izlenimlerinizi bizimle paylaşılırsanız çok seviniriz:
escinselkadin2015@gmail.com

Temmuz 2015

DÜŞMANI SEVMEK

Heteroseksüel Feminizm ile Politik Lezbiyenlik Arasındaki Tartışma

Bu kitapçığı yayınlıyoruz çünkü feministler arasındaki politik lezbiyenlik tartışmasının önemli olduğunu düşünüyoruz. Leeds Devrimci Feministler (The Leeds Revolutionary Feminists) bildirisi aslen bir konferans metni olarak yazıldı ve ardından Kadın Kurtuluş Hareketi'nin uluslararası-ulusal gazetesi WIRES'da yayınlandı. Bildirileri hiç okumamış olan pek çok kadın tartışmadan haberdar oldu. Bildiri o kadar fazla ilgiye ve tepkiye neden oldu ki metnin savlarını daha kalıcı bir biçimde erişilir kılmak istedik. Fakat bildiriği yayınlamamız ve ardından gelen yazışmalar, bizim bir kolektif olarak dile getirilen görüşlerle ya da dile getirilme biçimleriyle muhakkak mutabık olduğumuz anlamına gelmiyor. Bu kitapçığa eklemek istediğimiz çok sayıda başka yazı da var. Tartışmaya dahil olan bütün kadınlara yazdık fakat birkaç durumda karşılık alamadık ve bu nedenle ilgili yazıları izin almadan yayınlamadık. Politik ve editöryal açıklık adına kısa ve öz ifadelere, kendi kolektif ve bireysel fikirlerimize de yer verdik. Bunları kitapçığın sonuna doğru bulabilirsiniz.

Sadece Kadınlar Yayınevi (Only women Press)

Yıldızla işaretlenen mektuplar Sadece Kadınlar Yayınevi tarafından kısaltılmıştır.

POLİTİK LEZBİYENLİK: HETEROSEKSÜELLİĞE AÇILAN DAVA

Leeds Devrimci Feminist grubu, 1981

İlk olarak Eylül 1979'daki bir konferansta verilen bildiri

Bütün feministlerin lezbiyen mi olması gerektiği sorusunun yeni olmadığını biliyoruz. Yine de bu konu üzerinde fikir yürütmemiz gerekiyordu . Çünkü politikalarımız ve erkeklerin düşman olduğunu söylemenin ne anlama geldiğini diğer kadınlarla konuşurken, bütün feministlerin illa ki lezbiyen olması gerektiğini söyleyip söylemediğimiz bize sıklıkla soruluyor.

Tartışmaya başlayınca fark ediyoruz ki bu konu adeta bir bomba. Bu konu, heteroseksüel kız kardeşlerimiz bizi kadınlardan nefret etmekle suçlamasın diye, sadece evlerimizde, yakın ve güvenilir arkadaş çevremizde konuşmamız ve hareket içerisinde politik olarak dile getirmememiz gereken bir şey. Konuya dair güçlü politik inançlarımızı diğer feministlerle konuşurken saklamak zorunda kalmamız doğru mu? Biz bu konuyu bir çalıştayda etraflıca tartışmayı istiyoruz. Sadece bütün feministlerin lezbiyen olup olmaması gerektiğini değil, tam olarak neden lezbiyen olmaları gerektiğini düşündüğümüzü ve bu konu üzerine nasıl daha açık konuşmaya başlayabileceğimizi tartışmak istiyoruz.

Biz bütün feministlerin politik lezbiyenler olabileceğini ve olmaları gerektiğini düşünüyoruz. Bizim politik lezbiyen tanımımız; kendini kadın olarak tanımlayan, erkekleri düzmeyen kadındır.¹ Bu, kadınlarla cinsel ilişki yaşanması gerektiği anlamına gelmiyor. Bildiri iki bölüme ayrılmıştır. İlk bölüm, feminizmi ciddiye alan kadınların neden heteroseksüelliği bırakmaktan başka çaresi olmadığını açıklıyor. İkincisi, politik lezbiyenliğe yönelik sorular, yorumlar ve bunların nasıl cevaplanmaları gerektiğine ilişkin bakış açımızı içeriyor.

(1) Heteroseksüellik ne hakkındadır ve neden bırakılması gerekmektedir?

Cinsellik

Kadınların ezilmişliğinde cinselliğin rolü nedir? Sadece erkek egemenliğinin yarattığı ezme/ezilme ilişkisinde, ezen kimse ezilenin bedenini gerçekten işgal eder ve sömürgeleştirir. Heteroseksüellik bağlamında bütün cinsel davranış şekilleri kendini hakimiyet ve teslimiyet, güç ve güçsüzlük, fethetme ve küçük düşürme aracı olarak gösterir. Her bir cinsel gönderme, her cinsel şaka, her cinsel imge kadına işgal edilmişliğini ve erkeğe gücünü hatırlatmaya hizmet ettiğine göre, erkek egemenliği cinselliğe çok özel bir önem atfetmiş demektir. Kültürümüzde cinsellik hakkındaki tüm bu yaygara neden? Çünkü erkeğin kadın üzerindeki temel baskısı, özellikle cinsellik aracılığıyla sürdürülür (bu başlı başına bir kitap olmalı, şu anda bu konuya daha fazla değinemiyoruz).

---

¹ Çevirenin notu: Metinde heteroseksüel ilişki söz konusu olduğunda özellikle İngilizce 'fuck' kelimesi tercih edilmiştir. Bu kısımları metnin aslına bağlı kalarak, 'düzüşme' olarak çevirmeyi uygun buldum.

Heteroseksüel çift

Heteroseksüel çift, erkek egemenliğinin politik yapısının temel birimidir. Bu yapı içerisinde her kadın bir erkeğin kontrolü altına girer. Bu durum, kadınları gettolarda, kamplarda veya bahçedeki kulübede tutsak etmekten dahi daha etkilidir. İlişkide aşk ve cinsellik, baskının gerçeklerini gizlemek, kadınların kendilerini birbirleriyle özdeşleştirerek başkaldırmasını ve erkeği düşman olarak tanımlamasını engellemek amacıyla kullanılır. Heteroseksüel bir ilişki içerisinde olan her kadın, temellerini güçlendirmek yoluyla erkek egemenliğinin sürdürülmesine yardımcı olur.

Penetrasyon

Penetrasyon (penetrasyon kelimesini kullandığımızda penis ile penetrasyondan bahsediyoruz) kadının ve hatta erkeğin cinsel hazzı için mutlaka gerekli değildir. Penetrasyonun gerçekleştirilmesi, üremeyi veya usandırıcı/tehlikeli gebelikten korunma yollarını beraberinde getirir. O halde, neden erkek egemenliğinin günümüze özgü aşamasında cinselleştirilen kültürün kalbinde penetrasyon yatar?

Neden giderek artan sayıda kadın, daha da genç yaşlardan itibaren psikiyatristler, doktorlar, evlilik danışmanları, porno endüstrisi, büyüme hareketi, solcular ve Masters ve Johnson² tarafından daha sık düzülmeye teşvik ediliyor? Çünkü günümüzde erkek egemenliği altında kadına uygulanan baskının şekli değişiyor. Daha fazla kadın, az biraz daha para kazanmaya başladığından ve yeniden üretim üzerindeki baskı hafiflediğinden, birey olarak erkekler ve kadınların üzerindeki bir sınıf olarak erkekler cinsel denetim vasıtasıyla güçlendiriliyor.

Penetrasyonun işlevi

Penetrasyon, ezen erkeğin ezilen kadının bedenine girmesiyle büyük sembolik anlam taşıyan bir eylemdir. Fakat bu bir sembol olmaktan daha fazlasıdır, işlevi ve etkisi kadınların cezalandırılması ve kontrol edilmesidir. Sadece tecavüz değil, her penetrasyon eylemi bu işleve hizmet eder. Hatta üstü örtülü bir şekilde 'sevişmek' olarak tanımlanan da dahil. Erkeklerin 'kendini beğenmiş' bir kadın hakkında ne dediğini hepimiz duymuşuzdur: "ihtiyacı olan bir güzel düzülmek". Bu boş bir yorum değil. Her erkek düzülmüş bir kadının, bedeni erkeğe açık olan, erkeğin kontrolü altındaki bir kadın olduğunu bilir: Ehlileştirilmiş ve içine zorla girilmiş bir kadın. Cinsel devrim öncesinde, penetrasyonun erkeğin menfaatine olduğu konusunda kadınlar arasında bir yanlışlık yoktu. Cinsel devrim bir aldatmacadır. Erkek cinselliğinin baskıcı doğasını gizlemeye hizmet eder ve bu sırada bize penetrasyonun bizim de menfaatimize olduğu söylenir.

Kadın için her tür penetrasyon eylemi, kadının özgüveninin altını kazıyan ve gücünü azaltan bir işgaldir. Bir erkek içinse, onu sadece tek bir kadına değil, bütün kadınlara karşı daha kuvvetli kılan, bir güç ve hakim olma eylemidir. Yani penetrasyona dayalı cinsellik yaşayan her kadın ezen erkek özneyi destekler ve erkeklerin sınıfsal gücünü pekiştirir.

---

² Çevirenin notu: Masters ve Johnson bildirisinin yayınlandığı yıllarda cinsellik üzerine araştırma yapan bir çift.

(2) Sorular Yorumlar

(a) Fakat bu heteroseksüel kadınların düşman olduğunu söylüyorsunuz gibi anlaşılıyor!

Hayır. Erkekler düşman. Heteroseksüel kadınlar düşmanla işbirliği içerisinde. Heteroseksüel feminist kız kardeşlerimizin kadınlar için yaptığı tüm iyi işlerin, erkeklerle giriştikleri karşı devrimci faaliyet sonucu altı kazılmakta. Heteroseksüel bir feminist olmak, Nazi işgalindeki Avrupa’da direnişe mensup olup gündüzleri bir köprüyü havaya uçururken, akşam onu aceleyle onarmaya benziyor. Örneğin Women’s Aid³ ele alalım: Erkeklerle yaşayan kadınlar, şiddete maruz kalan kadınlara erkekler olmadan hayatta kalmanın mümkün olduğunu söyleyemez. Çünkü kendileri de bunu yapmıyor. Bir erkekle yaşayan ya da cinsel ilişkiye giren her kadın, kız kardeşlerine uygulanan baskıyı devam ettirir ve bizim mücadelemize engel olur.

(b) Fakat ben ve erkek arkadaşım cinsel ilişkiye girmiyoruz.

Eğer bir erkekle herhangi bir cinsel faaliyete giriyorsan onun sınıfsal gücünü pekiştiriyorsun demektir. Törenselleşmiş bir aşığılanmanın en aşırı şekli belki kaçabilirsin ama heteroseksüel davranışın her türüne dahil olan duygusal eklentiler yüzünden erkekler büyük çıkar sağlarken kadınlar kaybeder. ‘Saf’ cinsel zevk diye bir şey yoktur. Bu tür bir “zevk”, fantezi, bellek ve deneyim yoluyla yaratılır. Heteroseksüel cinsel ‘zevk’, güç uygulamaya ve güçsüzlük deneyimine eşlik eden duygulardan ayrılamaz.

(İlişkin penetrasyon içermiyorsa neden kadın bir sevgili edinmiyorsun? Bir erkeği, kadınları benzersiz aşığılama yetisinden mahrum bırakırsan, cinsel beceri anlamında bir kadının olduğundan çok daha kötü olan bir mahlukla baş başa kalırsın).

(c) Ama benim erkek arkadaşım beni penetre etmiyor, ben onu kuşatıyorum.

Bir gül herhangi başka bir isimle anılsa da güldür, penetrasyon da böyledir. Ya da belki “eşeğin kulağını kesmekle küheylan olmaz” daha uygun bir ifade. Kuşatmaya inanmanın hüsnü kuruntu olduğunu söylemek burada getirilebilecek en nazik yorum. Bunun söz konusu faaliyete devam etmek için bir bahane ve rasyonelleştirme olduğunu söylemek daha gerçekçi olurdu. Aktif bir vajinanın (güçlendirme egzersizlerinin yardımıyla) bir penisi içine çekmesi olabilecek kuşatma eylemi, sadece bir kadın ve erkeğin tam gelişmiş bir biçimde ve tamamen masum doğduğu, hayat olmayan ıssız bir adada gerçekleşebilirdi (zaten burada düzüşmeyi belki de asla keşfetmeyebilirlerdi). Hiç bir penetrasyon eylemi sosyal yalıtılmışlık içinde gerçekleşmez. Her biri, erkek egemen ilişkiler sistemi içerisinde gerçekleşir. Erkek egemenliği altında hiçbir kadın ‘özgür’ bırakılmayacağından, hiçbir penetrasyon eylemi de işlevinden ve sembolik gücünden kaçamaz.

---

³ Yayına hazırlayanın notu: Women’s Aid İngiltere’de kadına yönelik erkek şiddetine karşı kadınlara ve çocuklarına destek sunan bir kurum.

(d) Ama ben düzüşmeyi seviyorum.

Bir feminist için düzüşmekten vazgeçmek, feminist politikayı ciddiye almakla ilgilidir. Sosyalist kadınlar hoşlanabilecekleri birçok şeyden vazgeçmeye hazırlar çünkü bunların mücadele ettikleri ekonomik sınıfa dayalı baskı sistemiyle nasıl ilişkili olduğunu ve bu sistemi nasıl desteklediğini görüyorlar. Cape elmalarını satın almaya direniyorlar. Çünkü kârın Güney Afrika'ya gittiğini biliyorlar.⁴ Açıkça görülüyor ki bazı feministler için mücadele ettiğimiz baskı sistemine temel oluşturan penetrasyondan vazgeçmek daha zor.

(e) Bu lezbiyen gettonuzda sizin için çok daha kolay. Ben feminist politikanın yarattığı çelişkilerle baş etmek zorundayım ki bu birlikte yaşadığım adamla zorlu, sonu gelmeyen ve günbegün mücadele gerektiren bir durum.

Bu doğru değil. Heteroseksüel ayrıcalıklar olmadan yaşamak zor ve tehlikeli. Barlara bir grup kadın olarak gitmeyi ya da sokaklardaki gençlerin taşlarla ve ısıklamalarla kuşattığı bir kadın evinde yaşamayı deneyin.

Heteroseksüel ayrıcalıklar erkek onaylıdır. Bu ayrıcalıklar arasında şunlar sıralanabilir: 1) fiziksel saldırıdan daha çok korunma 2) devlet bürokrasisi ile uğraşma anlamında daha fazla kolaylık, onarımların yaptırılabilmesi 3) taciz telefonlarından korunma 4) otobüs kuyruğunda veya iş yerinde erkek bir sevgiliden söz ediyor olduğun için etraftaki kadın ve erkeklerden aldığı onay ve bunlar bir yana 5) çok daha fazla para kazanma gücüne sahip erkek sınıfından biriyle ilişkide olmanın getirdiği maddi olanaklar.

Biz bu ayrıcalıklar olmadan yaşamayı seçtiğimiz için erkekleriyle olan mücadelelerinde yıprandıkları zaman heteroseksüel feministler tarafından ikmal istasyonu olarak kullanılmaya içerliyoruz. Kadın Kurtuluş grupları ve kadın evleri, heteroseksüel kız kardeşlerin bu durumun dışına çıkarak ikilemlerini çözebilmeleri adına bir sığınma ve destek alanı yaratmalı. Ancak heteroseksüel ilişkileri arkalama ve böylece erkek egemen yapıyı destekleme amacıyla kullanılmamalıdır.

(f) Ama lezbiyen ilişkiler de güç ve iktidar mücadelesi yüzünden mahvoluyor.

Bu bazen gerçekleşebiliyor, fakat bir kadının gücü asla daha üstün bir cinsel sınıf konumuyla desteklenmiyor. Kadınlar arasındaki mücadele, tüm kadınlara yapılan baskıyı doğrudan kuvvetlendirmez ve erkeklerin gücünü arttırmaz. İlişkilerde bireysel mükemmellik, erkek egemenliği altında gerçekçi bir hedef değildir. Lezbiyenlik gerekli bir politik tercihtir, mücadelemizin taktiklerinden biridir, cennetin anahtarı değil.

---

⁴ Yanına hazırlayanın notu: Güney Afrika'daki ırkçı rejimi (apartheid) protesto etmek amacıyla, İngiltere'de 1950'lerde başlayan ve ırkçı rejim sona erene dek süren bir kampanya, Cape adı verilen özel bir elma türü dahil olmak üzere Güney Afrika ürünlerini satın almamayı savunuyordu.

(g) Bana önerdiğiniz şey daha iyi olmadığı sürece sahip olduğum şeyden vazgeçmeyeceğim.

Biz size asla gül bahçesi sözü vermedik. Bu harika bir şey olduğu için tüm feministlerin lezbiyen olması gerektiğini söylemiyoruz. Çıplak memeli, gitar çalan softball oyuncularının, pırıl pırıl güneşli yamaçlarda hoplayıp zıplamalarına dayalı kadın aşkının lezbiyen rüyasının, gerçeklikle bir benzerliği olduğunu varsayarsak, bu Hackney'den daha çok California'ya uygun düşüyor.

Ama evet, lezbiyen olmak daha iyidir. Avantajlarının arasında, doğrudan erkeklere hizmet etmediğini bilmenin hazzı, özel hayatında apaçık bir çelişkinin gerginliği olmadan yaşamak, kişisel ve politik olanı birleştirmek, sevgini ve enerjini karşısında mücadele ettiklerindense omuz omuza savaştıklarının tarafına koymak ve kadınlarla olan iletişimde çok daha fazla güven, dürüstlük ve doğrudanlık olasılığı sayılabilir.

Heteroseksüel kadınlarla iletişim güçlüklerle, erkeklerle olan ilişkilerinden getirdikleri gerilimlerle doludur. Erkekler, kadınlar arası iletişimi saptırır. Heteroseksüel bir kadının farklı bir algısı ve söylediğiniz şeylere farklı bir tepkisi olacaktır. Savunmacı olabilir ve muhtemelen “ya peki Nigél'a ne demeli?” diye düşünebilir. Kadınların menfaatleri, kadınların geleceği ve ayakta kalmaları üzerine konuştuğunda, erkeğine ve onun erkek kardeşlerine yönelik endişeleri hayal gücünün önünü kesebilir. Onun gözünü korkutmayacak, güzel şeyler söyleme baskısını hissedersin.

(h) Bizi suçlu hissettiriyorsunuz.

Hayır. Suçluluk duygusu, kadınların doğru gördükleri şeyleri anlatmalarının ve zorlu politik gerçeklerden konuşmalarının önüne geçmek için kullanılır. Siz heteroseksüel kız kardeşlerimiz bizi suçlu hissettiriyorsunuz. İşbirliği yapmayı bırakmak mümkündür ve bunu yapmanızı beklemek sizi suçlu hissettirmek değildir.

(i) Bütün lezbiyen feministler aynı zamanda politik lezbiyen midir?

Hayır. Bazı lezbiyen ve feminist kadınlar sol yapılarıdaki erkeklerle yakın ilişki içerisinde çalışıyorlar (ya onların gruplarında ya da onların bünyesindeki kadın kurullarında). Müttefik olunmadığı durumlarda dahi Kadın Kurtuluş Hareketi içerisinde erkeklerin düşüncelerinin sözcülüğünü yapıyorlar. Bu kadınlar erkekleri düşman olarak görmeyi daha zor bulabilir. Çünkü solcu erkekler tarafından yedek oyuncu ve aynı zamanda aşağı dereceden erkek muamelesi görüyor ve kendilerini yataklarında cinsel baskıya direnen heteroseksüel kadınlardan hâlâ daha üstün hissedebiliyorlar. Onlar kadın kimliği taşıyor. Erkeklerle iş birliği içerisine girerek ve erkek sol ideolojisi tarafından kabul görmesi yalnızca biraz daha zor olan fikirler öne sürerek ayrıcalık elde ediyorlar.

(j) Ama siz erkeklerden vazgeçmenin ne kadar zor olduğunu anlamıyorsunuz.

Birçoğumuz kişisel tecrübeler yoluyla, bir daha düzüşmeme kararı almanın ve birlikte yaşadığımız ve/veya sevdiğimiz erkeği bırakmanın gerçekte ne kadar zor ve acı verici olduğunu biliyor. Bu genellikle sadece bu ayrılığı yaşamış olan ve eleştirileri ile dürüst konuşmaları bizi cesaretlendiren diğer kadınların sevgisi, desteği ve gücü ile yapılıyor. Biliyoruz ki bazı kadınlar için, örneğin çocuğu olanlar, kadın hareketine kolayca erişemeyen ve kendi başına yaşama deneyimi olmayan kadınlar için

bu ayrılık diğeri için olduğundan daha zor. Bu kadınların daha fazla zamana ve pratik desteğe ihtiyaçları var. Taşınmak için bir kadın evi bulmanın ne kadar zor olduğunu ve kadınlar kulübünde 'yeni kız' olmanın nasıl hissettirdiğini biliyoruz. Fakat desteğin bir ayağı da, kendi tercihimizin politik nedenlerini mümkün olduğunca açık bir biçimde anlatmak ve bunu yapan kadınlarla tüm zorluklar hakkında dürüst bir biçimde konuşmak olmalı.

Sevgili Wires,

Leeds Devrimci Feminist grubun bildirişi “Politik lezbiyenlik: Heteroseksüelliğe açılan dava” beni gücendirdi ve kızdırdı. Fakat bu bildirişi yazdıkları için ve Wires da bunu yayınladığı için memnunum. Çünkü bu fikirler yıllardır mevcuttu ama daha önce hiç bu kadar cesurca ifade edilmemişti.

Bununla birlikte, her kadının deneyiminin gerçek ve geçerli olduğu ilkesini ve kadınların, onlar için neyin iyi olduğunun başkası tarafından söylenmeden, kendi hayatları hakkında kendi tercihlerini yapma kapasitesi ve hakkı olduğunu doğrudan reddeden feministleri ya da kadınların birtakım gerekliliklere uygun olmadıkları gerekçesiyle dışlandıklarını ilk defa görüyorum.

Lezbiyen ve heteroseksüel feministler arasında konuşulmayan bir gerilim olduğunu biliyorum. Birbirimize şüpheyle yaklaşıyoruz, dikkatli ve savunmacıyız. Çünkü tuhaf – ve hatta sapkın – görünen tercihlere empatiyle yaklaşmak zor. Benzer güvenilirlik boşlukları diğer kadın gruplarını da bölüyor. Mesela anneler ve anne olmayanlar, daha yaşlı ve genç kadınlar, siyah ve beyaz kadınlar.

Fakat birbirimizle iletişim kurmak, farklı hayatların farklı deneyimleri için bir ANLAM ifade edecek ve bu deneyimlerin üzerine ekleyecek şekilde bunlarla yüzleşmek yerine, söz konusu bölünmeleri soyut teoriyle yüceltmek? Bilinç yükseltmeye ne oldu? Bu, beş yıllık çıraklık dönemi ve giriş sınavıyla girilen bir öncü çekirdek kadro grubu değil. Bu bir özgürlük hareketi, tüm kadınlar için.

Penetrasyonu içeren genel geçer, cinsiyetçi, heteroseksüel cinsellik zirve noktası olarak şüphesiz kadınları baskı altına almaya yöneliktir ve erkeklerin menfaatine uygun hale getirilmiştir. Fakat bu yeni bir haber ve tartışmalı bir konu değildir. Trajedi şu ki kadınların genel geçer cinsel pratiği keşfetmek, ona meydan okumak ve gözler önüne sermek adına deneme çabaları iki buyrukla yok sayılıyor: Cinsel ilişkiye sadece kadınlarla girersen ne ala ama bunu bir erkekle yaparsan dışarıdasın.

“Eğer bir erkekle herhangi bir cinsel faaliyete giriyorsan onun sınıfsal gücünü pekiştiriyorsun demektir”. Nokta. Tartışma bitmiştir.

Fakat bize anlatıldığı şekliyle lezbiyenlik: “Doğrudan erkeklere hizmet etmediğini bilmenin hazzı, özel hayatında apaçık bir çelişkinin gerginliği olmadan yaşamak, kişisel ve politik olanı birleştirmek, sevgini ve enerjini karşısında mücadele ettiklerindense omuz omuza savaştıklarının tarafına koymak ve kadınlarla olan iletişimde çok daha fazla güven, dürüstlük ve doğrudanlık olasılığı” sağlıyor.

Sır olan ne? Benim ‘özel hayatım’ (ben bir lezbiyenim) apaçık çelişkilerle, şüpheli güdülerle, mantıksız ve karşı konulmaz ihtiyaçlar ve arzularla dolu. Gerçekten güvendiğim çok az arkadaşım var, hiçbiri sevgilim değil. Ben belki türüne az rastlanır biri olabilirim ama kendim dışında diğerleriyle yaptığım gözlem ve konuşmalara şüpheyle bakıyorum. Ayrıca heteroseksüel kadınların diğer kadınlarla yakın, güven ve sevgi dolu ilişkiler kuramayacağını ve kurmadığının kanıtı nerede?

Cinsellik hepimizin hayatında böylesine güçlü ve kontrol edici bir kuvvet olmasına rağmen, hareket içerisinde bunu ciddi bir şekilde tartışmak için alan bırakılmamış gibi görünüyor. Cinsel tercihi birbirimizi yargılamak ve kınamak için kullanıyorsak, bu bir ‘politik’ itiraz değildir. Janie ve Andrea’nın şarkısından sözlerle: “Değiştir onu, değiştir onu, ama dünya aynı kalıyor”.

Eğer korkularımızı ve şüphelerimizi, ihtiyaçlarımızı ve uyuşmazlıklarımızı mevcut durumu kötüleştirmekle itham edilmeden dile getiremeyeceksek, suçluluk hissine, kendinden nefret etmeye

ve kendini soyutlamaya itileceğiz. Böylece feminizm sıkılmış yumruklar ve boş sloganlar arasında çökecek.

Kız kardeşlikle,
Frankie Rickford
(Wires 82)

Leeds Devrimci Feministleri bildirisine getirilen bir diğer eleştiri – “Politik Lezbiyenlik”

Bu konuda Frankie Rickford ve WIRES’a yazmış olan diğer kadınlara tamamen katılıyorum ama bazı kendi düşüncelerimi, onlarınkinden daha farklı bir yönde eklemek istiyorum.

Heteroseksüel bir arkadaşım, lezbiyenlerin birbirlerine karşı olan davranışına bakarak “kadın taraftarı çizgiye ne olduysa artık” demişti. Bu, o zaman adil bir yorumdu ve şimdi de Politik Lezbiyenlik Bildirisi üzerine adil bir yorum olduğunu düşünüyorum. Leeds Devrimci Feministleri, bildirimlerini yayınlamada sanki son derece cesur davranmışlar gibi yazıyorlar. Oysaki bildiri gerçek bir kişisel açıklık içermiyor, risk alınmamış – insan bu kadınların robot olduğunu düşünebilir. Ya da daha net ifade edilecek olursa, insan bu kadınların öncü Marksist gelenekteki ‘çekirdek kadro’ (profesyonel devrimciler) olmaya çalıştıklarını düşünebilir: Devrim sonrası şanlı geleceğe çevrilmiş parlayan gözler, nişanlarla kaplı göğüsler ve safların ritmiyle atan kalpler. Ve bu esnada gerçek taraftarlığı bir liberalin umutsuz ahmaklığından ayıran ateş hattı: Düzüşmeyi bırakmak.

Her nasılsa erkek egemenliğinin tüm yapısını düzüşmeye indiriyorlar. Cinsel hizmetlerin erkekten geri çekilmesi bütünlüklü taktik haline geliyor – bunun erkeklere tam olarak nasıl diz çöktüreceği ise açıklanmıyor.

Mevcut kişisel ilişkilerin ötesine geçen patriyarkanın yapılarıyla yüzleşmekten ya da heteroseksüel ilişkilerin kadınlara karşı kullanılmasının nedenlerini derinlemesine incelemektense, heteroseksüel feministleri suçlu hissettirmek elbette çok daha kolay. Bu konuda sloganlar fırlatmanın bir anlamı yok. Leeds’li Devrimci Feministlerin yaklaşımının iması şu ki; heteroseksüel kadınlar ya aptal ya da mazoşistler ve kendilerine gelip patriyarkaya karşı *uygun* bir şekilde mücadele etmeliler – klasik liberal cinsiyetçi bir sav. Erkekler kadınlara uygulanan baskıya kadınların kendi zayıflıklarının sebep olduğunu düşünür – bu bildirin acıyan tonu erkekleri birebir aksettiriyor.

Radikal feminist analize özgü olan şey baskı görmemizin bizim suçumuz olmadığıdır. Aynı zamanda kadınların beyni de yıkanmamıştır (diğer bir deyişle aptallık). Radikal feministlerin kadınların yaptıkları şeyleri *neden* yaptıklarını göz önüne alması, kadınların gücüne saygı duyması ve bu gücü arttırmaya çalışması gerekmektedir. Aptalca fikirlerinden kurtulmaları için onlara zorbalık etmesi değil. Redstocking manifestosu – daha eski bir radikal feminist manifesto – der ki: “Biz her koşulda kadınların tarafını tutuyoruz”. Bana göre bunu akılda tutmak, liberal savları ifşa etmede iyi bir yol. Ben Politik Lezbiyenlik Bildirisi’nin fena halde başarısız olduğunu düşünüyorum. Eğer bir kadın düzüşmekten hoşlanıyorsa, radikal feministler onun ne yaptığını bilmediğini ve buna bir son vermesi gerektiğini söylememeli, hayatın diğer alanları hakkında konuşmalıdır. Kadınların hayatlarını değiştirmesindeki tek önemli nokta bunu yapmayı *istemeleridir* – eğer bu onlar için iyiyse. Bizler

kadınların ne istediğini yol alırken keşfetmek zorundayız, buna şimdiden girişmemeli ve bunu dikte etmemeliyiz.

Ben kendini feminizme adanmış heteroseksüel bir feminist olarak uzun zaman geçirdim ve çoğu zaman belli belirsiz bir suçluluk hissettim. Fakat erkek arkadaşımı, bunu yapmayı gerçekten isteyene kadar terk etmedim. Benim kendimi geri çekmem uzun ve sancılı ama aynı zamanda yaşamam gereken bir süreçti. Eğer erkek arkadaşımı suçluluk duygusuyla aniden, bazı şeyleri düzeltmek ve daha erdemli davranmak adına terk etmiş olsaydım, bu süreçte bağımsız bir benlik edinemezdim. Ve elimde kalan tek şey ilişkimden arda kalan boşluğu doldurmaya yönelik erdemlilik hissi olurdu.

Heteroseksüel feministlerin yaptıkları politik çalışmaların, sadece erkeklerle yattıkları için altının kazıldığı düşüncesini kesinlikle reddediyorum. Diğer bir taraftan kadınların erkeklerle olan ilişkilerinin kendilerine ve diğer kadınlara zarar verebileceği belli yollar var. Fakat onlar için neyin daha iyi olduğuna karar vermek heteroseksüel kadınlara kalmıştır ve bence lezbiyenler onların bütünlüğüne ve bunu yapmadaki iyi niyetlerine saygı duymalıdır.

Bütünlük konusuna gelecek olursak, Politik Lezbiyenlik yazısındaki eksikliklerin oldukça ilginç olduğunu düşünüyorum. Grup faal olduğundan beri, belki de iki yıl oldu, ilk defa herhangi bir devrimci feminist erkeklerle olan ilişki hakkında böylesine mutlak bir beyanda bulunmuştur. Feminist hareket içerisinde bu tür şeyler kesinlikle ilk defa dile getirilmiyor, fakat bu kadınlar ilk defa bunu söylediler. Bunu yapmış olmaları kişisel, 'özel' koşullarda bu bireyler için ne anlama geliyor bilmek isterdim. Kendi duygularına, kendi hayatlarına dair birazcık açıklık, diğer herkes hakkındaki tüm bu beyanlardan çok daha fazla ilgi çekici olurdu diye düşünüyorum. Ayrıca neden hiçbir kadın bireyin bildirinin altına ismini koymadığını da merak ediyorum – oysa hayal ürünü heteroseksüel feminist, sızlanan sesiyle sadece *doğru* soruları soruyor ki bunlar metnin yazarlarına sevgili sloganlarından bahsedip durma olanağı veriyor. *Gerçekte* onlara neler olduğuna dair bize biraz iç görü sağlayabilecek şüpheler ve korkulardan kaçınılıyor.

Sophie Laws
(WIRES 83)

Sevgili Wires,

Bildiğim kadarıyla WLM (Women's Liberation Movement/ Kadın Kurtuluş Hareketi) taleplerine aykırı olan makaleleri yayınlamıyorsunuz. Leeds Devrimci Feminist Grup Bildirisi "Politik Lezbiyenlik", kişilerin kendilerinin tanımladığı bir cinsellik hakkına açık biçimde ve doğrudan aykırı. Ayrıca bu bildiri, ortodoks psikoloji vesaire de dahil kadınlar hakkında şimdiye kadar okuduğum en dayatmacı ve kibirli zırva.

Wires kolektifinin okuyucularına bir açıklama borçlu olduğunu düşünüyorum.

Sevgilerle, kız kardeşlikle değil, her neyse
Ann Pettitt
(WIRES 83)

Sevgili kız kardeşlerim,

Leeds bildirisindeki analizin yanlışı nedir? Ben bu bildiride cinsel deneyim sorusuna dair kesin bir çelişki görüyorum. Leeds'deki kız kardeşlerimiz şöyle diyor: "Saf cinsel zevk diye bir şey yoktur. Bu tür bir "zevk", fantezi, bellek ve deneyim yoluyla yaratılır. Cinsel 'zevk', güç uygulamaya ve güçsüzlük deneyimine eşlik eden duygulardan ayrılamaz. Bir kadının herhangi bir cinsel deneyim hakkında nasıl hissettiği, kendi genel durumu ve aralarındaki güç ilişkisi de dahil, sevgilisiyle olan ilişkisini nasıl algıladığına bağlıdır. Bunu Leeds'li kız kardeşlerimiz de kabul ediyor. Buraya kadar onlarla aynı fikirdeyim. Ama devamında bize erkeklerle olan ilişkilerimizde nasıl hissetmemiz GEREKTİĞİNİ söylüyorlar: Bir kadın durumu "o beni penetre etmiyor, ben onu kuşatıyorum" şeklinde tanımlıyorsa, "hüsnü kuruntu" yapmakla, "bahane" üretmekle suçlanıyor. Kadınların erkeklerle girdikleri ilişkilerde penetrasyonu bir aşağılanma, karşı devrimci sınıfla işbirliği vs. olarak deneyimlemeleri *gerekiyor* ve eğer bunu deneyimlemiyorlarsa, bu kandırıldıkları anlamına geliyor.

Bununla birlikte cinsel deneyim fantezi, bellek vesaireye bağlıysa, bundan çıkacak sonuç şudur ki seviştiğimde ne deneyimlediğim konusunda yetki sahibi tek kişi *ben* olabilirim. Neyin fantezisini kurduğumu, neyi hatırladığımı, ne hissettiğimi *bilebilecek tek kişi benim*. Eğer size bunun, mango aromalı dondurma yemek ya da eversiz bir atı dolunayda kırlarda dörtnala koşturmak gibi hissettirdiğini veya aklıma gelecek herhangi bir başka şeyi söylüyorsam, siz veya bir başkası bana neye dayanarak yanıldığımı ya da kandırıldığımı söyleyebilir?

Bundan ayrı olarak, Leeds'li kız kardeşler cinsel zevke de bir o kadar saygı duymuyor gibi görünüyor. Neden yukarıda alıntılanmış olan bölümde tırnak işaretleri kullanıyorlar ve cinsel zevki Cape elmalarıyla karşılaştırıyorlar? Bana bir kadınla yaşanan orgazmın onun beni kontrol etmesi anlamına gelmediğini mi söylüyorlar? Veya bir erkeğin beni penetre etmesi mi yoksa benim orgazm olmam mı 'kontrolü' ona veriyor, ya da ne? Yazma şekilleri beni meraklandırdı: Acaba birisiyle hiç sevişiyorlar mı ve sevişirlerse bunun hakkında nasıl hissediyorlar? Orgazm olduklarında bir süreliğine senin nerede bittiğini ve sevgilinin nerede başladığını bilemediğin içeriden yükselen o çok yoğun hız duygusunu hissetmiyorlar mı? Ve – 'güçsüzlük' olarak nitelendirilebilecek – bu tür bir hisse sahip olmak diğer insana senin üzerinde bir kontrol mü sağlıyor? Eğer kastettikleri buysa, bu durum benim deneyimim ile örtüşmüyor. Kişiler benim üzerimde ekonomik (barınmamı, beslenmemi veya kazancımı kontrol ederek), fiziksel kuvvet veya siyasal güç, tecavüz veya tecavüz tehdidi ile kontrol sahibi olabilir, ama orgazm olmamı sağlayarak değil. Beni saydığım şekillerde kontrol ettiğini hissettiğim biriyle orgazm *olabileceğimi* sanmıyorum. Leeds'li kız kardeşler, birçok cinsiyetçi erkek gibi tecavüz (rıza gösterilmeden yapılan penetrasyon) ile hoş giden, hetero sevişmeyi birbirinden ayırmada başarısız olmuş gibi görünüyor. Heterocinselliğin, erkek egemenliğini NASIL desteklediğini açıklamıyorlar.

İkinci olarak, Sophie Laws'ın Wires 83' de yayınlanan yazısıyla hemfikirim. Ve onun savını biraz daha ileriye götürmek ve Kadın Kurtuluş Hareketi'nin gittiği yön üzerine bazı can alıcı soruları gündeme getirmek istiyorum. Leeds'li kız kardeşlerin bildirisi şu soruyu doğuruyor: Bir insan diğer bir insana nasıl yaşaması, kiminle ilişki kurması gerektiğini vs. neye dayanarak söyleyebilir? Şu şekilde başlayan cümleler duyup duruyorum: "Kendine feminist diyen biri nasıl..." ve devamı çeşit çeşit, "...sigara içer/ et yer/ herkesin önünde örgü örer/ bebek ister" ve nihayet "...erkeklerle düzüşür?". Kadın Kurtuluş Hareketi sanki bir çeşit kiliseymiş gibi bir tutum var. Özgür hayatlar yaşayabilmek

adına, dünyayı değiştirmek istediğimiz için bizim yaratmış olduğumuz politik bir hareket değil, kurallarına ve ölçütlerine göre yaşanması gereken bir dış yapı gibi. Ne var ki bu tutum bizim Kadın Kurtuluş Hareketi için var olduğumuz anlamına geliyor, tersi değil! Oysaki ben bunu istemiyorum, şu/ bu GEREKİR-politikalarından kurtulmak için uzun zamandır çabalıyorum. Suçluluk duygusuyla yapılan ve devrim sonrası kaçınılmaz surette seçkinci bir sınıf yapısına neden olacak bir devrimden de kaçınıyorum – tabi o kadar ileri gidebilirsek!

Eğer Leeds’li kız kardeşlerle hemfikir olsaydım, onların analizini kabul etseydim, kolektif evimi ve yatağımı paylaştığım erkeği terk edip tamamen kadınlardan oluşan bir devrimci feminist eve gitseydim ne olurdu? Böyle bir adım, bir parçama şiddet uyguluyormuşum gibi hissettirirdi – ama olsun: “Bu, politikalarını ciddiye almakla ilgilidir” ve dava için hiçbir fedakarlık çok büyük değildir. Kız kardeşlerim elbette Dava hakkında benden daha çok şey biliyor ve ben ışığı şimdi gördüm, onlardan öğrenmek için sabırsızlanıyorum. Onlar benden daha uzun süredir bu işte. Ve eğer eski evimi, bir zamanlar “sevdiğim” erkeği ve onunla paylaştığım günlük hayattaki şakaları, kucaklaşmaları ve mücadeleleri özlediğim anlar olursa, bu pekala karşı devrimci yola sapma anlamına geliyor ve bu duyguyu bastırmalıyım! Bu nedenle kendi duygularıma ve tepkilerime karşı kuşkuluyum. Ne yapmamı ya da ne düşünmemi bana söylemeleri konusunda kendi kız kardeşlerimin kılavuzluğuna güvenmeliyim. Ve çok geçmeden, işte buradayım – yeni bir seçkine destek oluyorum, şu yüksek bilince sahip gerçek feministler...

“Daha yüksek bir bilincin yükünü taşımak için burada olanlar: Bu seçilmişlerin üyeleri etraflarındaki insanları en kötü şekilde görmeye eğilimli olacaktır; kötü, tembel, maddi birikim arzusu ve türlü türlü oyalayıcı tutku tarafından tüketilmiş, en iyi ihtimalle; cahil, daha yüksek seviyeye çekilmesi gereken... Seçilmiş olmak demek kimseye güvenilemeyeceği anlamına gelir ve seçilmiş olmak demek her şeyi onların yapması gerektiği anlamına gelir. Ve sorumluluk yükünün ağırlığı, diğer herkesin ihaneti ve duyarsızlığı her zaman onların üstüne gelir”.

Sheila Rowbotham bunu solun Leninist ‘öncülerine’ ilişkin olarak yazdı. Daha en başta birçoğumuzun Kadın Kurtuluş Hareketi’ne katılmasının sebebi bu tür politikalardan kurtulmaktı. Bunu gerçekten burada da istiyor muyuz?

Öyle görünüyor ki birçoğ soruyu gündeme getirdim ve konuyu çok da fazla ileri taşıyamadan fazlaca yer işgal ettim. Belki de Kadın Kurtuluş Hareketi’nden ne istediğimi söyleyerek bitirsem daha iyi olacak. Ben birlik içinde çalışma hissini istiyorum – birbirimizi acımasızca eleştirmeyi değil. Biz kadınlar olarak birbirimizi nasıl destekleyebiliriz? Bunu daha iyi anlamak istiyorum, ama aynı zamanda kadınlar olarak birbirimize nasıl baskı yaptığımızı da. Ayrıca erkekleri düzdüğümde bana kandırılmış ya da ikiyüzlü olduğumu söylemeden, fantezilerimi ve hayallerimi göz önünde bulunduran, ama devrime tamamıyla katkı sağlamama belki de engel olan iç engelleri de anlamamı/aşmamı sağlayan bir feminist politika istiyorum! Belki de söylemeye çalıştığım şey: Nerede bilinçdışının politikası? Bence böyle bir politikaya ihtiyacımız var.

Sevgiler ve kız kardeşlikle,
Penny Cloutte
(WIRES 84)

“Politik Lezbiyenlik”: Bazı Düşünceler

Makalede söylenen şey, çok soğuk mantıksal bir seviyede tam yerine oturuyor. Feminizmin doğal bir sonucu gibi görünüyor ve yazılan şeye temelde katılıyorum.

Ancak birisi ‘teoriyi’ ‘pratiğe’ dökmeye çalışırsa neler olur? Erkeklerle ‘işbirliği’ yapan ve dolayısıyla patriyarkaya destek olan kadınlara neden kızgın olmam *gerektiğini* tamamen anlıyorum. Ama heteroseksüel arkadaşlarıma dönüp ‘hatalı’ olduklarını söyleyebilecek gibi hissetmiyorum (elbette boktan bir durumda olduklarını düşünüyorum ve onlar da bu konuda nasıl hissettiğini biliyor). İlişkileri bana yeterince anlamsız geliyor –ama diğer kadınların duygularını gerçekten öylece reddedebilir miyim?

Ben her kadının kendine ait, üzerine iyice düşünülmüş bir kaniya ulaşma hakkı ve yeteneği olduğuna inanıyorum. Şu anda topluluğumuzdaki kadınların çoğunun, ilişkilerine dair çok da feminist bir tahlile/değerlendirmeye sahip olmadığını biliyorum. Bununla birlikte birçok heteroseksüel feministin durumlarını çözümlmek için çok fazla çaba harcadığını – ve hala harcamakta olduğunu – hissediyorum. Bu feministler de bir çelişki yaşadıklarının farkına varıyor. Elbette “küçük grup” toplantısı için Brighton’a gittim ve diğer kadınlarla konuştuğumda durum buydu. Ayrıca, bugün bu

çelişkiden kurtulma hazırlığı içinde olduklarını ve bir gün artık bu hazırlığa gerek olmayacağı günlerin gelebileceğini söylediler. Birisinin değişikliğe açık olduğunu düşünmek, onun feminizmini “ciddiye” almamak mıdır? (Birisinin değişikliğe açık olduğunu düşünmek heteroseksüellikte baskıcı hiçbir unsur olmadığını söylemekle aynı şey değil – buna inanan kadınların erkek soluna doğru sapmaya eğilimli olduğunu düşünüyorum).

Sanırım konu, temelde “heteroseksüel” feministlerin “politik lezbiyen” feministlere göre biraz daha aşağı bir bilinç seviyesinde olup olmadıkları sorusuna geliyor (Makale pekala bu şekilde de yorumlanabilirdi – seçkincilik fikrinin konuya dahil olduğu nokta burası mı?). Yıllardır hareketin içerisinde olan bazı kadınlar kadar “konuya hakim” olmadığını biliyorum. Ama kadınlar “feminizmi yeterince ciddiye almamaktan” konuştuklarında hala çok öfkeleniyorum. Sanki sen nasıl baskı gördüğün konusunda şu an onlar kadar ileri derecede duyarlı değilmişsin ve bu nedenle ciddi de olamazmışsın gibi. Bilinç yükseltme fikri *hepimizin* sürekli olarak çelişkilerimizin/ uzlaşmalarımızın vs. farkına varır hale geldiğimiz gerçeğini benimsemiyor mu?

Benim kişisel tecrübem şu ki; feminizmin içine daha fazla girdikçe, erkeklerle ilişki kurmayı daha zor bulur oldum. Bu nedenle, şu anda (bu toplumda yaşamının kısıtlılıkları göz önüne alındığında) az ya da çok ayrılıkçıyım. Ama erkeklerle olan (cinsel ve duygusal) ilişki bitirmemin esas nedeni feminizm değildi. Herhangi bir salt ‘ideolojik’ nedenim yoktu – sadece onlardan hoşlanmadım (doğal olarak aşağı bir analiz?). Kendimi şunu söyleyecek konumda hissetmiyorum: “Gerçekten isterseniz bu yapılabilir ve aksi halde politikalarınızı yeteri kadar ciddiye almıyorsunuz demektir”. Sanırım ben olayları yalnızca ‘mutlaklar’ bakımından değerlendirmiyorum. Ayrıca kadınların soğuk mantıkla hareket eden varlıklar olmadığını, ‘kendi’ özel erkekleriyle *duygusal* bir ilişki içerisinde olduklarını düşünüyorum. Kesin bir karar vermek onlar için kuşkusuz acısız ve kolay OLMAYACAKTIR. Mantıksal olarak ‘doğru’ olduğunu düşündüğün bir şeyi duyguların onaylamadığı sürece yapmak iyi olmaz.

Kadınların erkekleri toptan bıraktığını düşünemiyorum (‘feminist vicdanımın’ bana böyle şeyler konuşmamam gerektiğini söylemesine rağmen). Sanırım makalenin üzerimdeki gerçek etkisi BENİM politikalarımı yeterince ciddiye alıp almadığımı sorgulamam oldu.

Gilly Heron,

(Brighton & Hove Women’s Liberation Newsletter, Şubat 1980)

Politik Lezbiyenlik tartışmaları üzerine bazı düşünceler

Politik lezbiyenlik yalnızca bir Leeds Devrimci Feminist Grubu bildirisi değil. Bu bildiri beyanlardan yalnızca bir tanesi. Benim için bu, politik şekilde yaşayan benim/diğerlerinin tüm farklı bakış açılarını göz önünde bulundurmakla ilgili bir şey. Cinsellik politiktir, kişisel davranış politiktir. Leeds bildirisi, heteroseksüelliğin erkek egemenliğini nasıl sembolize ettiğini açık bir şekilde göstermektedir.

Lezbiyen olmak başlı başına politik değildir. Ama politik bir lezbiyen, lezbiyen bir feminist olmak kişisel düzeyde topluma meydan okuduğunun bilincinde olmak demektir. Bu, normlara bağlı kalmayı reddetmektir, sosyal yapılara meydan okumaktır. Erkek egemenliği toplumun tüm alanlarına,

hayatlarımızın tüm boyutlarına sızdığından, burada sözü edilen şey erkek egemenliğinden kaçış değildir. Erkek egemenliğinden kaçılmaz/ kaçınılamaz. Lezbiyen olmak yalnızca kişisel düzeydeki çelişkiyi ortadan kaldırır. Lezbiyenlik başlı başına devrimi kazanmaz. Erkeklerle girilen ilişkilerin, bu erkekler ne kadar özgür/ özgürleştirilmiş olsalar da politik güç ilişkisiyle bağlantılı olduğunu fark etmek önemli. Politik lezbiyenlik, kadınların enerjisini bununla kişisel düzeyde mücadele etmeye harcamaktansa başka düzeylerde savaşmayı tercih etmekle ilişkilidir.

Belirli sonuçlar elde etmek adına erkeklerle birlikte mücadele etmenin, erkeklerle örgütlenmenin gerekli olabileceği durumlar da olduğunu düşünüyorum. Ama bir feminist olarak erkeklerle çalışmayı seçersem, çıkacak sorunlara ve anlaşmazlıklara şaşmamalıyım. Ve bir feminist olarak, ben kadınlarla çalışmayı/örgütlenmeyi tercih ediyorum.

Kafa karışıklığı gereklidir. Fikirlerin ve inançların değişimi bir sürecin parçasıdır. Bununla birlikte bir açıklık korkusu var gibi görünüyor, ya da daha doğrusu beyanlar/bildiriler vs. bir özne üzerine söylenen 'son sözmüş' gibi algılanıyor. Fikirlerimizi ve bu değişimleri değerlendirirken birbirimizi destekleyebilmeliyiz ve bunlar değişebilirler. İnanığımız şeyleri açıkça söylemek ile hoşgörülü olmak arasında bir denge kurmaya ihtiyacımız var. Eleştirini güçlü bir şekilde ifade etmekle, inançlarını başkalarına dayatmak arasında ince bir çizgi var. Ben kendi düşüncelerimden ödün vermek istemiyorum; 'diğer kadınları yabancılaştırdığım' gerekçesiyle sansürülenmek istemiyorum. 'Sert' bir yaklaşıma sahip olduğum için eleştirilmeye aldırmiyorum.

Hiyerarşilere ya da seçkinlere inanmıyorum ve 'tepeden bakmanın' yanlış bir yaklaşım olduğunu düşünüyorum. Bununla birlikte kadınlar ne fikirlerini ve algılarını ne de inançlarını inkar etmek zorunda kalmamalıdır. Belki seçkincilik de diğer her şey gibi güvensizliğin bir işlevidir.

Adi

(Brighton &Hove Women's Liberation Newsletter, Şubat sonu 1980)

Sevgili kız kardeşlerim,

Benim ve var olma umutlarım için Kadın Kurtuluş Hareketi'nin ne kadar çaresizce önemli olduğunu tam da fark ettiğim anda giderek artan bir şekilde dışlandığımı/reddedildiğimi hissediyor olmam ironi mi yoksa sadece cezalandırma mı? Politik Lezbiyenlik Bildirisini ve onu takip eden mektupları tekrar tekrar okuduğumda çığlık attım. "Ama bunun benimle ve benim hayatımla hiçbir ilgisi yok" çünkü benim için gerçek bu değil. Ve şimdi tüm zamanların işbirlikçisi olarak açığa çıktığıysam, eh buna pekala katlanmak zorunda kalacağım. Hayatımın ilk 20 yılını baba dogmalarının deli gömleğine karşı mücadele ederek ve son 10 yılını İslam dışında tüm patriyarkal dini inançların kurbanı olarak geçirdim. Hayatımın yarısına geldikten sonra da herhangi bir kadının benim yaşantımı ve deneyimimi benden daha iyi bildiğini kabul etmeyeceğim.

Heteroseksüel bir kadın olarak heteroseksüel ayrıcalık ve avantajlar hakkında biraz bir şeyler biliyorum (Düzüşüp düzüşmememin herhangi bir fark yarattığını düşünmüyorum –evlenmeyen ve cinsel ilişkide bulunmayan kişilerin patriyarka üzerinde büyük etkisi yok). Heteroseksüel kadınların lezbiyenlere karşı ne kadar duyarsız olabileceğini görmüştüm – örneğin, bir kadının yattığı kişinin kim olduğunu kendi özel işi gibi sürekli bilme isteğiyle, çoğumuzun bütün erkeklerin potansiyel

tecavüzcüler olup olmadığını gerçekten düşünmeyi reddetmesiyle, sadece 'kendi' erkeklerimize değil birçoklarına yanaşma ve onlarla uzlaşma biçimlerimizle. Ve buna, kendimiz ve erkeklerle ilişki kurma 'tercihimiz' hakkında çok fazla soruya neden olacağı için kadınlara uygulanan baskı, sömürü ve aşağılama hakkında göremediğimiz/ görmeyeceğimiz her şey de dahil. Bir erkekle ilişki kurmayı 'tercih' olarak adlandırmak, kendimizi kadınlarla ilişki kurma olasılığına açmayı düşündüğümüzü ima ettiğinden şüpheli görünüyor. Feminist arkadaşlarımdan çoğu da benim gibi kadınlarla ilişki kurmaktan/ yatmaktan sakınıyor. Benim nedenim korkuyu oluşum – çünkü kadınlar benim için çok önemli ve bu konuda kendime güvenemediğimden onlarla ilişkiye girmeyi göze alamıyorum.

Beni üzen düşüncelerden/tasavvurlardan biri de feminizmin/ Kadın Kurtuluş Hareketi'nin (doğru yazıyor muyum? Ya da yanlış sözcük/ sözcük gruplarını kullanarak kendimi satılmış bir liberal olarak mı ifşa ediyorum?) orada bir yerde olduğu hissi oldu. Düzgün bir feminist olmadığım ve düzgün şekilde davranmadığım için özgürleştirilmeyi hak etmediğim hissi. Bunu her zaman belli belirsiz hissetmiştim ama önceden katlanılabilir bir şeydi. Eskiden saçımla (ne kısacık ne de uzun), etek ve parlak renkler giymeyi sevdiğim gerçeğiyle ve nadiren içki ve sigara kullanmamla ilgili şakalar yapardım.

Şu an hissettiğim şey eğlenceli değil, bu dehşet verici. Bana yer olmadığı söylenmiş gibi hissediyorum. Ya bugün lezbiyen olurum ya da tercihen dünden zaten oldum, yoksa sürünerek uzaklaşır ve sesimi çıkarmadan acı çekerim. Ayakta kalma savaşımında bir zamanlar içimi dolduran o öfkeyi kaybetmiş gibiyim. Belki de canım yanarken ve burada yalnız oturmaktansa nerede ve ne olursa olsun başka bir şey yapmayı tercih ederken, acaba rahatlamayı hak etmediğimi, özgürleştirmeye değip değmediğimi merak ederken öfkem beni bunları yazmaya zorlayan çaresizliğe dönüştü. Yine de kadınları sevmenin erkeklerden nefret etmekle aynı şey olmadığına inanıyorum. Hükmen lezbiyen olmak istemiyorum, kadınları kadın oldukları için önemsiyorum, seviyorum. Erkek olmadıkları için değil.

Benim için bu konu, kaçınmak için fazla acil ve hakkında yalan söylemek için fazla önemli. Ayrılcı lezbiyenlik, Leeds Devrimci Feminist Grubu ve onlarla aynı fikirde olan tüm diğer kadınlar için feminizmin gerçek ifadesi olabilir. Ama bana veya herhangi bir diğer kadına onların standartlarına uymadığımız için feminist olmadığımızı söyleyemezler. Eğer kişisel olan aynı zamanda politikse ki ben öyle olduğuna inanıyorum, o zaman kendi deneyimimi ve bu deneyimden edindiğim politik perspektifi doğrulama hakkım/sorumluluğum vardır (Bu sayfaya yansıyan ifadeler duygusuzca entellektüel görüldüğünden, ne söylemeye çalıştığımı bilmeme rağmen kendimi çok huzursuz ve mahcup hissediyorum). Tüm tarih boyunca kadınların hayatları yine kadınlar tarafından görmezden gelindi ve erkekler tarafından sınıflandırıldı. Bizim deneyimimizin bütün yönleri reddedildi, ta ki birimiz onu tereddütle de olsa ifade etmeyi başarana ve hemen ardından bu reddedilene veya yok edilene kadar. Şimdi öyle görünüyor ki ayakta kalma şansız (kadınlardan bahsediyorum) birbirimize saygı duymadığımız ya da duymadığımız için yitiriliyor. Eğer bir kadın bana göz korkutucu ve orta sınıftan olduğumu söylerse, bu benim düşünerek cevap vermem için yeterli değil. Pekala, ben de korkuyorum ve hayatımın ilk beş yılını Wigan'da sıkış tepiş geçirdim.

Ben gerçekte orta sınıftan değilim. Bir kadın ona söylenen şeyi dürüstçe düşünebilir ve ben de dürüst düşüneceğine inanmalı ve saygı duymalıyım. Bu savurganlığı okuyan kadınların beni kategorize etmeyeceğini ve bastırılmış bir lezbiyen ya da herhangi başka bir şey olarak reddetmeyeceğini

umuyorum. Biz kadınların kim ya da ne olduğu erkek egemen zihniyet tarafından bastırılmış, çarpıtılmış ve sömürülmüştür. Kendimizi, birbirimizi ve diğer her bir sancılı veya 'uyumsuz' şeyi reddetmek yerine kabul etmezsek sonunda gerçekten pes edip Valium'a uzanabileceğimize inanıyorum.⁵

Dianne Grimsditch,
Leeds
(WIRES 86)

Bu metin, Ocak 1980'de yazdığım uzun bir konuşmanın özeti. Bir senenin ardından tamamını okuduğumda değinmek istediğim iki nokta var. Açık olduğunu umduğum üzere, üzüntüm sadece Leeds Devrimci Feministlerinin bildirisinden duyduğum endişeden kaynaklanmıyordu; bunda başka şeylerin de payı vardı. Öncelikle güvenmeyi denediğim iki erkek tarafından sömürüldüm ve ihanete uğradım. İkinci olarak, herhangi bir erkek bunu okuyup, anlaşılmaz ve/veya tehditkar bulsa da, ben bunu kadınlar için yazdım.

Düzüşmekten neden hoşlanıyordum? Yoksa heteroseksüel haz cinsel şiddete mi dayanıyor?

Beş yaşındayken küçük kız arkadaşlarımla doktorculuk oynardım. Yaşça en büyük kızın oynadığı erkek doktor karakteri bize 'işkence ederken' külotlarımızı çıkarttırıp bizi yere eğiltirdi. Sekiz yaşında çingene kız oyunu oynardım; altımda sadece bir etekle bir malikanede olduğumu düşünürdüm ve oradaki lordun bana dayattığı tarifsiz korkuların hayalini kurardım. Yedi yaşındaki bir arkadaşım kendini pazar yerindeki Romalı bir köle olarak hayal ederdi, çıplak ve erkeklerin görmesi için bacakları ayrı bir şekilde zincirlenmiş halde.

1969 yılında, 22 yaşındayken "O'nun Hikayesini" (Story of O) okudum ve tiksintim yıllardır dile getiremediğim şeylerle birlikte yoğunlaştı.⁶ O'nun büsbütün aşağılanışını okumanın bende *cinsel arzu* uyandırdığını fark etmek aşırı derecede suçluluk hissini de beraberinde getirdi. Erkek arkadaşım beni penetre ettiğinde aklıma kendiliğinden kitaptan bölümler geliyordu ve onları her ne kadar hızla aklımdan çıkarırsam çıkarayım *işe yarıyorlardı – bundan zevk alıyordum*.

Cinsel bilinçlendirme gruplarındaki kadınlar nefret ettikleri mazoşist fantezilerini ve hayallerini ortaya döktüklerinde bile asla bunun hakkında konuşmadım – örneğin; orgazm olmak için yağmurluk giyen bir adamın 15 yaşındayken onlara ormanda kendini nasıl teşhir ettiğini düşünmeleri, mastürbasyon yaparken tecavüz, dayak, iple bağlanma gibi imgeleri düşünmeleri. Temelde erkek egemenliğinin yaşamlarımız üzerindeki gücünün farkına varmam sayesinde ancak son zamanlarda 'biraz sapık olduğum ve bunun benim hatam olduğu' düşüncesinden kurtulabildim.

Cinselliğimiz erkek egemen toplum tarafından inşa edilmiştir. Hayatımızın her alanında erkeklere sorgulamaksızın itaat etmek, çalıştığımız işlerde, aldığımız ödemelerde vs. kötü anlaşmaları

---

⁵ Yayına hazırlayanın notu: Valium bir anti-depresan ilaç türü.

⁶ Yayına hazırlayanın notu: O'nun hikayesi, sado mazoşit bir ilişkiyi anlatan erotik roman. Filme de çekildi.

kabul etmek üzere yetiştiriliyoruz. Cinselliğimizin bundan kurtulması nasıl mümkün? Cinselliğimizi kendi adımıza tanımlamaya başlamak için savaşmak zorundayız. Bizden alınmış diğer her şey için savaşmak zorunda olduğumuz gibi. Yoksa her şeyden önce sayımızı arttırmamıza ve kendimizi ifade etmemize alsa izin verilmeyecek –bedenlerimiz üzerindeki kontrolümüz, doğurganlığımız, herhangi bir ücretli işte çalışma hakkımız, kendimize (kadınlara) ait bir kültür...

Sanki cinsellik içimizde bağımsız ve serbestçe geliyormuş gibi düşünüyoruz. Kadın Kurtuluş Hareketi'nde de cinselliğimizden sıklıkla dokunulmamış, ayrı bir şey olarak söz ediyoruz. Ama erkek egemenliğinin olmadığı bir toplumda, kendimi kadınların küçük düşürülmüş imajlarıyla özdeşleştirir ve bunu erotik bulur muydum? *Benim* hatam olduğunu ve frijit olduğumu kabul ederek, tek eşli heteroseksüelliğe, sahte orgazmlar ve yalandan baş ağrılarıyla iki sene boyunca katlanır mıydım? Nihayet çok fazla suçluluk ve korkuyla son erkeği de yatağımdan atana ve “ben lezbiyenim” diyene kadar dört senemi feministlerle biseksüel olarak geçirmem gerekir miydi?

Erkeklerle cinsel ilişki yaşamaktan hiçbir zaman hoşlanmadım demiyorum. Hoşlandım. Ama bundan en fazla ‘en dipte’ olduğum zamanlarda hoşlandığımdan kuşulanıyorum. En ‘verici’ olduğum, açıkça kontrol sahibi, üstte, hareketli ve sert olan taraf olmadığım, ama düzüldüğüm zamanlarda (sürekli devam etmemesi şartıyla, lütfen unutmayın!). Daha fazla feminist oldukça yaş, statü, eğitim vs. bakımından kendi ‘eşitim’ veya ‘üstüm’ olarak gördüğüm erkeklerle bunu yapamamaya başladım. Bu yüzden çok daha genç ve daha az eğitilmiş ‘hoş çocuğu’ seçtim. Onunla birlikteyken kendimi misyoner pozisyonuna bırakabildim ve ‘benim efendim olduğu’ gibi şeyler düşündüm (*asla* söylemeden!). Ama zaman geçtikçe bu bile imkansız hale geldi. Bir ilişki böyle nasıl sürebilirdi? Her neyse, o da bir erkek olarak bana bütün diğerlerinin yaptığı kadar baskı yaptı ve erkeklerden gitgide daha fazla uzaklaşarak kadınlara yöneldim.

Kadınlara cinsel ilişki kurmama veya lezbiyen bir bekar olmama rağmen, bazen hala mazoşist fantezilerim oluyor. Onlardan *nefret ediyorum* ve yalnız ya da sapık olduğumu kabul etmemek için savaşıyorum. Cevabın bu fantezileri hoş karşılamak ve ‘doğal’ görerek bundan zevk almak olduğuna *inanmıyorum*. Bunların, cinselliğimi ben bu şekilde tanımladığım için var olduğunu düşünmüyorum. Bence ben büyürken, kendi cinselliğimi tamamen erkeklerin kontrolünde olan heteroseksüel toplumun taleplerine uyarlamam sonucu bu mazoşist fanteziler ekildi ve gelişti.

Ensest kurbanı olduğumu anımsamıyorum. Babam erkek arkadaşlarımı kıskanırdı ama bu tanıdığım birçok kadın için geçerli. Annem evimizin dört duvarı içerisinde baskın olan ebeveydi. Ama aile geçmişimin bütün bunlarla ilişkili olduğunu düşünmüyorum.

Kendi kendimize tanımladığımız cinselliğin coşkusu erkek egemenliğine *kökten* meydan okuyor. Fakat erkek egemenliğini sona erdirene kadar salt bize ait gerçek bir cinsellik, kendi bedenlerimiz ve hayatlarımız üzerinde tam kontrolümüz olmayacak. Bunun için savaşmak erkek egemenliğini *sona erdirecek* şeydir. Evet, bunu başarmanın bir parçası olarak erkeklerin yataklarından çıkmak zorunda olduğumuzu düşünüyorum –ama aynı zamanda hayır, ‘politik nedenlerle’ veya ‘devrimi kolaylaştırmak’ için kadınlarla yatağa girmenin savunuculuğunu yapmıyorum. Zaten bir kadın bunu yapar mı? Lezbiyenliğin hem politik hem de kişisel bir tercih olabileceğini ve olduğunu söylemek bunu ima etmiyor, değil mi?

Yani, benim ve diğer birçok kadının cinselliği fantezilerimde en çok ortaya çıkan, düzülmekten zevk almamı sağlayan, bana fazladan heyecan veren mazoşizm nedeniyle çarpıtılmış. O’nun Hikayesi’ni

okuyan birçok kadın cinsel olarak uyarılmıştır. Birçoğumuz fantezilerimizi gerçek hayata taşımışızdır. Bir erkeğin önünde diz çökerek ağzına almak, yatağa bağlanmayı istemek, aynı anda iki erkek 'sevgili' tarafından vajinal ve anal yolla düzölmek gibi aşırı derecede aşağılayıcı cinsel deneyimlere katlanmış ve hatta bunları başlatmışızdır. Bu aşağılanmanın erkeklerle olan günlük hayatımıza taşıdıklarına ne demeli? Bize köle gibi davranılmasına, hakaret edilmesine, bizimle alay edilmesine nasıl izin veriyoruz? Şimdi bütün bu saydıklarımıyla beraber, mazoşizmden destek almadığı sürece kim 'bir erkeğin bebeği olmaktan keyif alabilirdi?'

Şiddete mazur kalan kadınların gidebileceği hiçbir yer yok değil. Kadınların hepsi ekonomik olarak erkeklerine bağımlı değiller veya hepsinin çocukları yok. Örneğin çiçek çocuklar arasında bir kadının, erkeği tarafından dövülürken, sürekli ihanete uğrarken yine de maddi olarak erkeği desteklemesi, ona kalacak yer vermesi, erkeğin aldığı uyuşturucuyu kendine sayması ve temelde ona annelik etmesi yaygın/ yaygındı. Ve sevdiği için onunla birlikte kalmaktan başka çaresi olmadığını söylerdi. Burada kadınlara yapılan baskının başka bir yüzü söz konusu, romantik aşk: kadınların erkekler tarafından sosyal kontrolü adına yapay olarak oluşturulmuş, aşılınmış ve özenle geliştirilmiş iki mekanizma – mazoşizm + romantik aşk = köle gibi duygusal bağımlılık.

Cinsel şiddet konferansı bildirilerinden birinde (Cinsel başlangıç – Üç Kadın Konuşuyor) bir kadının adamın onu gerçekten aşağılamasının hemen ardından söylediği gibi: "Beni istediğin sürece sana aitim Ron".

Çok küçük değişiklikler ve yukarıdaki iki paragraf olmadan, bu yazıyı WIRES'in 90. sayısına koyduğum zaman başlıca – aslında sinir bozucu bir şekilde *tek* – tepki şuydu: "Cesursun öyle değil mi?" Gözü pek, küçük bir ruh olarak görölmek hoş olsa da, yazıyla ilgili neyin gerçekten *cesur* olduğunu anlamıyorum. Hiç bir feminist hoşla gitmeyen karakter özelliklerini itiraf ettin diye sana saldırmaz. Yalnızca başarmaktan gurur duyduğun şeyi övgüye değer ve zor bir şey olarak ortaya koyarsan, diğerlerinin de aynı politik karara varabileceğini ileri sürersen, politik bir teori üretmek için kendi ve diğer birçok kadının deneyimlerini *genellersen* ve/veya kendi davranışların için *erkekleri* suçlayan yorumlar getirirsen; işte o zaman bu feministler seni sansürlemek için ayaklanır, seninle konuşmayı keserler vs. Kadın Kurtuluş Hareketi içerisinde mazoşizmden söz etmek, erkeklerin bu fikri bize karşı kullanma şekli nedeniyle uzun zamandır imkansızdı. Hiçbir şey yapmamalarının ve durumun bu şekilde sürmesine izin vermelerinin mazereti olarak "Kadınlar kocaları tarafından dövölmekten hoşlanıyor, bu yüzden terk etmiyorlar, onlar mazoşistler" diyorlar. Hayır, bu doğru değil, biz mazoşist olmadığımızı söylüyoruz – yeterince makul – fakat bu daha ileri bir tartışmayı engelliyor. Konuyu açmak bile anti-feminist olmak zorunda.

Öyleyse şimdi 'cesur' olacağım: bence kadınlar çok erken yaşlardan itibaren mazoşist olmaları yönünde etkileniyor. Böylece heteroseksüel oluyoruz ve bundan 'keyif' alıyoruz. Tüm erkeklerin, kullanma, tehdit veya her daim olası cinsel şiddet yoluyla ellerinde tuttıkları, tüm kadınlar üzerinde güç sahibi olduğu bir dünyada, erkeklerle olan cinsel ilişkimizin böyle şeylerle dolu olması kaçınılmaz değil mi? Ve bu başlı başına kadınlara karşı cinsel şiddetin bir türüdür.

Fantezi: Cinsel uyarılma için bir uyarıcı, mastürbasyon veya diğer kişiyle cinsel aktivite için gerekli veya yardımcı araç. Fantezi olmadan, fiziksel uyarılma imkansız veya daha zor olabilir. Ama bir

fantezi bundan daha az istemli, bilinçli olabilir. Mastürbasyon yaparken ya da sevişirken kendiliğinden aklınıza gelen cinsel yönden uyarıcı düşünceler ve görüntüler, bunları aklınızdan derhal çıkarsanız da şekillenmelerine izin verseniz de bir fantezi türüdür. Erotik düşler de böyledir. Fantezideki kişilerin yüzleri olmayabilir ya da cinsel aktivite fantezi kuran kişinin gerçekteki deneyimini içermeyebilir.

Birçok kadının tamamen ya da kısmen sado-mazoşist unsurlardan oluşan fantezileri vardır. Hayvanlarla cinsel ilişkiye girmek, tecavüz, pasif olmak, izlenmek, bağlanmak vesaire. Leeds'deki kadınlarla yapılan tartışmalar esnasında, grupta lezbiyen olduğunu her zaman bilen iki kişinin bu tür hiçbir cinsel fantezisi olmadığı ve hiç bir zaman da böyle fanteziler kurmadıkları ortaya çıktı. Oysaki, geri kalanımız geçmişte bu fantezileri kurmuştu. Elbette bu kadar ufak bir örnekten yola çıkarak her şeyi genelleymeyiz – ama bu yine de *ilgi çekici*. Mazoşizm ve mazoşizmin sonuçları olmadan “Beni istediğin sürece sana aitim Ron” der miydik? Gerçekten de, acaba Ron ile herhangi bir ilişkiye girer miydik?

Justine Jones

Konuşmaları ve yardımları için Leeds'deki devrimci feministlere ve diğer kadınlara çok teşekkürler.

*Kadınlara Karşı Cinsel Şiddet konulu Leeds konferansında verilen yazı,
22-23 Kasım 1981*

Sevgili kız kardeşlerim,

Oy kullanma hakkını savunan kadınların militanlığından etkilendiğini ve esinlendiğini söyleyen kadınların böyle bir adımı şimdi neden atmaya hazır olmadıklarını merak edenlerin neyi kastettiğini bildiğimi düşünüyorum. Bu kadınlar, özellikle kadınların gücünü öne sürerek (oy kullanma hakkını savunan kadınları bu kategoriye sokmak tarihi olarak doğru ya da değil) erkek iktidarına saldıran eylemlerle ilgili konuşmuyor muydu? Bu, erkeklerle mücadele eden ya da bağımsız bir şekilde buna karar veren kadınlardan oldukça farklı olsa da bütün örnekleriniz buna yönelik.

Kadınlar ‘öfke ve militanlıklarını’ ille de Kuzey İrlanda’daki cumhuriyetçiler, eşit ücret talep eden kadın işçiler (bu kadınlar sendikalar ve erkek işçiler tarafından genellikle desteklenmiyor, ama hala emek-sermaye karşıtlığının bir parçası konumundalar) ya da üçüncü dünyadaki ulusal özgürlük orduları gibi ifade etmek zorunda değil. Bence bu kadınları, ‘öfke ve militanlıkları’ ille de bu şekilde olmadığından kibirli görmeniz gerekmiyor. Her bir kadının bağlılığı önemlidir. Ama erkekle özdeşleştirilen mücadelelerde rol almanın düşmanla iş birliği yapmak olduğuna inananlarımız, kendilerini öncelikli olarak bu mücadelelere adanmışlar elbette. Fakat bunu söylemek neden ‘kibirli’ ve hatta ‘ırkçı’ olsun? Ben görüşlerimi her zaman diğer kadınlarla tartışıyorum ve onları düşündüğüm şeyin doğru olduğuna ikna etmeye çalışıyorum. Ve onlar da beni kendi düşündükleri şeyin doğru olduğuna ikna etmeye çalışıyor. Elbette bu, birbirimizle bağlantı kurarak (tartışarak) feminist bir bilinç oluşturmamızın bir yolu. Bence gerçekte söylenen şeyin “dışında kalan herkesin daha değersiz olduğunu varsaydığını” iddia etmek adil değil. Bunun doğru olmadığına eminim.

Bu durum, bir kadının bir erkekle kendi koyduğu şartlar temelinde cinsel bir ilişkiye giremeyecek kadar zayıf olduğunu varsaymak anlamına gelmiyor. Söz konusu şartların eşitliği

içereceğini farz ediyorum. Bu konuyu sosyal bağlamı içerisinde gözden geçirmek zorundayız – kişisel olan aynı zamanda politiktir. Güç dengesi yatak odasında buharlaşmıyor değil mi? Dengesiz güçler durumunda eşit bir ilişkinin imkansız olduğuna inanıyorum. Örneğin, bir öğretmen ile öğrenci, bir patron ile sekreter, bir general ile sivil ya da ben ile kedim arasındaki ilişki. Bu durum, birey olarak kişilerin güçlü veya zayıf olmaları ile ilgili değil, öyle değil mi? Ve evet, ‘heteroseksüel arzuyu’ deneyimlemiş/ deneyimleyen birçok kadın tanıyorum. Ama heteroseksüel arzuya meydan okuyan insanların, patriyarkanın işine yaramasına rağmen heteroseksüel arzuyu illa ki “patriyarka tarafından kendi çıkarına yönelik olarak tasarlanmış ideolojik bir yapı” olarak gördüğünü düşünmüyorum. Şu anda önemli olan nokta bunun nereden kaynaklandığı değil, bizi nereye götürdüğüdür. Kimse tüm kadınların aktif birer lezbiyen olmaları (pratik her zaman mükemmelleştirmiyor) konusunda ısrar etmiyor. Leeds bildirisi bunu talep etmiyor. Politik Lezbiyenlik kanımca erkeklerle yatmayı bırakmakla alakalı. Erkeklerle yatmaktan hoşlanan kadınlar için bunun çok daha zor olacağını anlıyorum. Şahsen et yemeyi kolayca bırakabilmek isterdim. Vejetaryen olmayı çok zor buluyorum çünkü et yemeyi gerçekten seviyorum – hayallerim genelde domuz pizolalarıyla ilgili. Ama yavaş yavaş fark ediyorum ki et yemek hayvanların sömürülmesine/hayvanlara zulmedilmesine katkıda bulunuyor. Bu yüzden daha fazla çabalamak zorunda olduğumu biliyorum. Buna inanana kadar yapmaya başlayamadım ve bu noktaya gelmem başka bir kadının benimle bu konuda konuşması ve beni kötü bir şey yaptığıma ikna etmeye çalışmasıyla gerçekleşti. Bu, onları ‘kibirli’ yapmadı. Bu durum, bir tür ‘eğitilmiş, tane tane konuşan orta sınıf en iyisini bilir’ vakası da değildi. Ama hoşlandığınız bir şeyi bırakmanızı söyleyen kadınlara olan içsel tepkinizi anlıyorum. İtiraf etmeliyim ki ben de arkadaşlarımı ‘beni her fırsatta bifteğimden vazgeçirmeye çalıştıkları ve zorla fasulye yahnisi yedirdikleri için’ sık sık ‘lanet olasıca kendini beğenmiş keyif kaçırıcılar’ olarak adlandırıyorum.

Bu yazı çok da uygun bir yazı olmayabilir ama iddiaya varım lezbiyenler ilk defa fasulye yahnisiyle karşılaştırılmıştır!

Kız kardeşlikle, Jean Clitheroe
(WIRES 90)

Politik Lezbiyenlik – Not II

Şu anda Kadın Kurtuluş Hareketi'ndeki lezbiyenler için bir kriz zamanı yaklaşıyor. Öyle görünüyor ki bizi susturmak için bir hareketlenme var. Bunun nedenini anlamamın ve buna karşı tüm kadınların savaşmasının önemli olduğunu hissediyorum. Ayrılıkçılık üzerine (ya da ayrılıkçılığa karşı) kadın hareketindeki mevcut tartışmalar ve erkek çocuklarımız hakkındaki tartışmalarımız nedeniyle olaylar doruk noktasına ulaştı. Özerkliğimize karşı bir tepki var.

...[Bu kısmen] hareketin sosyal atmosferinden kaynaklanıyor... Lezbiyen feministler hareketteki kadınlar tarafından düzenlenen birkaç feminist etkinliğe ve dans gecelerine gidiyor. Buralarda lezbiyenlerin meydan okuyan davranış biçimi heteroseksüel kadınlar için ürkütücü olabilir. Lezbiyenler kendi cinselliklerini/bizim cinselliğimizi esnetebilecek bir alana sahip. Cinsel bir yolla değil

ama meydan okuyarak. Erkek cinselliğinden bağımsız olarak edindiğimiz güç, burnu havada bir şekilde sergileniyor. Bir yandan bu sosyal alan bunun özgürce yapılabildiği tek alan. Öte yandan, bunun mutlaka kötü bir şey olması gerekmiyor. Çünkü bu durum, lezbiyenlerin lezbiyenlikten aldığı gücü ifade ediyor. Ne var ki bu, sıklıkla erkek özellikleri, tutumları ve davranışları ile erkeksi bir şekilde ifade ediliyor. Aslında lezbiyen barlarındaki o eski hetero-ibne ikilemine dayalı rol-yapma oyununa benziyor ve ben bunun cinsiyetçi olduğunu düşünüyorum. Lezbiyenler ve heteroseksüel kadınlar karşısında erkek olmak baskıcı bir tutumdur. Böylelikle diğer kadınlara küçük ve aşağı muamelesi yapıyor. Kadınlara patronluk taslanıyor ve kadınlar görünmezleştiriliyor. Fakat bu yine de erkeklerin yaptığı ile aynı şey değil. Bu tür bir davranış gösteren kadın kendisini, bunun yapıldığı kadın kadar inkâr etmiş oluyor. Kafamızdaki erkek polis bize kadınlara nasıl davranacağımızı söylüyor. Bu da karşılıklı olarak bölündüğümüz, birbirimize güvenmediğimiz anlamına gelir. Bu şekilde davranmak, kadınları etkilemek için öne sürülen erkek standartlarını kabul etmek, kendine, lezbiyen bir kadın olarak önemli olduğuna ve sahiciliğine inanmamak demektir. Her zaman cinsel düzeyde olmasa da, heteroseksüel kadınlar da birbirine bu şekilde davranıyor.

Tüm bunların sonucunda giderek heteroseksüelliğe dönülüyor ve diğer kadınlar lezbiyenlere karşı tavır alıyor. Bunun ne haklı ne de adil olduğunu düşünüyorum ama oluyor işte. Bu, kişisel düzeyde heteroseksüel kadınların ve lezbiyenlerin birbirine karşı daha fazla güvensizlik duyduğunu gösteriyor. Politik açıdansa, hareket içerisinde daha fazla bölünmeye ve görünüşe göre uzlaştırılmaz farklılıklara yol açıyor. Toplantılarda konu ne olursa olsun derhal sırtlar dikleşiyor. Birlikte çalışmak çok daha zorlaştı. Lezbiyenler medya ve özellikle toplum tarafından giderek daha fazla baskıya maruz kalıyor. Ve bu davranış haklı çıkarılmaya çalışılıyor. Bu noktada iki örnek vereceğim. İlki yakında bu ülkede de vizyona girebilecek, heteroseksüel bir kadını arzulayan ve onu sevgilisi olarak gören bir lezbiyeni anlatan Windows adlı bir film.⁷ Lezbiyen kadın arzuladığı heteroseksüel kadın tarafından azarlanıyor. Bunun üzerine lezbiyen kadın, diğer kadına tecavüz edecek bir erkek kir alıyor ve böylece umduğu gibi kadını erkeklere düşman ediyor. Planı bir şekilde ters gidiyor ve heteroseksüel kadın çileden çıkarak erkekleri öldürüyor. Film kadınlar için lezbiyen hislerin ne kadar derin olduğunu göstermeyi hedefliyor (ki bunun doğru olduğunu söyleyebilirim). Fakat yine de bu hislerin ne kadar aşırı ve yıkıcı olduğunu göstermek istiyor. Filmde lezbiyen kadına dair, Baştan Çıkarıcı, Dişi Kaplan, Doyumsuz, Cadı, Kötü Kalpli, Tehlikeli gibi tüm eski stereotipler kullanılıyor. Böylelikle lezbiyenler bir kez daha diğer kadınlardan farklı olarak gösteriliyor, böylelikle yeniden bölünüyoruz.

İkinci bir örnek Gay Life (Eşcinsel Hayat) isimli televizyon programında eşit derecede temsil edilmeleri için lezbiyenlerin verdiği mücadele. Size her köşe başında yalan söylendiğinde ve her koşulda reddedildiğinizde, bu mücadeleyi vermenin değip değmediğini düşünüyorsunuz. Lezbiyenliğin erkek homoseksüelliğiyle hiçbir ilgisi yok zaten ve neden onların beceriksizliğine dahil olmamız gerektiğini anlamıyorum. Lezbiyenlerin temsili alışıldığı üzere dizi boyunca da en düşük seviyede kalıyor. Artık erkeklerin bizden nefret ettiği gerçeğiyle yüzleşme zamanımız geldi. Onlara cinselliğimizle düpedüz meydan okuyoruz: Kendi elleri ve kontrolleri altında heteroseksüel kalmamız için savaşıacaklar. Eğer bu savaşı kaybettiklerini hissedersen tüm öfkeleriyle bize dönecekler. Ve

---

⁷ Yayına hazırlayanın notu: 1980 yapımı olan bu filmin yönetmenliğini Gordon Willis yaptı. Film YouTube'dan izlenebilir.

onların gücü muazzam. Lezbiyenler olarak çok az kazanımımız oldu. Bizimkine karşı onların gücü karşısında korkuyla titrememiz ve bu yüzden bunu başka şekillerde bastırmaya çalışmamız şaşılacak bir şey mi? Bu güçten kaçmak. Ya da onu kendi içimizde yeniden yaratmak.

Lezbiyenler olarak bize yapılan baskı 'iki misli' çünkü bizim erkek koruyucularımız veya bizi erkek kuvvetinin ve hakimiyetinin gazabına karşı koruyacak kişisel polislerimiz yok. Erkeklerin cinsel olarak bedenlerimize sahip olmasına izin vermediğimiz bilindiğinden, korkarak teslim olmamız için ellerinden gelen her şeyi yapacaklar. Çünkü onlar için bir anlamda, diğer kadınların da elde edebileceği özgürlüğü temsil ediyoruz. Göze çarpıyoruz çünkü kişisel düzeyde, erkekler olmadan bağımsız yaşamının mümkün olduğunu gösteriyoruz. Erkekler buna katlanamıyor. Diğer kadınların da bu yoldan gitmesini engellemek için misilleme yapacaklar. Eğer kadınlar üzerinde bir güçleri yoksa o zaman güçsüzlük. Biz onları iktidarsız bir hale getiriyoruz. Bunun farkına varmalarının sonucu ise erkeklerin kadınlardan gerçekten korkması.

Tüm lezbiyenlerin (burada lezbiyen feministlerden bahsediyorum) farklı derecelerde paylaştıkları ayrılıkçılık üzerine yazmak istedim. Mümkün olduğu kadar fazla zaman, alan ve enerjimizi erkeklerden geri almak mücadelemiz için önemli. Yalnızca bağımsız bir Kadın Kurtuluş Hareketine ihtiyacımız olduğundan değil aynı zamanda, bize ait olan zaman, alan ve enerjiyi erkekler büyük bir şevkle, mümkün olan her yolla çalmak isteyeceği için. Bizim varlığımız için ayrılıkçılık hayati bir şey. Tamamen ayrılıkçı olmak bizim için her zaman mümkün değil ama tam bir ayrılıkçılık için çabalamalıyız. Çünkü bu bizim onlara karşı en güçlü taktiğimiz. Bazı kadınlar bunu erkeklerden nefret ederek yapıyor. Kadınların erkeklere duyduğu nefretten güç almalarını ve bunu sağlayan öfkeyle bağ kurmalarını anlıyorum. Nefretimi günde en az bir defa hissetmeliyim. Ama zaman ve enerjimizi onların elinden almamız daha da güçlendirici bir şey. Bu, kendimiz ve hayatlarımız üzerinde daha fazla kontrol sahibi olmamız anlamına geliyor. En etkili şekilde hangi yollarla çalışmak istediğimize karar verebilecek olmamız anlamına geliyor. Buna düpedüz katlanamıyorlar. Bizden bir tepki almamak onları kelimenin tam manasıyla deli ediyor. Gösterdiğimiz tepki onlara güç veriyor.

Bugün hareket içerisinde yer alan kadınların, lezbiyenlere ve ayrılıkçılara yönelik gerici tutumunun kıskançlıktan doğduğunu hissediyorum. Bu tepkiler cinsiyetçi ve kadınların erkeklerden onay almak adına birbirleriyle rekabet ettikleri alışıldık sahnelere benziyor. Heteroseksüel kadınlar, lezbiyenlerin kendilerine özel bireysel 'özgürlüğüne' imreniyor. Ve aynı zamanda onlardan korkuyor. Aynı biz lezbiyenlerin bir zamanlar heteroseksüellik ve lezbiyenlik arasındaki uçurumu atlamaktan ölesiye korktuğumuz gibi. Bizim gücümüz onların zayıflığına ve erkeklerin onlar üzerindeki kontrolüne meydan okuyor. *Furies* bu nedenle heteroseksüelliğin erkek egemenliğinin temel taşı olduğunu yazdı.⁸ Kadınlara baskı yapılması söz konusu olduğunda biz en ön saftayız, çünkü çizginin dışına çıkan tüm kadınların sorumluluğunu üstleniyoruz. 'Lezbiyen' olmanın yükünün birçok heteroseksüel kadının kalbine korku saldığına hala inanıyorum. Feminist olsun olmasın bir düzeyde erkeklere bunun aksini kanıtlamak isteyecekler.

Lezbiyenler heteroseksüel kadınlara, her zaman tutsak olarak kalmanın (evlilikle, annelikle veya heteroseksüel ilişkilerle) tam tersini gösteriyor. Eğer heteroseksüel kadınlarda bu meydan

---

⁸ Yayına hazırlayanın notu: *Furies* kolektifi Washington D.C.'de kurulan, lezbiyen ayrılıkçılığı savunan bir grup. 1971 ve 1972 yılları arasında aynı adlı bir dergi çıkarttılar.

okumayla yüzleşme korkusu varsa, bu lezbiyenlere gücenmeyle sonuçlanıyor. Bir kez daha oyunbozanlık etmiş oluyoruz. Bu cinsiyetçi bir tutum ve aynı zamanda, heteroseksüel kadınlarda lezbiyenliğin nereden geldiğini anlamaya, en azından konuşmaya ya da okumaya çalışma, konusunda tam bir farkındalık eksikliği olduğunu gösteriyor. Genelde lezbiyen olarak açılmanın acısı hakkında konuşmak için çok küçük bir alanımız var. Bu durum sıklıkla kendinden duyduğun şüphe, nefret, farklı olduğunu bilmenin ve hissetmenin dehşetiyle geçen yıllar anlamına geliyor. Kadınlar için lezbiyen olarak açılmanın, feminist hareket içerisinde çok daha kolay olduğuna inanmıyorum. Eğer öyleyse bu çok iyi ve belki de gerçekten aşama kaydediyoruz. Ama çoğu kadın için durum bu değil.

Bununla birlikte heteroseksüel kadınlara lezbiyen olma sürecinin ıstırabından açıkça söz etmek, onlara meydan okumak anlamına geliyor. Lezbiyen deneyimi anlamak için, bunu kendi cinsel deneyimleriyle ilişkilendirmek zorundalar. Çünkü onlar da kadın, çünkü onlar da hissediyor. Lezbiyenlerin diğer kadınlardan farklı olmadığını anlamalarıyla birlikte, heteroseksüel kadınlar potansiyel olarak her kadının lezbiyen olabileceği gerçeğini görmeye başlıyor. Bu makul bir şekilde mümkün. Feministler, lezbiyen olarak açığa çıkan kadınların kuvvetli politik ve kişisel avantajlar elde ettiğini biliyor. Kadınları sadece kadınların gerçekten sevebileceği gerçeği de cabası... Bazı kadınlar erkeklerle yaşamayı bırakıyor ve feminist olarak kimi kadınlar anlamayı reddediyor, kimi kadınlar hayatları boyunca bu çelişkiyle mücadele ediyor ve kimileri de lezbiyen oluyor. Bu, bazı kadınların lezbiyen olarak neler elde edebileceklerini görmedikleri anlamına gelmiyor, sadece meydan okumanın fazla korkutucu olduğu anlamına geliyor. Bunun bu kadar korkutucu olması bizim bireysel güçlü yönlerimiz, kazanımlarımız ve geçmiş yaşamlarımız ile ilintili. Lezbiyenlik, kadınlara cinsel düzeyde olduğu kadar sosyal ve politik düzeyde de açılma anlamına geliyor. Bağlılık, güven ve dayanışmadan daha fazlası için giriyor.

Ben lezbiyenlerin kız kardeşlikten yoksun kalmasından ve tarihimizin bu noktasında bize yapılan özel baskının anlaşılmasından çok korkuyorum. Bu bizi bölüyor ama daha önce de söylediğim gibi olan bundan daha fazlası. Dünyanın geri kalanını olduğu gibi feministleri de lezbiyenlere düşman ediyor. Hareket içerisinde dışlayıcı olan lezbiyenlik değil heteroseksüellik. Kadınların değil, aksine erkek toplumun lezbiyenlere karşı yarattığı temelsiz korkular nedeniyle, erkeklerle ilişki kuran ve onları yakınlarında tutan heteroseksüel kadınlar. Bu kadar güçlülerse neden tartışmalara açık değiller? Eğer bu kadınların heteroseksüelliği o kadar köklüyse, bunu neden hareket içerisinde daha açık bir şekilde yazıya dökmüyor ya da tartışmıyorlar? Bunu bilmem gerekiyor, çünkü şu anda zorluk çekiyorum ve sıkıntıların eli kulağında.

Tekrarlıyorum; heteroseksüel kadınları susturan lezbiyenler değil erkeklerdir. Lezbiyenler bunun sorumluluğunu çok uzun zamandır üstleniyor. Ben bunu kesinlikle daha fazla üstlenmeyeceğim. Kadın hareketinde daha fazla etkinliğe ve faaliyete, toplantılara ve konferanslara ön ayak olanlar biziz. Çünkü bunları yapmak için daha fazla zaman ve alanımız var. Geçmişte göğüs gerdiğimiz acılar ve hala erkekler tarafından uğradığımız ayrımcılık yüzünden yaşadığımız büyük kişisel kayıplar pahasına bu zaman ve alana sahip olduk. Dışarı çıkıp bunlara üzülerek sarhoş olmuyoruz (en azından her zaman değil). Aksine bunları kadınlarla paylaşıyoruz. Amacımız kız kardeşlerimiz tarafından bolca teşekkürle ödüllendirilmek değil, bunu tüm kadınlar için olduğu kadar kendimiz için de yapıyoruz. Biz zaman ve enerjimizi daha özgürce verebiliyoruz çünkü bunu yapabilmek için geçmişte mücadele verdik. Bunun

bedeli büyük ama getirileri muazzam. İster inanın ister inanmayın Kadın Kurtuluş Hareketi içerisinde biz hala azınlıktayız. Toplumdaki kadınlar arasında da azınlığız.

Ben hareket içerisinde lezbiyenlerin sesinin bastırılmasını istemiyorum. Ama böyle bir eğilim var. Özellikle bize yapılan baskıyı anlama ve ortaya çıkarma konusunda çok sessiz kaldık. Heteroseksüel kadınların görüşlerinin de susturulmasını istemiyorum. Ama heteroseksüel ayrıcalıkları hakkında açıkça ve bütün yönleriyle konuşan, bununla nasıl başa çıktığını ya da erkeklerle olan ilişkilerini feminist anlamda nasıl doğru bulduğunu anlatan heteroseksüel kadınları şimdiye kadar hiçbir yerde okumadım ya da duymadım. Bunun yapılabileceği bir alan hala mevcut.

Güç ya tüm kadınlara ya da hiçbirimize
Marlene Packwood, Radikal Feminist

Sevgili kız kardeşlerim,

Şimdiye kadar belli olduğu üzere ben heteroseksüelim ve ayrıcalıklarım hakkında konuşmak/ düşünmek için davetinizi kabul ediyorum. Tehditkarlığı/ korkutuculuğu nedeniyle yazınız beni sessiz kalmaya itmedi. Ama fikirlerimi daha önce hiç yazıya dökmediğimden oldukça karışık ve belirsizler.

Haklısınız. Beni susturan lezbiyenler değil, ama erkekler de değil. Bunu yapan kendimim. Lezbiyen kız kardeşlerimden daha az feminist olmak istemiyorum ve bu yüzden çenemi kapıyorum. Onlar her şeyi baştan sona bildiklerinden benim söyleyecek hiçbir şeyim yok. Bunun tamamen açık ve tamamlanmış olduğunu sanmıyorum ama en azından bir başlangıç.

Cinsel kanaatimi özgür bir tercih olarak görmüyorum, bu toplumda yaptığım hiçbir tercih özgür değil. Ama bireysel ilişkiler söz konusu olduğunda bir erkekle birlikte olmak zorunda bırakıldığımı hissetmiyorum. Bütün hayatım boyunca etrafım kadınlarla çevriliydi. Altı kız kardeşi olan güçlü bir annem ve tüm hataları için benden kadın olarak daha azını ya da fazlasını beklemeyen bir babam vardı. *Erkek* arkadaşlardan daha önemli olan bir yakın arkadaş çevresine sahiptim. Genelde erkek egemen olsalar da benim için çiftlere/çekirdek ailelere göre daha tercih edilebilir olan bir sürü komün yaşam/çalışma gruplarında bulundum.

İlk olarak heteroseksüellik kaçınılmaz idi ve lezbiyenlik bir ergenlik şakasıydı. Ardından, bazı arkadaşlarım lezbiyen olmaya başladığında, lezbiyenlik gerçek bir seçenek haline geldi. Ve ben de karar vermek zorunda kaldım. Marlene lezbiyen olmanın ızdırabını vurgulayarak benim gibi kadınlara meydan okumaktan bahsediyor. Lezbiyenlik bana güvenli ve cazip, samimi bir kız kardeşlik şekli gibi geliyor ve benim açımdan kesinlikle dışarıda. Peki neden? İstedğim şeyi yapmak bana kalmış ve inandığım şeyler için risk almaya cesaret edemediğimi düşünerek kendimi kandıramam. Bu orada olmak istemediğim anlamına gelmek zorunda. Heteroseksüelliğe teslim olduğumu söylemiyorum. Daha ziyade şu anda istediğim şey bu, ama olası bir gelecek olarak diğerini de reddetmiyorum.

Peki, ben heteroseksüel ayrıcalıklara mı bağımlıyım? Örneğin, sevgilim hakkında açıkça konuşma özgürlüğü (ki bunu bir ikili ilişkinin diğer yarısı değil kendim olarak da çok nadir yaparım), toplum içinde fiziksel temas kurma hakkı, anne olma arzumu gerçekleştirme şansı, hetero olan kadınların büyük çoğunluğuyla bağ kurabilmek. Bunun cevabını açık bir biçimde göremiyorum.

Lezbiyen birliğine dair iyimser görüşüm dışında bunu karşılaştırabileceğim başka bir şeyim yok. Ama evet, yanlış yolda olduğuna dair ikna edilmesi gereken bir lezbiyen değil de, teoride kendileri için müsait bir heteroseksüel olduğumu düşündüklerinde, sokakta, işyerinde, barlarda erkek şovenizmi ile başa çıkmak daha kolay.

Çünkü ben birkaç bireyi onların hatalarına ve kendi hatalarıma rağmen sevebilirim. Bana baskı uygulayan milyonları hoş görebilmek benim için daha kolay. Ama yine de bu beni öfkeliendiriyor.

Sanırım hetero olmanın feminizmimi tehlikeye attığını hissediyorum. İdealist biri mükemmel bir dünyada tüm bireylerle özgürce ilişki kurabilmek gerektiğini söylerdi. Realist ise ŞU ANDA bunu yapamayacağımızı ve erkeklerle ilişki kurmanın cinsiyetçi statükonun desteklenmesi anlamına geldiğini söylerdi. Ama bunların hepsi teori.

Erkeklerle olan ilişkiyi feminist yönden nasıl haklı gösterebilirim? Bunu *gerçekliğimin* yaptığını düşünüyorum. Geceleri yatağında kendime karşı duyduğum şüphe ile kıvraniyor değilim. Belki de bunu yapmalıyım.

Ayrılmak beni tehdit etmiyor. Belki de erkeklerle olan ilişkilerim, kasıtlı olarak yapmadığım bir ayrılmak eleştirisi barındırıyor. Umarım benim tercihlerim olmasalar da kadınların kişisel tercihlerine saygı duyabilir ve onları destekleyebilirim.

Bireysel olarak lezbiyen kadınlar tarafından hiçbir zaman yabancılaştırılmış hissetmedim (WIRES dergisindeki bazı yazılar hariç). Belki tanıştığım insanlar konusunda şansım yaver gitti, belki de bu tür hislere izin vermeyen bir öz değer duygusu geliştirdim. Onların erkeklerden bağımsız olmalarını da kıskanmıyorum. Cinselliğin hepimiz üzerinde bir gücü olduğundan, kişiler ve erkekler tarafından hakimiyet altına alındığımı *hissetmiyorum* (Bu bir illüzyon mu? Lezbiyenler kolektif erkek iktidarından bağımsız mı?)

Kardeşlikle,
Liz Wilkie
(WIRES 92)

Sevgili kız kardeşlerim,

Marlene Packwood'un yazısı "Politik Lezbiyenlik Not II"ye yanıt verme amacıyla birkaç noktayı kağıda dökmek istedim. Özellikle "heteroseksüel ayrıcalıklarından açıkça ve bütün yönleriyle bahsetme" çağrısı, bununla nasıl başa çıktığım ve "erkeklerle olan ilişkilerimi feminist yönden" nasıl haklı çıkardığım konuları ilgimi çekiyor.

Heteroseksüel feminizmin sebeplerini temelde iki yönlü görüyorum. İlk faktör 'yaşam-durumu'. Bununla birinin geçmişinden bahsediyorum (örneğin benim durumunda bu Katolikliği içeriyor). Buna ek olarak bir de 'zaman-faktörü' var. Tüm koşullanmalarımızı geride bırakmamız uzun zaman alıyor. Aslına bakılırsa, daha da ileri giderek bunun ardı arkası kesilmeyen, sürekli bir mücadele olduğunu söyleyebilirim.

İlk olarak ikinci konuyu ele alalım; erkeklerle olan ilişkilerimi feminist yönden nasıl haklı çıkarıyorum? Erkeklerle olan ilişkilerin (aslında benim durumumda sadece tek bir ilişki söz konusu),

feminist olmak için süregelen mücadelenin ayrılmaz bir parçası olduğunu söyleyebilirim. Ben feminist olmayı durağan ve sonu olan bir süreç olarak değil, sürekli devam eden bir süreç olarak görüyorum.

Feminist bilincimin gelişmesinde erkekler eşit oranda etkili oldu (gerçi çoğunlukla olumsuz bir şekilde, örneğin ezenler olarak). Ve şu anda bir feminist olarak bu biçimlendirici deneyimler üzerine kafa yorma, onları yeniden biçimlendirme ihtiyacı hissediyorum. Kendi cinsiyetçiliğim yüzünden olayları yanlış yorumladığım anları aydınlığa kavuşturmak istiyorum. Yapılan baskıyı görmekte ne zaman başarısız oldum, sessiz acıyı ne zaman sesli bir öfkeye çevirdim, öfkeyi teoriye, teoriyi pratiğe... Diğer bir deyişle, kişisel olanı politik olana dönüştürmek ilerledikçe daha zor adımlar gerektiriyor.

Ayrıca bir herifle ilişki de olmak aslında bir ego tatmini. Erkekler feminist bakış açısından tamamen yoksun. Ancak, bu erkekler en basit anlayıştan bile yoksun olduğu için, üstesinden gelemediğinde, bu durum aşırı sinir bozucu da olabiliyor. Yaradılışım ve mesleğim gereği bir öğretmen olarak “Cahilleri Aydınlatmaktan” oldukça fazla tatmin oldum. Aynı zamanda diğerlerine bir şeyler anlatmaya çalışırken kendim de çok fazla şey öğrendim.

Kadınlarla olan yakınlığı bunun ötesinde düşler ve fanteziler dışında henüz ulaşamadığım bir aşama olarak görüyorum. Herhangi biriyle sadece flört etmeyi denemek için gereken sosyal becerilerden ve öz güvenden bile yoksunum. Umarım bunları gelecekte elde ederim. Ama şu anda ben ‘her yöne indirgenmiş bir kişiliğim’.⁹ Kadınlarla gerçekten yakın bir ilişki kurmayarak en büyük ve derin zevklerden mahrum kaldığımı biliyorum ve bu yüzden acı çekiyorum, bazen çok fazla... Benim sorunum bilgiyi eyleme dökmemek.

Bir engel şu ki ilişkinin kendisinin olduğu kadar aşık olmanın da çok güzel bir şey olması gerektiğine dair köklü ve belki de naif bir inancım var. Birbirine yalnızca sığınan kadınlar tanımı bu ihtiyacı karşılamıyor. Sappho’nun Lesbos’unu tüm kadınlar için istiyorum; şiir, ruhani ahenk ve hepsinden önce *özgürlük*. Tanımladığınız gerçeklik tüm bunlardan çok uzakta (Evet, heteroseksüel bir ilişki de böyle, ama zaten bu konuya dair hayallerim yok). Lesbos’un hayalini kuruyorum, tüm paramı bunun için biriktiriyorum; ama o zaman gelene kadar burada geçirmem gereken soğuk, yağmurlu günler ve memnun edilmesi gereken ebeveynler var.

Benden önceki her kadının yaptığı gibi ben de kötü bir durumda elimden gelenin en iyisini yapmaya, var olan birkaç araçla becerebildiğim kadar çok şey inşa etmeye çalışıyorum. Bunu gayet iyi yaptığımı düşünüyorum. Bu, sayısız tartışma (ki ben tartışmaktan asla yorulmuyorum), ağır sözler, dürüstlük (dürüst olduğum kadar bana karşı dürüst olunmasını da kaldırabilirim), ayrılıklar ve havayı yeniden yumuşatma anlamına geliyor. Evlenmemek – prensipte – ruhumu devlete satmamak anlamına geliyor. Yazmak, okumak, öğretmek, feminizm için çalışmak, tüm çocuklar için çalışmaya vaktim kalsın diye her ne pahasına olursa olsun çocuk yapmamak anlamına geliyor. Ne zaman birlikte dışarı çıksak hesabın yarısını ödemek anlamına geliyor (onun benden daha fazla parası olmasına rağmen). Ona bu türün bildiğim en az tiksindirici versiyonu olduğu için katlandığımı söylemek anlamına geliyor. Bir gün kaçabilecek kadar güçlü olacağımı ummak anlamına geliyor (Ve evet, bu esnada bazı tavizler vermek anlamına da geliyor ama her zaman benim belirlediğim koşullarda ve sürekli gözden geçirerek).

---

⁹ Yayına hazırlayanın notu: Yazar burada Helke Sander tarafından yazılıp yönetilen, 1978 yapımı, *The All-Around Reduced Personality: Redupers* adlı filme gönderme yapıyor.

'Heteroseksüel ayrıcalık' konusuna gelince, benim birlikte olduğum herif bu kalıba uymuyor. Örneğin dövülmekten korktuğu için karanlıkta Londra'da gezinmez (Sadece gündüzleri idare edebiliyor, yine de her zaman metroyla değil). Erkek kalıbına benim bir kadınınkine uyduğum kadar uyuyor – yani hiç.

Benim durumumda ideal ve gerçek olan arasında engin bir farklılık var – ki benim feminizimim bundan güç alıyor. Ve aynı zamanda erkeklerle arkadaşlık kurma olasılığı da burada yatıyor.

Pauline Maniscalco,
25 Haziran 1980
WIRES dergisi 1992

Sevgili kız kardeşlerim,

Marlene, lezbiyenlerin gücü diğer kadınların zayıflığına meydan okuduğu için mi heteroseksüel kadınların lezbiyenleri kışkırdığını söylüyor? *Erkek* toplum, *erkek* yapılar başka birinin zayıf kalmak zorunda olması pahasına güçlü hissetmek üzerine kuruludur. Ben kız kardeşlerim tarafından güçsüz olarak görülmeye itiraz ediyorum! Cinselliğimiz yüzünden güçsüz kaybedenler olarak görülmektense, neden hepimiz güçlü/enerjik/mücadeleci vs. olarak kabul göremiyoruz? Sevdiğim bir erkekle uzun süreli (cinsel) bir ilişkim ve önemsedğim birçok başka arkadaşım var (azı erkek). Aynı zamanda sevdiğim kadınlarla da uzun süreli derin arkadaşlıklarım var. Ama cinsel bir ilişkinin cinsel olmayan bir ilişkiden daha önemli ya da geçerli olduğunu düşünmüyorum. Erkek sevgilimle birlikte yaşamıyorum, yani Marlene'in sözünü ettiği erkek bir koruyucum ya da kişisel polisim yok.

Erkek odaklıdan çok kadın odaklı hissediyorum ama hoşlandığım az sayıdaki erkeğe yüz çevirmek için de bir sebep görmüyorum.

Marlene'e ayrıcalıklı olmadığını söyleyen beyaz bir orta sınıf erkeği gibi mi görünüyorum? Umarım öyle görünmüyordumdur. Sevdiğim ve kendimi özdeşleştirdiğim kadınlara karşı (lezbiyen ve heteroseksüel) suçlu hissetmek zorunda kalmadan da bu patriyarkal dünyada erkeklerden yeterince kötülük gördüm.

Diğer kadınlarla yaşadığım cinsel deneyimler uzun süreli arkadaşlıklardan doğdu, oldukça yavaş çünkü birbirimize baskı yapmamak için aşırı derecede kaygılıydık.

Sadece kadınlara özel diskolar vs. fikrini seviyorum (bununla birlikte böyle etkinlikleri genelde dışa kapalı ve nahoş buluyorum). Ama Marlene'in bahsettiği tavlama atmosferinden nefret ederim. Kadınlarlayken sevdiğim bir şey de arka plandaki cinsel gerilimin *yokluğu*. İnsanlara daha sonra 'caymak' zorunda kalmadan sarılabilmek ve onlarla öpüşebilmek, yanlış sinyal verdiğin için utanç verici özürler ve bahaneler öne sürmemek.

Lezbiyen bir roman yazarını okuyorum. Heteroseksüel kadınları, liberal davranarak ve lezbiyen kız kardeşlerini sadece arkadaşça öperek farkında olmadan lezbiyen cinselliğini reddeden kadınlar olarak tanımlıyor. Bu gerçekten kafamı karıştırdı. Benim kardeşçe sevgim cinsel ilgiden daha mı az geçerli? Ya da benim kadınlarla olan arkadaşlığım lezbiyenliğin aksine erkek iktidarına bir tehdit oluşturmadığından mı yan çizmiş oluyorum?

Yine de heteroseksüel feministlerin de bir tehdit oluşturduğunu düşünüyorum. Ama erkeklerin kolayca anlayabileceği şekilde alenen şiddet yoluyla değil. Benim sadakatim öncelikle kadınlara (ve ikincisi erkekler tarafından acımasızca zarar verilen, içinde yaşadığımız dünyaya). Erkeklere karşı özellikle kötü hisler beslemiyorum. Ama onların iktidarını bitirmek istiyorum. Bunun bir yan etki olarak onlara da faydalı olabileceğini anlamadıklarından, bizim feministler olarak savaşımız onların güvenliğini tehdit ediyor olmalı.

Tüm kız kardeşlerime sevgilerle,
Janet Wright
(WIRES 93)

'Politik Lezbiyenlik' Bir Lezbiyen Feminist Eleştiri

Politik Lezbiyenlik, ne yeni, ne de devrimci feminizme özgü bir şey. Çok da uzun olmayan bir süre önce, Kadın Kurtuluş Hareketi'ne katılımlarının ardından lezbiyenliğini keşfeden veya yeniden keşfeden kadınlara 'politik lezbiyenler' denilirdi. Birçok lezbiyen feminist kendisini politik lezbiyen olarak tanımlardı; çünkü cinsellikleri tam anlamıyla feminizmlerinin ayrılmaz bir parçasıydı. Bu durum, kadınlar için tamamen bilinçli bir karardı. Daha geleneksel eşcinsel çevrelerden gelen lezbiyenler tam da bu nedenle yeni politik lezbiyenlere şüpheyle yaklaşırdı. İç sesleri onlara bizim 'gerçek' lezbiyenler olmadığımızı söylüyordu. Lezbiyen olmak sadece politik görüşler için kadınlarla birlikte olmak değildir. Buna ek olarak, kadınlara karşı giderek büyüyen ve gerçek bir cinsel bağlılık anlamına gelir– bir kadın erotizmi. Şaşırtıcı ve korkutucu bir biçimde, bir devrimci feminist ve lezbiyenliğini Kadın Kurtuluş Hareketi yoluyla keşfetmiş bir lezbiyen olarak kendimi şu konumda buldum. İlk açıldığımda eşcinsel çevrelerde lezbiyenlerde gördüğüm tutumu 'politik lezbiyenlere' karşı bir dereceye kadar paylaşıyordum. Bunun nedeni devrimci feministler tarafından benimsenen politik lezbiyenlik tanımında yatıyor.

İlk olarak, politik lezbiyenlik kadınların erkeklerle olan cinsel ilişkileri temelinde oldukça açık bir biçimde tanımlanmıştır – daha doğrusu bu ilişkilerin olmayışı temelinde. Bunun teorik temeli açıktır. Kadınlar düşmanla bu kadar önemli bir konuda gizlice anlaşma yapamaz. Bununla birlikte, bir lezbiyen olarak, lezbiyenliğimi asla erkeklerle olan ilişkim üzerinden tanımlamadım. Lezbiyenliği, kadınların kadınlarla olan ilişkileri üzerinden tanımlamak benim için her zaman öncelikli olmuştur.

İkinci olarak (ve bu sadece bir dil meselesi değil) lezbiyenlik, hoşlansak da hoşlanmasak da her zaman hem Kadın Hareketi hem de düşmanlarımız tarafından kadınlar arasındaki cinsel ilişkiyi tanımlamak için kullanılmıştır. Bu nedenle bu terim kadın-kimliğine sahip kadın olmakla aynı anlama gelmez. Gerçekte lezbiyen feministler, feminist mücadelemizde cinselliğin ne kadar önemli bir rol oynadığını bildiklerinden her zaman tam da lezbiyen olarak 'açılmanın' gerekliliğini vurgulamıştır. Kadınlarla cinsel ve erotik ilişkiler kurmayı bilhassa tercih etmiş kadınlar olduğumuz gerçeği hakkında açık olmak, politik açıdan önemliydi, hala da önemli. Leeds Devrimci Feministlerin politik lezbiyen tanımındaki kadınlarla cinsel ilişki kurmak zorunda değilsiniz ifadesi bir varsayım. Feministlerin, politik sicillerini lezbiyen olarak kanıtlamak zorunda kalmaması gerektiği haklı olarak tartışılıyor. Aynı ölçüde birçok kadın, özellikle heteroseksüel kadınlar, feminist sicillerini erkeklerle yatmayarak kanıtlamak

zorunda olmadıklarını da öne sürebilir. Bu konu, bu yazıda kaçınmak niyetinde olduğum bir mayın tarlası (konuya dair kendi eleştirilerini yapmaları için bunu heteroseksüel kız kardeşlerimize bırakıyorum).

Lezbiyen bir feminist olarak yalnız şu kadarını söyleyebilirim ki, devrimci feminist konumda politik lezbiyenlik adına bir tehlike var. Feministler olarak cinsel hayatımıza atfettiğimiz siyasi önemi yerinden ediyor. Özellikle, kadınların erkeklerle cinsel ilişki kurması konusunu politik lezbiyenliği tanımlarken merkezi bir konuma getirirken, kadınların diğer kadınlarla olan cinsel ilişkilerini göz ardı ediyor. Benim için ve kendini feminist olarak tanımlasın ya da tanımlamasın birçok diğer lezbiyen için sanıyorum ki kendini kadın olarak tanımlayan kadınlar erkekleri düzmeyince lezbiyen olmuyor. Politik sözcüğünü lezbiyenin önüne eklemek durumu başkalaştırmıyor. Devrimci bir feminist olarak kadınların erkeklerle cinsel ilişki içerisinde olmamasının politik önemini anlıyorum. Lezbiyen bir feminist olarak bu tür politik bir eylemi lezbiyenlik olarak tanımlamanın politik ya da başka bir açıdan tamamen yanlış olduğunu hissediyorum.

Birmingham Devrimci Feminist grubun bir üyesi

İlk olarak Birmingham kadın özgürlüğü bülteninde ve ardından WIRES 94'te yayımlandı.

★ Sevgili kız kardeşlerim,

Ben devrimci bir feminist ya da lezbiyen olarak doğmadım. Hayatımda yaptığım değişikliklerin sebebi genelde mutsuz hissediyor olmamdı. Mutsuzluğumun nedenlerini daha sonradan anladım. Feminizm hayatıma ışık tuttukça, hayatımı daha fazla kadın ile paylaşmaya başladım. Buna feminizme dair farklı anlayışlar geliştirmem eşlik etti ve feminizmin de değişikliğe uğradı. Bu devam eden bir süreçti ve değişikliğe neden olan tek bir olay değildi (gerçi Kürtaj Yürüyüşü gibi bazı olaylar 'bardağı taşıran son damla' etkisi yaptı).

Babam, eski kocam ve 'birlikte' çalıştığım erkeklerle olan tecrübelerimin başka kadınlarınkinden çok da farklı olduğunu düşünmüyorum. Erkeklerin kadınları kişisel ve yapısal düzeyde nasıl kontrol ettiğine dair ortaklaşa geliştirdiğimiz anlayış, feministler olarak tam da bizim paylaştığımız şey. Ben ve bazı diğer feministler arasındaki fark benim daha 'gerçek bir feminist' olmam değil. Ancak şu önemli bir fark: Aksine dair hiçbir tanıklığım olmadığı için erkeklerin zorlanmadıkları sürece temelde değişmeyecek olmaları sonucuna vardım. Evet, benim herifim de farklıydı – iki çocuğum da doğduğunda bir ay boyunca asla bebek bezi yıkamadım falan filan... Yine de benim feminizmin yüzünden çok fazla tehdit edildiğini hissettiğinde (ki ekleyeyim beni feminizmle o tanıştırmıştı) kendisinin tarafında olduğunu bildiği kurumsal güce başvurdu. Onun çıkarına uyduğunda 'iyi bir herif' olmayı bıraktı ve onu orada bekleyen gücü kullandı. Onu terk etmeyeyim diye önceleri kendi desteklediği lezbiyen bir ilişki nedeniyle, beni iki yıl boyunca çocukların velayeti için mahkemeye vermekle tehdit etti. Son tahlilde bir kadının nasıl olması gerektiğini erkek egemen tanımlar belirliyor. Ve bir erkek başka tanımlardan yola çıkmayı tercih etse de, dilediği zaman yeniden bu tanımlara başvurabilir. Bir erkek için sahip olduğu güce başvurup, başvurmamak kişisel bir tercih ve ben böyle birine karşı kendimi savunmasız kılmaya hiçbir düzeyde hazırlıklı değilim.

Erkeklerin gücü olduğundan, bu gücü tecavüz, şiddet, ekonomik araçlar, kadınlığa dair tanımlar vesaire yoluyla kullanıp kullanmamaya onlar karar veriyor. Ve bu güç kadınların güçsüzlüğüyle bağlantılı olduğundan, eğer ki erkeklerin iktidarını ortadan kaldıracaksak, erkeklerle ilişki içerisinde tanımlanmayı reddederek işe başlamak zorundayız.

Bu sadece onlara olan bağımlılığı değil aynı zamanda desteği de geri çekmek anlamına geliyor. Eğer onları desteklemeye devam edersek neden değişsinler ki? Tam bir ayrılıkçılık savı öne sürmüyorum, yeni ve güzel bir dünya yaratmak için özgür olabileceğimiz bir yer yok. Erkeklerle baktan davranışları yüzünden meydan okumak zorundayız. Evde bir köle olmadan ücretli işlerini yapamayacaklarını anlamaları için zorlanmaları gerekiyor. Ancak kendimizi geri çekerek bunu anlamalarını sağlayabiliriz ki kendi kendilerini desteklesinler. Tüm kadınlar erkeklerini terk edemez. Kimisi ekonomik nedenlerden, kimisi de birlikte olduğu erkeği şu an seviyor olması yüzünden. Ama şunu kabul edelim; kadınlar bunu yapamadıklarından ya da yapamayacaklarını hissettiklerinden, ya da ortada bunu yapmak için bir neden olmayışından değil.

Devrimci feministlerin kadınlardan nefret ettiği söyleniyor.

Ben kadınlardan nefret etmiyorum. Heteroseksüel kadınların erkeklerle olan ilişkileri hakkında söylediklerini önemsemiyor değilim. Bu kendi hayatımın ilk otuz yılını önemsememek anlamına gelirdi. Bu tartışmaları acı verici buluyorum. Çünkü bana aynı zamanda hem erkeğimi terk etmeme, hem de bundan üzüntü duymama neden olan tüm o deneyimleri hatırlatıyor. Erkekleri desteklememeye giden sürecin acısını hafife almıyorum. Bu acı “W.H. Smith ürünlerini asla satın almayalım” gibi bir kuralı uygulamaya çalışmaktan kaynaklanmıyor. Aksine yavaş yavaş fark ediyorsunuz ki sevdiğiniz, birlikte çalıştığınız, politik mücadele verdiğiniz ve diğer erkek/erkekler, iktidarlarını sizin ve diğer kadınların üzerinde sayısız yoldan güç kullanarak muhafaza ediyor. Yavaş yavaş sizi ısırarak beslediğinizi fark ediyorsunuz. Kadınların bu süreçleri ölçüp tartmak zorunda olduğunu düşünüyorum. Fakat kendi tahlillerim ve diğer kadınların tecrübeleri konusunda susmak zorunda olduğumun söylenmesine kesinlikle karşı çıkıyorum. Tek başına annelik yapmanın yıkıcılığı üzerine özgürce yorum yapabiliriz ve birbirimizin çocukları için sorumluluk almayı talep edebiliriz. Ama görünen o ki, heteroseksüel bir kadının ilişkisinin kendisi ve diğer kadınlar üzerindeki yıkıcılığı hakkında yorum yapmamalıyız ve hem kendi hem de hepimizin iyiliği adına onun içinde bir yerde duran bu ilişkiden kurtulmak isteğini açığa çıkartamayız.

Şükürler olsun ki bir kadın (sosyalist feminist bir kadın) bana bu konuda söylenip durmaya son vermemi ve her koşulda kocamı terk etmemi söyledi. Bu kadının kocamla olan ilişkimden kurtulmam için bana verebileceği sınırsız bir enerjisi yoktu. Söylediği şeyin doğru olduğunu biliyordum ama yine de şaşkınlık içerisinde beni anlamadığını hissettim. Beni gayet iyi anlamıştı ama bildiği şey şuydu ki ben her ikisini de istemiştim: Kadınların sevgisi ile desteğini ve erkeklerle ilişki kurarak edindiğim ayrıcalığı. Kadınlardan nefret etmiyorum. Onları zorlamanın ve kendilerini geri çekmeleri kolaymış gibi davranmanın doğru olmadığını düşünüyorum. Ama kadınlar heteroseksüel ayrıcalıklarını savunduklarında öfkeleniyorum. Açıkça bırakmak istemedikleri şeyin güvenlik, ‘normallik’ statüsü ve sosyal onay olduğunu itiraf etmek yerine, beni ‘ahlakçı’ ve ‘yargılayıcı’ olmakla itham ettiklerinde, sözüm ona ‘onların deneyimlerini ciddiye almadığım için’ bana bağırduklarında öfkeleniyorum.

Bu kadınların aynı erkek iktidarı altında, erkeklerle benim deneyimlerimden bu kadar farklı olan deneyimleri nedir gerçekten bilmiyorum. ‘İyi’ adamın ne zaman isterse kadınları ezen yapılara

başvurabileceği ve bu 'iyi' deneyimin sadece erkeğin tercihi ile sürdürülebileceği bilgisine ters düşen deneyimleri ne olabilir bilmiyorum. Güvenlikleri söz konusu olduğunda heteroseksüel kadınların günleri sayılı. Pamuk ipliğine bağlı bu güvenliği korumak amacıyla, (hareket içerisinde yeri geldiğinde) ilişkileri hakkında çok da dürüst davranmadıklarından şüpheleniyorum. Aslına bakılırsa bu durum, gündelik hayatta erkek iktidarını deneyimleyen kadınlar olarak paylaştıklarımızın ve tartışıyor olmamız gerekenlerin üzerine bir perde çekiyor. Bence bu kontrol sinsi ve bazen de katlanılmaz bir şey. Diğer bir mesele de erkeklerden-nefret-eden lezbiyen kadınlardan daha *alttaki* heteroseksüel kadınlara uzanan sözüm ona 'gerçek feministlik' hiyerarşisi. Burada genelde en az kabulü benim gördüğümü hissediyorum çünkü kadınların hislerini inciteceğinden kendi politikalarımı tartışamıyorum bile. Erkekler benim hislerimi pekala incitti ve ben bunun hakkında konuşabilmek istiyorum. Burada konu erkek düşmanlığına geliyor. Evet, ben erkeklerden nefret ediyorum. Örneğin, kadınları sürekli küçük gördükleri, köleleştirdikleri ve onların ihtiyaçlarını görmezden geldikleri için ailemdeki erkeklerden. İş yerimde kadın öğrencilerden 'küçük kızlar' olarak söz eden ve bunun aşağılayıcı bir söz değil de sevgi ifadesi olduğuna kanaat getiren erkeklerden nefret ediyorum. Kurumlarında spor sahaları ve barların olması ama kreşlerin olmaması gerektiğini düşünen üniversite yetkililerinden nefret ediyorum. Benmerkezciliği, annemi sıkıntı içerisinde ve duygusal olarak kötürüm bir halde terk etmesi, sevdiğim kadın olan Anne'in erkeklerle hiç ilişkisi olup olmadığını (hatta gerçek bir kadın olup olmadığını) sorması nedeniyle babamdan nefret ediyorum. Ben çocukları büyütürken yıllar boyunca hiç orada olmaması ve gerçekte çocuklarla hiç ilgilenmek istememesine rağmen yine de benim yetersiz bir anne olarak etiketlenmemi isteyen eski kocamdan nefret ediyorum. Bir feministle ilişki kurduğu için kendini beğenmiş bir şekilde farklı olduğunu düşünen eski erkek arkadaşlarımdan ve erkek sevgililerimden nefret ediyorum. Son olarak, en ama en fazla, kadınlara tecavüz eden, onları darp eden, öldüren ve nesneleştiren erkeklerden nefret ediyorum – hepsinden nefret ediyorum.

Ama etrafta öfkeyle yumruklarımı sıkarak gezinmiyorum. Bir öğretmen olarak, kadınlar gibi siyahi erkek öğrencilerin de çok fazla ırkçılığa maruz kalmasına ya da homoseksüel erkeklerin oldukça kibar ama aşırı bir biçimde tacize uğramasına (bu durum 'kişilik problemleri' olarak adlandırılıyor) kayıtsız kalmıyorum. Bunun sebebi bu kişilerin tanıdığım ve bu yüzden farklı olan erkekler olması değil. Burada ırkçılık, heteroseksizm ve insanlık dışı her türlü muamele söz konusu olduğu için, bütün bunlara karşı savaşmak adına büyük bir çaba sarf ediyorum.

Kendi hayatımda, eski kocamla olan ilişkim için hala çaba harcıyorum. Tam bir pislik değil ve çocuklar onu seviyor. Babalarıyla olan ilişkilerini yürütmeleri için çok fazla şey yapıyorum. Ama aynı zamanda babalarının bir erkek olarak kim olduğu konusundaki artan farkındalıklarını da onaylıyorum. "Babamız biraz cinsiyetçi" ya da "Babamız bizi ciddiye almıyor" dedikleri zaman bu çocukların ne hissettiğini biliyorum. Bu süreci onlarla birlikte geçireceğim (acı bir şekilde ve yeni baştan). Ama babalarıyla olan ilişkilerini kolaylaştırmaya çalışarak, çocukların onun harika bir baba olduğu ve çocukları için kendi üzerine düşeni yaptığı yönündeki yanlış inancını da kaçınılmaz bir şekilde desteklemiş oluyorum. Bu durum, evde onu destekleyen diğer kadınları da içerdiği için benim için özellikle zorlu bir ikilem.

Ama bir erkek söz konusu olduğunda, her zaman uygulanabilecek basit bir kural ve uygun bir davranış biçimi olduğunu düşünmüyorum. Kısacası, ben herhangi bir erkeği desteklemek istemiyorum ama şu anda eski kocama sunduğum desteği ne denli kesebilirim bilmiyorum. Bir erkeğin bir kadını

dövüp dövmemesi ya da okulda kreş açılması için müdürle tartışıp tartışmaması ona nasıl davranacağım konusunda farklılık yaratıyor. Ama karısını dövüyor ve kreşi destekliyorsa, karısına gidip onunla yaşamaya devam etmesini söylemezdim. Bu ona ne kadar güvencem konusunda da bir değişiklik yaratmıyor. Benim kocam iyi bir insandı, kreşleri ve Women’s Aid’i desteklerdi. Avustralya’dayken kürtaj yürüyüşlerine birlikte katıldık. Bana aile konusundaki güncel yazışmaları bile okuttu ki bir kadın olarak benim aile içindeki konumum konusunda duyarlı görünüyordu. Yani ben kendi tecrübem ışığında sempatik erkeklere de güvenmiyorum. Burada erkeklerin bireysel olarak iyi insanlar olup olmamaları değil, istediklerinde başvurabilecekleri yapısal bir güce sahip olmaları söz konusu.

Devrimci Feminizme yönelik olarak öldürücü darbenin şu sav olabileceği varsayılıyor: “Devrimci Feminizm mantıken biyolojik belirlenimcilik içeriyor”. Bu inanç temelinde hepimiz kendimizi açık bir şekilde erkekleri hadım etmeye/öldürmeye adıyoruz. Ama pratiğimiz varsayılan teoriye tezat oluşturduğundan, bize bir taktiğimizin olmadığı söyleniyor.

Bu sadece saçmalık ve kafa karışıklığı. Bütün o belirlenimcilik ve diğer özgür irade tartışmalarına girmek istemiyorum. Ama en azından şunun altı çizilmeli ki bizi ‘toplumun’ belirlediğinin/inşa ettiğinin var sayıldığı diğer feminist teorilerin büyük kısmını da belirlenimcilik şekillendiriyor. Yani korkuya yol açan şey belirlenimcilik savından daha çok kadınların itiraz edilebilir bulunduğu ve bizi yapmadığımız bir şeye bağlayan – erkekleri öldürmek – biyolojik kısım (bu arada bunun, heteroseksüellik ve lezbiyenlikten sanki tamamen ayrı ve sabit kategorilermişçesine bahseden feminist yazılarda üstü kapalı olarak bulunan çok nahoş ve küçümseyici bir belirlenimcilik şekli olduğunu düşünüyorum).

Her neyse, bana erkeklerin kadınlara yaptıkları şeylere penisleri olmasının yol açtığı anlatıldı. Buna inanmıyorum. Erkeklerin ‘bundan kendilerini alamadığını’ düşünmüyorum ki bu oldukça eski bir mit. Yapabilirler, önüne geçilemez bir cinsellikleri yok ve bunu değiştirebilirler. Gerçek şu ki zorlanmadıkları sürece bunu yapmayacak gibi görünüyorlar çünkü kaybedecek çok fazla şeyleri var. Bu tam olarak bizim stratejimizin konusu – erkeklerden uzaklaşarak onları değişime zorlamak ve enerjimizi kadınlara ve erkeklerle mücadeleye vermek.

Ben bir biyolojik belirlenimci değilim ve devrimci feminizm de mantıksal olarak bunu ima etmiyor. Ama bir şeylerin gerçekleşmesini sağlayabileceğimizi düşünüyorum ve bu nedenle değişimi etkilemek mümkün. Erkeklerle kadınlar arasındaki biyolojik farkın önemli olduğunu düşünüyorum. Başlangıç olarak, eğer erkeklerin penisi olmasaydı bunu bir silah olarak kullanamazlardı. Ama sadece bir penise sahip olmanın tecavüz ve kontrol için yeterli olduğunu düşünmüyorum.

Hem kadın, hem de erkeklerin seçme hakkı var ve benim erkeklerden istediğim değişimi ‘seçmeye’ başlamaları. Demek istediğim şey feministlerin olduğu ortamlarda söylediklerine ve yaptıklarına dikkat etmeleri değil – bu yapmacılıktan bıktım. Onlara iktidar sağlayan tüm o yapıların devrilmesine karşı çıkmamaları - ama gerçekten zorlanmadıkları müddetçe hiçbir şeyden vazgeçmeyeceklerine ikna oldum.

Kardeşlikle, Pat
WIRES 95

★ Sevgili WIRES,

Politik lezbiyenlik üzerine yazılmış olan Leeds Devrimci Feministleri bildirisinin ne devrimci ne feminist ne de lezbiyenlik hakkında olduğunu düşünüyorum. Cinsellikle hiçbir alakası olmadığını düşünüyorum. Bence bu politik bir manevraya işaret ediyor. Kadın Kurtuluş Hareketi yeniden yapılandırılmaya çalışılıyor. Burada asıl amaç, hareketi açık, geniş tabanlı bir kitle hareketinden parti çizgisi ve parti disipliniyle dolu sol kanat gruplar benzeri kapalı çekirdek gruplara dönüştürmek. Bu belki de birçok kadının istediği şey – hareket içerisinde yeni yönler olması için kuşkusuz yaygın bir arzu var. Ama ben doğruya doğru, eğriye eğri demeyi tercih ediyorum.

Başlangıç noktama geri dönecek olursam, politik lezbiyenlik bildirisini son derece revizyonist buluyorum. Şöyle ki, bildiri iki kavramın anlamını yeniden gözden geçiriyor ve duygusal kuvveti için bu (gizli) revizyonlara bel bağlıyor. Her şeyden önce, politik lezbiyenliğin anlamını yeniden gözden geçiriyor. İkincisi, “kişisel olan aynı zamanda politiktir” ifadesinin anlamını yeniden gözden geçiriyor. Bu iki konuyu ayrı ayrı ele almak istiyorum.

Tabiri caizse politik lezbiyenliğin ilk dalgası yetmişli yılların ortasında ya da buna yakın bir tarihte Amerika’daki Kadın Kurtuluş Hareketi’nin radikal feminist akımlarından gelmiştir (genellemelerde gayet iyiyimdir ama kesin tarihler ve gerçekler konusunda oldukça kötüyüm). Bu ilk dalga politik lezbiyenlik, kadınların nesneleştirilmesine dayalı bir toplumda kadın olmayı

öğrendiklerinde bütün kadınların kendinden nefret etme unsurunu da öğrendiği düşüncesini temel alıyordu. Heteroseksüel, biseksüel, lezbiyen ya da aseksüel olsun bütün kadınlar, cinsel yönelimlerini edindiklerinde kendilerine karşı da derin bir nefreti içselleştiriyor. Erkek sınıfı tarafından üretilen ve uygulanan heteroseksist normlar, kadınların diğer kadınlardan cinsel olarak uzak hissetmesini garanti altına alıyor. Tüm kadınlar, her şeyden önce erkek cinselliğiyle olan ilişkileri ya da ona olan karşıtlıkları üzerinden tanımlanmıştır. Buna ek olarak, özellikle lezbiyenlerin heteroseksüel toplum içerisinde gördüğü baskı, kendilerini başlangıçta erkek egemen toplum içerisinde olduğu kadar Kadın Kurtuluş Hareketi içerisinde de görünmez, ilişkisiz ve reddedilmiş hissetmelerine neden oldu.

Hatırladığım kadarıyla politik lezbiyenliğin o zamanlar iki ana unsuru vardı. İlki bütün kadınlar için – cinsel yönelimleri dikkate alınmaksızın – alenen kendilerini lezbiyen olarak lezbiyenlerle özdeşleştirmeleri çağrısıydı. Eğer tüm kadınlar lezbiyenler olarak toplu bir tutum alsaydı lezbiyenlere özel olarak uygulanan baskının büyük bir kısmı yok edilebilirdi.

Buna ek olarak, bütün kadınlardan – yine cinsel yönelimleri dikkate alınmaksızın – kendi içlerine bakmaları, cinsel yönelimlerinin hangi bağlamlar ve koşullar altında oluştuğunu sorgulamaları istendi. Özellikle heteroseksüellik temelindeki bu cinsel yönelimin, kendilerinin ve diğer kadınların kadınlık durumlarının bedenlen ve ruhen reddedilmesine dayandığını keşfe davet edildiler. Kendimizi politik lezbiyenler olarak adlandırarak kendimize karşı duyduğumuz nefretten kurtuluyorduk. Bu his kesinlikle çok kuvvetliydi. Çünkü militan kamusal direnişimizin aslen derindeki duygularımızın bir yansıması olduğunu ve kendi içimizde biçimlendirdiğimiz değişimlerin gerçek olduğunu biliyorduk. Kadınlar olarak kendimizi ve diğer kadınları sevmeyi öğrendik.

Politik lezbiyenlik konusunda benim için önemli olan şey, ilk düşünülduğünde kadınlar olarak birbirimizi tanımayı ve umursamayı öğrenmemize dayanan bir birlik çağrısı olmasıydı. Bunun bana daha önceden hiç tanımadığım yönlerimi gösteren, beni diğer kadınlara daha önce hiç mümkün olduğunu hayal etmediğim şekillerde yaklaştıran son derece yaratıcı bir deneyim olduğunu gördüm. Tüm kadınlarla bağlantılı olduğumu hissetmemi sağladı. Tanımadığım kadınlar, hoşlanmadığım kadınlar, hayran olduğum kadınlar, arzuladığım kadınlar.

Bu yüzden şimdi Leeds Devrimci Feministlerin bildirisinin politik lezbiyenliğin anlamını tamamen yeniden yazdığını hissediyorum. Benim okumama göre onlar için politik lezbiyenlik diğer kadınlarla ilgilenmek ve bağ kurmaktan çok erkekleri reddetmekle ilgili. Elbette erkekleri reddetmekte bir yanlış yok, en yakın arkadaşlarımdan çoğu erkekleri reddediyor. Ama erkekleri reddetmek kadınları umursamakla aynı şey değil. Ayrıca bildirinin başlangıç noktası doğru da değil. Erkeklerin berbat olması kadınların harika olduğu anlamına gelmez. Ben harika *olduğumuzu* düşünüyorum, hepimiz, korkunç olanlarımız bile. Kendi başımıza harika olduğumuzu düşünüyorum, erkekler berbat olduğu için değil. Sevilebilir olduğumuz için değil de politik güvenilirliğimizi kanıtladığından kadın sevgililerimiz olması fikri beni gücendiriyor. Hiçbir kadının ciddi bir feminist olamadığı hissine kapılmasını istemiyorum. Hiçbir kadının erkeklerle olan cinsel (fiziksel-duygusal) ilişkisini sonlandırana kadar ya da sonlandırmadıkça hayatında anlamlı değişiklikler yapamayacağını hissetmesini istemiyorum. Şöyle dediğimizi hatırlıyorum: “Tekmeyi olduğun yerden at” – erkek iktidarına başkaldırabilmek için önce bulunduğu yeri değiştirmek zorunda değilsin.

Bildiri, erkeklerle olan ilişkilerin kadınlar için her zaman, değişimsiz ve ebediyen baskıcı olmalarından yola çıkarak kadınların erkeklerle olan her türlü cinsel ilişkiye son vermesi gerektiğini

iddia ediyor. Birçok kadının heteroseksüel ilişkilerinde oldukça fazla güç sahibi olduğu gerçeğini dikkate alınmıyor. Bu ilişkiler içerisinde istedikleri ve istemedikleri şeyleri erkek sevgililerine kabul ettirebiliyorlar. Heteroseksüel kadınların kendi aralarında özgürce konuşabileceği ve birlikte hangi ölçüde sıkıldıklarının, aşağılandıklarının, öfkelendiklerinin, tatmin olduklarının ve güç sarf ettiklerinin ya da ilişkilerindeki herhangi bir şeyin farkına varabilecekleri gerçeği önemsenmiyor. Doğrusu bildirinin her bir penetrasyon eylemi üzerine bu kadar otoriter olabilmesine hayret ediyorum. Biz, ezilen insanların kendi uğradıkları baskıyı tanımlama hakları ve ihtiyaçları olduğunu savunuyoruz. Bu ilkenin yarattığı baskının feminist tahlile her zaman kuvvet verdiğini düşündüm. Devrimci feministler erkeklerle cinsel ilişki kurmadığına göre, bu ilişkilerin nasıl olması gerektiği hakkında nasıl bu kadar yetkili olabiliyorlar? Büyük Kız Kardeş beni mi izliyor?

Devrimci feministler heteroseksüel ilişkilerin geniş çapta tüm kadınlar için kötü etkilere neden olduğunu iddia ediyor. Ama burada bir sorun var. Çünkü aynı zamanda bu ilişkileri, erkek egemenliğini yansıtmayacak şekilde değiştirmenin de daha geniş sembolik bir anlamı olmadığını iddia ediyorlar. Onlara göre bu sadece tek bir erkeğe harcanılan enerjiden ibaret. Yani bir erkekle cinsel ilişki içerisindeysen ve bu ilişki senin için bir baskı unsuruysa ilişkiyi sürdürmen yanlış. Ve eğer ezilmemek adına ilişkiyi değiştirmeye çalışıyorsan hala bu ilişkiyi sürdürdüğün için daha da haksızsın.

Bence bu bir çelişki ve bu tür çelişkiler bildirinin amacının, uğradıkları baskıyı anlamada veya bu baskıyı ortadan kaldırmada kadınlara yardımcı olmak olmadığını gösteriyor. Bildiri yalnızca ne yaparlarsa yapsınlar heteroseksüel ve biseksüel kadınların kendilerini kabahatli görmelerine neden olacak sözcükleri ve savları kullanıyor. Bildiri, üzüntü ve kafa karışıklığı yaratmak için çelişkili savlar öne sürerek ikili oynuyor. Ardından mutlu son olarak “erkeklerden vazgeçin ve bütün sorunlar çözülecek” formülünü ortaya koyarak bütün çelişkileri sahte bir biçimde ortadan kaldırıyor. Bir erkekle ilişkin olduğu sürece sen bir işbirlikçisin ve asla ciddi bir feminist değilsin. Ama cinsel ayrılıkçı olur olmaz bütün suçların affedilecek. Bu süre zarfında kabahatli olduğundan fikirlerin geçersiz ve söyleyebileceğin hiçbir şey erkeklerle düzüşüğün gerçeğinden daha önemli olamaz. Aslında birçok heteroseksüel ve biseksüel kadın erkeklerle düzüşüyor... Size politikalarımızı yatak odasının dışında bıraktığımızı düşündüren nedir? Hayatımızın bütün alanlarında erkeklere meydan okumanın doğru olduğunu hissediyoruz. Eğer bu bize anlamlı geliyorsa neden cinsellik bu alanlardan biri olmasın? Bir erkekle arada sırada yapabileceğim bir şeyin kadınlarla sürekli olarak yaptığım şeylerden daha önemli olduğunu öne süren bir bakış açısından derin kuşku duyuyorum.

Politik lezbiyenlik bildirisinin birçok feminist üzerinde bu kadar duygusal (genel olarak üzücü) bir etki yaratmasının tek sebebi politikalarımızın temel ilkesini değiştirmek istemesi – kişisel olan aynı zamanda politiktir. Bu slogan daha önceki bilinç yükseltme gruplarının yaptığı bir gözlemi özetliyor. Bu ifade, kadınların özel hayatlarındaki belirli olayların benzer şekillerde gerçekleştiği gerçeğine dayanıyordu. Bu gerçek ilk olarak Kadın Kurtuluş Hareketi sayesinde çoğumuz için görünür hale geldi. Ve tüm kadınlar için ortak olan bir şey vardı; erkekler tarafından ezilmişlerdi.

Feminist tahlili hayatımızın sadece birkaç alanıyla sınırlamamız gerekmediğini gördük. Her şeyi sorgulamanın sağladığı muazzam politik gücü gördük.

“Kişisel olan aynı zamanda politiktir” ifadesi politik lezbiyenlik bildirgesinde farklı bir biçimde ele alınıyor. Bildirinin yazarları bu sloganı mutlak doğrunun belirtilmeyen kaynağı olarak kullanıyor. Çünkü onların ‘güçlü politik inançları’ var. Bu inançlar onların kimliklerinin ve hayatlarının gerçeğinin

bir parçası. Fakat bir şeyin güçlü bir inanç olması onu hepimiz için tek doğru yapmaya yeter mi? “Kişisel olan aynı zamanda politiktir” hiçbir zaman bazı kadınların kişisel duygularının ya da bu duygulara dayanan düşüncelerinin tüm kadınlar için geçerli politik bir plana dönüştürülebileceği anlamına gelmemiştir.

Bu bildiriye beyanları doğru kılan nedir? Eğer “heteroseksüel kız kardeşlerimiz bizi kadınlardan nefret etmekle suçluyorsa” bu heteroseksüel kız kardeşler belki de haklı olamaz mı? (Ki hiç sözü edilemese de buna biseksüel, aseksüel ve lezbiyen kız kardeşler de dahil). Durmadan heteroseksüel kadınların hayatlarının nasıl olduğu, bu konuda ne düşünmeleri ve ne yapmaları gerektiği hakkında beyanlarda bulunuyorlar. Tüm kadınların kendi deneyimini sorgulamasını ve bu anlayıştan yola çıkarak kendi kararlarını almasını talep etmek yerine, bize bu deneyimin ne olduğu ve hangi anlama geldiğini anlatıyorlar. Dahası, onların doğrusunu kabul etmezsek ve bize anlattıkları şekilde hareket etmezsek – aslına bakılırsa siyasi parti disiplini kabul etmezsek – bu düşmanla iş birliği yaptığımız anlamına geliyor. Direniş grupları genelde iş birlikçileri vurduğundan, sundukları çözümün en azından daha barışçıl olduğunu söyleyebiliriz.

“Kişisel olan aynı zamanda politiktir” ifadesinin üstü kapalı şekilde değiştirildiği bir diğer husus da topluluk içinde yapılan tartışmalar. Bildiride “kişisel olan aynı zamanda politiktir” farklı bir seviyede kullanılıyor. Şöyle ki: “Benim politikalarım benim için çok fazla kişisel önem arz ediyor ve bu nedenle politikalarım saldırırsa bana saldırmış olursun. Bana saldırmadan politikalarım saldıramazsın, dahası, eğer kişisel hayatını yaşama şekline saldırırsam bu gerçekten politik bir saldırıdır. Çünkü kişisel olan aynı zamanda politiktir”. Bu günlerde hareket içerisinde yayılan paranoyanın fitilini ateşleyen şeyin büyük ölçüde temel feminist gerçeklerin bu şekilde değiştirilmesi olduğunu düşünüyorum. Bu belki de bilinçsiz bir şekilde yapılıyor ama kesinlikle bizi ezenlere fayda sağlıyor.

Son olarak, temel farkın lezbiyen tanımı yaparken, bazı belirli kadınları seven kadın olarak mı yoksa genel olarak kadınları seven kadın olarak mı tanımlamakta yattığını düşünüyorum. Buna ek olarak bir kadın, erkekleri reddettiği için mi yoksa erkekleri reddetmesi gerektiğini düşündüğü veya bunu yapabilmeyi dilediği için mi lezbiyendir? Kadınları erkeklerin varlığını hesaba katmaksızın olumlu bir şekilde tanımlamanın; kafamızdaki erkekten, erkeksi dışlamadan ve kadın düşmanlığından kurtulma sürecinin bir parçası olduğunu düşünüyorum. Erkeklerle karşı duyduğumuz nefretten yola çıkarak kadınları olumsuz bir şekilde tanımlamanın kafamızdaki erkekten kurtulmak şöyle dursun, onu daha da güçlü kıldığını düşünüyorum.

Politik Lezbiyenlik bildirisinin yıkıcı politik etkileri olabilir. Bildiri birçok feministe mücadelelerinin umutsuz olduğunu hissettirdi. Birçok feministe Kadın Kurtuluş Hareketi’nin umutsuz olduğunu hissettirdi. Kamu önünde lezbiyen oldukları öne sürülse de aslında ne olduğunu bilmediği ve bulmaya hakkının da olmadığını hissettirdiği için birçok kadın kendini parçalanmış hissetti. Lezbiyenler nasıl davranması gerektiğini düşünüyorlarsa o şekilde davranıyor. Ama doğru şekilde davrandıklarından emin olmak için kalabalık içerisinde bir çift göz sürekli onları izliyor. Ne sevgi ne de kızgınlık, sadece ama sadece korkmuş ve yalnız oldukları hissi kendi içlerinde perişan hissetmelerine neden oluyor. Aslında çoğu zaman korkmuş ve yalnız bir haldeyiz ama bu diğer kadınların suçu değil. Bu, erkek iktidarının ve erkeklerin suçudur. Bildirinin tüm diğer kadınlardan duygusal hizmet talep etme şeklinin ve lezbiyenlerin kötü durumu için tüm diğer kadınları suçlamasının korkunç olduğunu düşünüyorum.

Lezbiyenlik, diğerkadınlarla kendisini mutlu bir şekilde özdeşleştirdiği özgür bir tercihi temsil etmedikçe hiçbir kadının politik lezbiyen olmamasını dilerim. Böylece devrim vazifesinin yükü altında bu kadar perişan olmak zorunda kalmazlar.

Bizim bugün bildiğimiz haliyle feminizm ve Kadın Kurtuluş Hareketi devrim vazifesi adına bir şeyleri feda etmek anlamına gelmiyor. Kadın Kurtuluş Hareketini kadınlar arasında sevgi ve birlik oluşturmaktan ziyade doğru davranış biçimi ve devrim vazifesi öncelikli olacak şekilde değiştirmek istiyorsak hayhay, bunu yapalım. Ama ne yapıyor olduğumuzun tamamen farkında bir şekilde hareket edelim. Şahsen benim için devrim vazifesi hiç mi hiç önemli değil.

Kız kardeşlikle,
Debby Gregory

★ Feminist Cinsel Politika

Lezbiyen terimini bu şekilde kullanmak (politik lezbiyenlik bildirisinde olduğunda gibi), bir cinsel yönelim/tercih/eylem tanımı olarak onu herhangi bir anlamdan yoksun bırakmaktır. Feminist olmadan önce de lezbiyen olanlarımız bütün suçluluk, gizlenme, baskının sıkıntısını çekti ve Kadın Kurtuluş Hareketi'nin desteği olmaksızın lezbiyenliğini açıklamak için mücadele verdi. Bu yüzden lezbiyenliğin bizim için ne anlama geldiğinin bu şekilde inkâr edilmesine haklı olarak öfkeliyiz.

Ayrılcı bakış açısının (en aşırı haliyle) ardındaki mantık işliyor gibi görünüyor. Evet, biliyorum fazla basitleştiriyorum ama bu mantık şöyle: "Erkekler kadınları eziyor. Bu sebeple erkekler düşman. Erkekler değişmez ve değişmeyecekler. Bu yüzden erkeklerden kurtulmak zorundayız. Heteroseksüel kadınlar erkekleri destekliyor ve enerjilerini onlara harcıyor. Bu nedenle erkeklerle işbirliği içerisindedir/ hainler/ erkekler kadar kötüler vs." Bu sav birkaç farklı noktada tartışılabilir. Politik bir örgütlenme yöntemi olarak ayrılcılık (Kadın Kurtuluş Hareketi'nin özerkliği), toplumda verilen mücadeleye geri dönmeden önce bir tür yeniden kuvvet kazanma yolu. Bununla nihai olarak ayrılcılığı hedeflemek arasında fark var.

Kadınları, baskıyı sona erdirmek için tek yolun erkeklerden kurtulmak olduğunu ilan etmeye götüren öfke ve hüsrani anlıyorum. Ama aynı fikirde olsak dahi bunu gerçekten yapabilir miyiz ya da yapmamıza izin verilir mi? İşte bunu anlamakta zorlanıyorum. Fakat dahası, feminizm hakkında en önemli şeylerden birinin de sonuca ulaşma biçimimizin, ulaştığımız sonucu etkileyeceği inancı olduğunu hissediyorum. Bu nedenle hiyerarşik olmayan yapılar üzerinde ısrar ediyoruz ve güç dengesizliğini ortadan kaldırmaya çalışıyoruz. Soykırım erkek iktidarına özgüdür ve bizim bunu asla kullanmayacağımızı umuyorum. Cinsiyetçi olmayan bir toplum istiyorum. Ama bu, yaratıcı olan kadınları yok edici 'erkeklerle' döndürmek pahasına olmamalı.

Eğer erkeklerin de parçası olacağı bir gelecek tasavvur ediyorsak, erkekler değişmek zorunda. Bazı kadınlar bunun ancak erkeklerden tüm desteğin geri çekilmesiyle yapılabileceğini düşünüyor. Bütün kadınların bunu yapmak istediğine inanmıyorum. Bütün feministler bunu yapmak istemiyor. Eğer bunu yapsaydık arzu edilen etki gerçekleşir miydi, bundan emin değilim. İsteddiğimiz türde bir

değişime ancak yavaş yavaş ulaşacağımızı düşünüyorum. Ve bu tek bir yolla olmaktan ziyade, patriyarkayı bir taş misali aşındıran her türde ve büyüklükte milyonlarca damla ile gerçekleşecek.

Bu esnada toplayabileceğimiz her kadının enerjisine ihtiyacımız var. Kadın hareketi cinsel yönelimleri ne olursa olsun *bütün* kadınları kucaklayan bir yer olamazsa çok fazla şey başarmak için ancak küçük bir umudumuz olabilir.

Joy Pitman,
Ocak 1981

York' dan Cevap

Politik Lezbiyenlik bildirisi York'da birkaç açık toplantı ve çalıştayda tartışıldı. Her bir tartışmada bildiriye desteklemeye yönelik fikir birliği oluşsa da ardından birçok kadın kendi içinde veya açıkça bu fikri paylaşmadı. Biz bu tutuma bildirinin yazılma şeklinin, buyurgan dilinin, sadece belirli sorular sorma yoluyla olası bir eleştiriye yanıt vererek tartışmaları önceden sonlandırma girişiminin ve kadınların kendi deneyimlerinin geçerliliğinin reddedilmesinin sebep olduğunu düşünüyoruz. Bizim Politik Lezbiyenlik bildirisine cevabımız bildirinin soru-cevap kısmına getirilen yorumları içeriyor.

a) Heteroseksüel kadınlar düşman mı?

Women's Aid ezilmiş kadınlara hayatlarını nasıl yaşayacaklarını söylemiyor.

Feminist faaliyet – bilinç yükseltme, porno kampanyaları, sağlık grupları vs. – heteroseksüel eylemlilik nedeniyle gerçekten etkisiz mi bırakılıyor? Geçmiş biz kadınlar için yine kadınlar tarafından sağlanan kazançları işaret ediyor.

b) & c) Biz penetrasyonda bulunmuyoruz. Ben onu çevreliyorum.

Günümüzde cinsellik erkekler tarafından tanımlanıyor. Cinsel ilişkinin ne şekilde isimlendirildiği gerçekten bir fark yaratır. Cinsel ilişkiyi yeniden tanımlama çabası olan 'çevrelemeyi' reddetmek erkekler tarafından tanımlanmış cinselliğe başkaldırmanın boşuna olduğunu ima ediyor. Yani kadınların erkeklerle olan cinsel haz deneyimlerini geçersiz vesveseler olarak ret mi etmeliyiz?

d) Ben düzüşmeyi seviyorum.

Kadınların zevk alma hakkı yok mu? Bildirinin verdiği cevaplar bağımsız bir cinselliği reddediyor. Sosyalist benzetme uygun değil. Cape elmalarını satın almayı bırakmak heteroseksüel eylemi bırakmakla bir tutulamaz. Heteroseksüel ilişki birçok kadın için aynı zamanda gelir, konut, çocuk vesayeti ve benzeri meseleleri beraberinde getiriyor.

e) Lezbiyenler için bu daha kolay.

Bütün kadınlar saldırı altında ve kadınlarla yaşayarak bundan kaçamayız. Bu saldırı farklı şekillerde gerçekleşiyor. Heteroseksüel kadınların bazı ayrıcalıkları var ama aynı zamanda erkek şiddeti, ekonomik bağımlılık ve kimlik kaybı gibi birçok dezavantaj da mevcut.

f) Güç mücadeleleri yüzünden lezbiyen ilişkiler de mahvoluyor.

Erkek egemenliği altında lezbiyenlerin mükemmel ilişkilere sahip olamayacağı kabul edildiği takdirde, heteroseksüel kadınlar erkeklerle olan ilişkilerinde ellerinden gelenin en iyisini neden yapamam?

g) Bana daha iyi bir şey önerebilir misiniz?

Halen baskı devletinde yaşıyor olduktan sonra erkeksiz bir gelecek hayal etmenin çok da anlamı yok. Erkekler olmadan yaşamak devrimci eylemin ön koşulu değil.

h) Heteroseksüel kadınlar suçlu hissettiriliyor.

Heteroseksüel kadınlara kendi zihinlerini biliyor olmaları hususunda itibar edilmiyor ve başkalarının hayatlarını zor hale getiren yapısal faktörler yok sayılıyor. Heteroseksüel kadınlar işte bu şekilde suçlu hissettiriliyor. 'Doğru olan' birçok şekilde anlatılabilir ve bu bildiri bunu yapmanın en etkili yolu değil.

Bildirinin York'daki etkisi heteroseksüel kadınları ilişkileri hakkında düşündürmek oldu ama yapıcı bir şekilde değil. Bu kadınlar kadın hareketine yabancılaştırılmış hissetti veya erkeklerle olan ilişkilerini *geçici olarak* sona erdirdi. Kendi cinselliğimiz, heteroseksüel ayrıcalıklar ve erkek egemenliğinin penetrasyon dışında başka hangi yollarla desteklendiği hakkında daha fazla tartışma görmek istiyoruz. Tartışmanın başlangıç noktasının bizim duygularımız ve deneyimlerimiz olması gerekiyor. Son bir soru da şu: Bir tarafta kadınlar heteroseksüel eylemi bırakırken diğer tarafta patriyarka bununla başa çıkmak için nasıl yollar bulabilir?

Dena Attar, Penny Bainbridge, Jan Maloney
Şubat 1981

Sevgili Diane (Grimsditch),

WIRES' da yayınlanan mektubunu biraz önce okudum ve ne demek istediğini anlamaya çalışarak birkaç defa daha okudum. Duygularını bu şekilde ifade etmen ve seni reddettiklerini hissettiğin kadınlarla paylaşman büyük cesaret ve güven gerektiriyor.

İzlenimlerimi açıklığa kavuşturmaya çalışıyordum. En etkililerinden biri Kadın Kurtuluş Hareketi'nin sen değil 'onlar' olduğunu hissediyor olman. Bunu birçok farklı şekilde ifade etmişsin. Ve doğruluğa dair hislerini de. Ben senin gerçeğini duymak istiyorum. Benim gerçeğimden farklı bile olsa bir kadının kendi gerçeğini anlattığını duymak, kendisine hiçbir zaman değmeyen bir ideolojinin üniformasını ve ifadelerini zahmetsizce benimseyen bir kadın tarafından kafamın karıştırılmasından çok daha iyi. Ve bu tür kadınlardan Kadın Kurtuluş Hareketi içerisinde çok fazla var. Binlerce yıldır erkek egemenliği altında boşu boşuna yaşamadık.

Hala bir erkekle beraberken lezbiyenlerden gördüğüm soğuk muameleyi hatırlıyorum. Bu beni çok kızdırmıştı. Ama lezbiyenler tarafından tercihlerime meydan okunmasının acılı olduğu kadar büyümeme yardım ettiğini de hatırlıyorum. Yapıcı eleştiri, ancak eleştirdiğin kadının samimiyetine ve bağlılığına saygı duyuyorsan mümkündür.¹ Heteroseksüel kadınlara saygı duymayan lezbiyenlerin, kendi heteroseksüel geçmişlerini affedemeyen kadınlar olduğuna inanmaya başladım.²

Bunu söylemek kibirli olabilir ama sana saygı duymama rağmen gözden kaçırdığın bir şey olduğunu düşünüyorum. Ben bir lezbiyen ayrılıkçiyim ve bence bunun için iki temel neden/ iki iyi sonuç var. İlki, hala erkeklerleken ön göremeyeceğim şekillerde büyüyor olmam. Delilik hakkında söylediğin şey - yarı kuvvetle yaşadığımız gündelik hayat ve gerçek hayat arasındaki uçurum. Benim için lezbiyen ayrılıkçılık o uçuruma adım atmak anlamına geliyor. Aslında o uçurumda yaşamak, gerçeklik sayılan şeyin dışında olmak. Ve bunu yapıyor olmanın şaşkınlığı, bende başka bir şeyi göz

önüne almamı sağlayan çatlakların oluşmasına neden oldu. Bu başka şey hala sadece ipucu ve işaretlerden, küçük ışık pırıltılarından ibaret. Şu anda insanların duygu ve düşüncelerini daha iyi okuyabildiğimi söylesem inanır mıydın? Bir keresinde kendi kendimle seviştiğimi söylesem inanır mıydın? (mastürbasyon değil ve gerçekten bir sevgiliyle nasıl hissettiriyorsa o şekilde hissettim). Ya da bir ağacın köklerinin toprağın ne kadar derininde olduğunu hissettiğimi?³ Bütün bunların kulağa oldukça ruhani geldiğinin farkındayım. Evet, öyleler. Feminizm de ruhani bir şey. Bu uçurumda yaşamak bazen çok ama çok korkutucu olabiliyor. Ama yine de biz (ben ve buradaki diğerleri) dünyayı bu şekilde değiştireceğiz.

Bir diğer neden şu ki erkekleri beslemeyi bırakmak *zorundayız*. Birbirlerini beslemeyi öğrenmek zorundalar. Eğer bunu yapamazlarsa o zaman hayatta kalabileceklerine inanmıyorum. Şu anda bu gezegen üzerindeki her hayat için tehlike arz ediyorlar ve bu özellikle kadınlar için geçerli. Bazı erkeklerin diğerlerinden daha iyi olduğunu biliyorum ama şimdiye kadar başka bir erkeğe duygusal destek veren ya da ondan duygusal destek gören bir erkekle tanışmadım. Yaşam güçlerini kadınlardan alıyorlar. Ve bunu, kadınların kurumsal soykırımından tamamen ayrı olarak oldukça gerçek bir şekilde yapıyorlar. Bence Leeds Devrimci Feministler Politik Lezbiyenlik bildirisini yazarak büyük risk aldı. Umarım heteroseksüel kadınlar buna detaylı bir şekilde cevap verir. Tepkilerin bildirinin seninle ve senin hayatınla hiçbir ilgisinin olmadığı yönünde. *Lütfen* daha fazlasını söyle.⁴ Açık ki heteroseksüel ayrıcalıkları anlıyorsun, erkeklerin konu dışı olduğunu ve gerçekte anlayamayacaklarını söylüyorsun. Aynı zamanda “kadınların senin için çok önemli olduğunu ve bu konuda kendine güvenemediğinden onlarla ilişkiye girmekten korktuğunu” söylüyorsun. Bunu söyleyerek ne demek istediğini gerçekten anlamak istiyorum. Benim de eskiden sahip olduğum bir korkuya benziyor ama emin değilim.

Güçlü kal Diane. *Sen* Kadın Kurtuluş Hareketi'nin kendisisin. Ve ben de öyleyim.

Kız kardeşlikle,

Paula Jennings

(WIRES 88 [dipnotlar (12/2/81) WIRES'daki son mektuplar ışığında ve başlıca Jeniffer Kerr ile yapılan tartışmalar sonucunda eklenmiştir]).

Dipnotlar:

¹ Politik Lezbiyenlik bildirisine verilen tepkiler, heteroseksüel feministlerin samimiyetine ve bağlılığına saygı duyulmadığını hissettiğini gösteriyor. Bunun nedeni gerçek bir heteroseksüellik teorisinden ziyade bildirinin içerdiği bütün ‘gerekler’ ve heteroseksüel feministlerin işbirlikçi olarak tanımlanmaları olabilir. Bildiri bir teorisinin ana hatlarını verebilir ve kadınların erkeklere hizmet etmediği bir gelecek tasavvuru içerebilirdi. Eğer heteroseksüel feministler erkeklerden desteklerini geri çekerse gerçekleşebilecek güzel şeyler sıralanabilirdi. Bu daha fazla cesaretlendirici ve daha az tahrip edici olurdu.

² Ve tersi de doğru. Lezbiyenlere ve onların tercihlerine saygı göstermeyen heteroseksüeller, lezbiyen olabilecekleri korkusu ve suçluluğunu taşıyor.

³ Heteroseksüel arkadaşlarım yazımın bu kısmına tepki gösterdi. Ben bunu lezbiyen olmama bağlasam da kendilerinin de bu tür sezgi ve deneyimlerinin olduğunu söylediler. Cevaben söyleyebileceğim tek şey lezbiyenliğin bende kesinlikle büyük değişimler yaratmış olduğu. İdrak yeteneğimin arttığını hissetmem bir yana, temel faaliyet alanım olarak Kadın Kurtuluş Hareketini görmem ve sırdaş ya da ahabım olarak baskıcı grubun bir üyesini kabul etmem arasındaki çelişkiye daha fazla katlanmak zorunda değilim. Benim için bu değişimler lezbiyenliğimle bağlantılı.

⁴ Henüz heteroseksüel bir feminist tarafından yapılmış olan bir heteroseksüellik tahliliyle karşılaşmadım. Öfkeli gürültünün ardında çınlayan bir sessizlik var. Politik Lezbiyenlik bildirisine verilen bütün öfkeli yanıtlar arasında, heteroseksüelliğin erkek egemenliğinin yapı taşı olduğu teorisini çürütmeye yönelik tek bir gerçek girişim yok. Bu teorinin karşısına erkeklerle duygusal/cinsel ilişki kurmanın feminist devrime nasıl katkı sağladığını açıklayan heteroseksüel bir feminizm teorisi koymak için de herhangi bir girişim yok. Politik Lezbiyenlik bildirisinin detaylı bir eleştirisini okudum. Bu eleştiri, bazı kadınların erkek sevgililerine yatakta ne yapacaklarını söylediklerinden yola çıkarak heteroseksüel cinsel ilişkiye özgü güç sorunsalından kaçınıyor. Düzüşmenin kültürel anlamı ve penisin kültürel olarak güç ile bir tutulması, görünüşe göre bu yataklarda mucizevi bir şekilde yok oluyor. Kadınlar bildirideki savları, onlara cevap vermekten kaçındıkları için kasıtlı olarak mı yanlış anlıyor diye merak ettim.

Herhangi bir analiz yerine sıkça şu öfkeli (ve sözüm ona retorik) soru soruluyor: “Ama biz öğretmek için orada olmazsak erkekler baskıya son vermeyi nasıl öğrenecek?” Erkekleri değiştirmek adına onlarla birlikte kalmanın, terk etmekten nasıl daha etkili olacağını açıklamak gerekli görülüyor. Dahası, erkeklere bir şeyler ‘öğretmeye’ odaklanmak hiç sorgulanmıyor. Bu, yeni dünyaya giden bariz tek bir yol var sayılıyor ve başka teoriler ciddiye alınmıyor (ya da o kadar tehditkar görülüyor ki alay konusu oluyor ve reddediliyor). Ezen kişi ile bir ilişki içerisinde doğrudan yüzleşmenin, değişim için etkili yol olduğu doğrulanmış bir şey değil.

Yeni feminist makalelerde, lezbiyen feministlerin heteroseksüel feministleri suçluluk duygusuyla felce uğratarak bir teori yaratmaktan alıkoyduğuna dair fikirler bile mevcut. Tüm toplum tarafından suçlu hissettirilen ve geçersiz sayılan lezbiyenlerin buna rağmen hala politikalarını kağıda dökmeyi başarması görmezlikten geliniyor. Fikrimce heteroseksüel feministleri görüşlerini açıklamaktan alıkoyan şey, onların görüşünün norm olması ve bu nedenle herhangi bir politik analizin gerekli görülmemesi olabilir. Kadın Kurtuluş Hareketi’ndeki güncel tartışma iki çakışan teori arasında değil (diğer bir deyişle lezbiyen ve heteroseksüel). Burada söz konusu olan yalnızca lezbiyen ve/veya ayrılıkçı teori ve de buna gösterilen tepkiler.

Bu tepkilerden birkaçını sıralamak ve onlara yorum getirmek istiyorum.

a) “Ne cüretle bana ne yapacağımı söylüyorsunuz?”

Bu, norm herhangi bir şekilde sorgulandığında sıkça verilen bir tepkidir. Bu bir eleştiri değil, yalnızca zor değişimlere neden olabilecek soruları durdurmaya yönelik bir çaba. Politik Lezbiyenlik bildirisine gerçekten de kadınlara ne yapacaklarını söylüyor. Bu durumda böyle bir tepki pek şaşırtıcı değil. Bununla birlikte “ne cüretle” vesaire gibi şeyler bildirideki fikirlerin üzerine eğilmediği gibi tartışmayı da daha ileriye götürmüyor.

b) “Bunun benim hayatımda deneyimlediklerimle bir alakası yok”

Bu yeterince makul. Ama ardından, yazan kişinin kendi heteroseksüelliğini nasıl deneyimlediği ve bunun feminizmiyle olan ilişkisi üzerine sorularla baş başa kalıyoruz.

c) “Bir Kadın Kurtuluş Hareketi talebi olan kişinin cinselliğini kendi tanımlama hakkını ihlal ediyorsunuz”

Heteroseksüelliğin erkek egemenliğiyle olan ilişkisi üzerine bir teori ortaya koymak, kadınların heteroseksüel olma hakkını reddetmekle aynı şey değildir. Bir teoriye karşı çıkılabilir (bu teori birçok ‘ne yapmalı’ türü ifade içerse dahi). Kadınların daha ikna edici olduğunu düşündükleri başka teorileri varsa herhalde onlarla devam eder ve onlara göre yaşarlar. Lezbiyenlerin heteroseksist bir dünyada mücadele vermek zorunda kalmaları sadece bir teori değil. Bu, işini ve çocuklarını kaybetmekten şiddet ve cinayete varan cezalandırmalarla desteklenen sosyal bir kural.

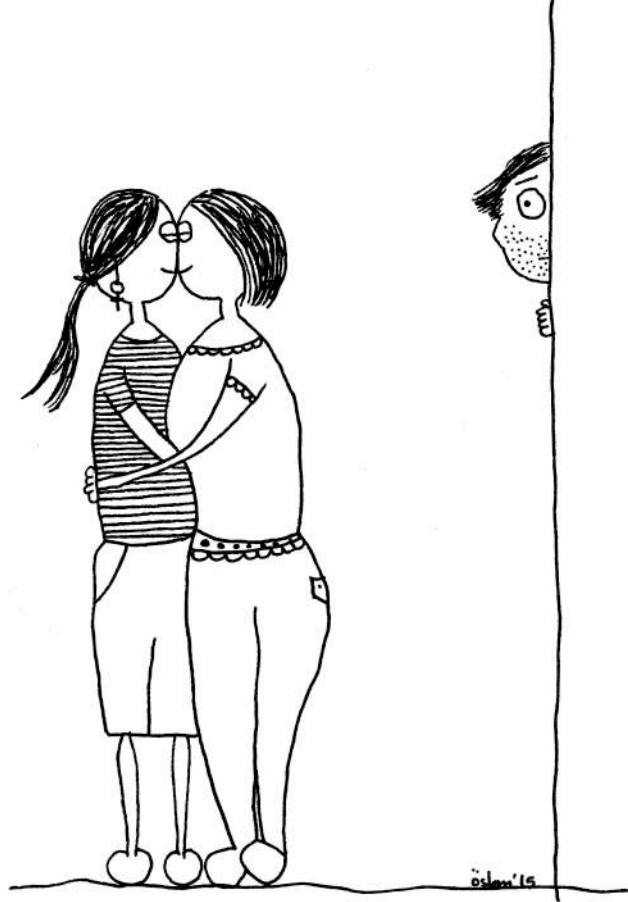
d) “Devrimci Feministlerin (ve büyük olasılıkla diğer lezbiyenlerin) erkeklerle ilişkisi olmadığına göre, bu ilişkilerin neye benzediği hakkında nasıl yetkili olabilirler?”

Tamamı olmasa da birçok lezbiyen feminist bir zamanlar heteroseksüeldi. Bu yanıtta gizlenmiş olan şey, lezbiyenlerin gerçek kadınlar olmadıkları ve çoğu kadının sorunlarını anlayamayacakları imasıdır. Bu, bizim fikirlerimizi konu dışı ve etkisiz kılma çabasıdır.

e) “Benim heteroseksüel ilişkim baskı unsuru barındırmıyor çünkü sevgilim benim kontrolüm altında”

Bu yanıt, feminizmin hedefi olan erkek iktidarını devirmekten ziyade bir rol değişimini içeriyor. Sanki erkek bir sevgiliye hükmetmek bir şekilde devrim niteliğindekiymiş gibi. Ayrıca, bir kadın neden bir kapı paspasıyla ilişki yaşamak istesin ki? Üstelik pornografi de yaramaz erkekleri dize getiren ‘efendi’ kadın görüntüleri içeriyor. Erkekler dünyadaki gerçek gücü ellerinde tutmaya devam ededururken, bu tür tersinden kurulan cinsel güç ilişkileri sadece bir oyun ve baştan çıkarma.

Özellikle Politik Lezbiyenlik bildirisine ve genel olarak lezbiyen-feminizme birçok yanıt geldi. En önemli şikayet (ve bence bu birçok diğerinin de altını çiziyor), heteroseksüel kadınların ciddi feministler olarak görülmemesiydi. Ancak, öne sürülen heteroseksüellik teorisiyle hemfikir değilse bir kadının ciddiyetsizlik ya da işbirlikçilikle suçlanması tamamen konu dışı. Lezbiyen feministler de erkeklerle ‘gerçek ve günlük bir mücadeleden’ çekildikleri gerekçesiyle yenilgiyi kabul edenler olmakla suçlanmıştı. Ben ‘gerçek mücadelenin’ bu tanımını kabul etmediğimden, yenilgiyi kabul eden biri olarak adlandırılmak beni mücadelenin dışına itmiyor. Bazı feministlerin yok sayıldığını hissetmesi iyi bir şey değil ama buna verilecek cevap fikirlerini yazan kadınlara saldırmak ya da onları susturmak değil.

Sevgili Only women Yayınevi,

Ben politik lezbiyenlik bildirisinin lehine bir şeyler yazmak istedim. Bazı lezbiyen arkadaşlarım bildiriye öfkelenmelerinde ve üzdüklerinde çok şaşırdım. Heteroseksüel çerçevenin dışında bir bakış açısından söz etmek istiyorum ve bunun beni nasıl suçlu bir lezbiyenden politik lezbiyene ya da lezbiyen feministe dönüştürdüğünü anlatmak istiyorum.

Benim lezbiyen deneyimim üniversitedeyken çok yakın bir arkadaşımın elime bir kağıt tutuşturmasıyla başladı. Üzerinde “bedenini istiyorum” yazıyordu. Birkaç dakika süren büyük bir yürek sarsıntısının ardından arkadaşıma ilgilenmediğimi söyledim. Ama onu reddeder reddetmez yatakta tutkulu bir şekilde sarılarak uzandığımızı hayal ettim ve direncim kırıldı. Aklınıza hemen yatağa atladığımız gelmesin. Bunu açıkladıktan sonra birbirimizin ellerine dokunana kadar dayanılmaz derecede utanma hissiyle dolu saatler geçirdik. Sarılana kadar ıstırapla dolu günler geçti. Ve bu aşkın tam bir ifadesine yaklaşıncaya kadar haftalar geçmesi gerekti. Bu çekincemizin cinsel konulardaki dar görüşlülüğümüzden kaynaklandığını düşünmüyorum. Asıl neden iki kadın arasındaki tutkulu aşkın dehşeti ve heteroseksüelliğin dışına adım atıyor olmamızın korkusuydu. İkimiz de feminist değildik ve bazı çevrelerde lezbiyen olmanın normal, iyi ve hatta hoş bir şey olduğunu fark etmedik. Ve tabii ki lezbiyen olduğumuzu düşünmüyorduk. Ben kendimi ve onu lezbiyen olarak görmek bir yana, lezbiyen kelimesini yüksek sesle bile söyleyemiyordum. Birlikte geçirdiğimiz bir yıl boyunca, ilişkimizden tek bir kişiye dahi söz etmedik. Sabah saat 7’de birbirimizin odasından hızla sıvışıyor, gündüzleri kahvaltı için

kafeteryaya farklı yollardan gidiyor ve geceleri duşa ve tuvalete ihtiyatlı bir şekilde gidiyorduk. Bizim korkumuz işte böyleydi. Sevgilim bir Amerikalıydı ve yaz sonunda oraya geri döndü.

Onu kaybetmenin acısıyla geçen uzun bir dönemden sonra aslında lezbiyen olduğumuzu fark etmeye başladım. Böylece yeni bir keder dönemi başladı. Başka bir kadınla ilişki kurmam olası görünmüyordu. Sevgili olmak şöyle dursun, müttelik olan bir kadın dahi tanıımıyordum. Sevgilimin ve bu yoldaşlığın olmadığı bir geleceği düşünmenin bana hissettirdiği kati umutsuzluğu tarif edemem. Anlatmamın ardından 'sapık olduğum gerçeğini' bana karşı kullanmaya yeltenen bir kadın dışında, senelerce ondan kimseye bahsetmedim.

Kendimi 'homoseksüel' olarak görmeye başladım ve benim gibi insanların olduğu barlar ya da başka yerler var mı diye bakınmaya başladım. En sonunda heteroseksüel bir partiden heteroseksüel bir kadınla (bir iş kadını) ayrıldım ve bir hafta boyunca umut doluydum. Ta ki beni arayıp erkek arkadaşının bu fikirden hoşlanmadığını ve üzgün olduğunu söyleyene kadar. O noktada bir daha asla tutkulu ve önceki gibi bir ilişkim olamayacağına inanmaya başladım. Kendim gibi mahvolmuş lezbiyenlerle veya tecrübe isteyen ama ciddi olmayan heteroseksüel kadınlarla kirli ilişkiler yaşamaya mahkum olmuştum. Nihayetinde benden daha genç bir kadın arkadaşımınla bir gece geçirdim. O da ertesi sabah birlikte geçirdiğimiz gecenin anısını korkunç ve iğrenç buluyormuş gibi görünüyordu. Ben de kendi doğal olmayan hislerimden tiksindim.

Bundan bir yıl sonra feminizmle tanıştım. Feminist çevrelerde kendimi biseksüel olarak tanımlamaya başladım. Bir lezbiyen olarak gerçek kimliğinden hala uzaktım. Tanıdığım feministler heteroseksüeldi ve bana feminizmi tanıttılar. Kadın meselelerine sosyalist bakış açısıyla yaklaşıyorlardı. NAC¹⁰ ile çalıştım. Bu esnada benim gibi yabancılaşmış bir erkekle düzüşüyordum ve iş gebelikten korunmaya kadar varmıştı.

Bu heteroseksüel bir kadına saçma gelebilir ama ben bu adamla tanışana kadar yıllar boyunca farklı 'erkek arkadaşlarla' yatmamak adına olası her mazereti denedim. Bu adam aşırı Hristiyan ve Katolikti. Bana asla kürtaj olmayacağı (o zaman beni düzmesen iyi olur) ve İsa'nın gelini olduğumu (tekeşliydi) söyledi. Ve yüzlerce kez tekrarlanan "üzgünüm gerçekten yapmak istemiyorum" cümlesini. Ama bu yabancılaşmış adamla cinsel ilişkiye girmeyi seviyordum çünkü bundan zevk alıyormuş gibi yapmıyordu. Düzüşürken ikimiz de acı çekiyorduk ve orgazmlarımız nefret doluydu.

Her neyse, heteroseksüel bir feministle (hazırda erkek arkadaşları vardı) ilişkiye girdikten sonra yeniden lezbiyenliği denedim. Bu noktada, lezbiyenliğimi hala saklıyor oluşumu feminist ya da politik bir bakış açısıyla değerlendirmiyordum. Bu benim için hala bir yoldan sapma meselesiydi. Buna rağmen, tanıştığım heteroseksüel feministlerin iğrenç olduğumu düşünmemesi ve beni tamamen hoş görmesi güzel bir şeydi. Ama ne olursa olsun bu dünyada bazı kesin kurallar var. Lezbiyen olmak belirli yerlerde, örneğin uluorta ya da bundan rahatsız olabilecek insanların yanında kendini açık etmedikçe kabul edilebilir bir şeydi.

Feminizm kadınların bulunduğu konuma meydan okudu ve bu oldukça kabul edilebilir bir şeydi. Ama lezbiyenizm daha da ileri gitti ve sıradan insanları yabancılaştırdı. Çalıştığım şirkette ihtiyatlı bir şekilde daha az erkeksi görünmemin istendiğini hatırlıyorum. O zaman lezbiyenliğimi öne

---

¹⁰ Yayına hazırlayanın notu: NAC (National Action Committee on the Status of Women) kadının statüsünü güçlendirmek amacıyla 1971'den bu yana faaliyet gösteren Kanada feminist örgütü.

sürmemiştim. Emin değildim ve feministler arasında gördüğüm hoşgörüyü rağmen tecrit edilmekten korkuyordum. Kendi güvenliğim ve korunmam için hala biseksüel olduğumu düşünüyordum. Bir sorun olursa feministlerin arkamda durmayacağını, sadakatlerinin tam olmadığını düşünüyordum. Ben onların normallığı için bir tehdittim. Bunu o kadınları suçlamak amacıyla söylemiyorum. Daha önce de söylediğim gibi lezbiyenliğin ne kadar korkutucu olduğunu biliyordum.

Her neyse, bunları Politik Lezbiyenlik bildirisinin üzerimde neden böylesine bir etki yarattığını açıklamak adına anlattım. Feminizmle ilk tanıştığım zamanlarda hayatımdaki problemin cinsel yönelimimden kaynaklandığını düşünüyordum. Kadınlarla cinsel ilişkiye girmek istediğim için tuhaf görülüydüm. Ama bir şekilde hayatımda yerine oturmayan bir şey vardı. Lezbiyen çevrelerde kadınlarla cinsel ilişkiye girmenin hoş görüldüğü gerçeği benim için bir değişiklik yaratmadı. Olduğum şeyin, kadınlarla cinsel ilişkiye girmek istediğim gerçeğiyle tanımlandığına inanmıyordum. Daha çok özgür olmak, gerçek bir kadın olmak için derin bir arzu hissediyordum.

Çocukken bu durum erkek Fatma olarak tanımlanmak anlamına geliyordu. Aptal olduklarını düşündüğüm kızlarla oynamak istemiyordum. Spor yapmayı seviyordum ve bağımsızdım. Oldukça agresiftim ve zayıflığı çağrıştıran her şeyden nefret ediyordum. Bütün bunlarla kendimi asla 'kadın' olarak tanımlayamadım. Beni kendimden koparmaya ve 'kadın' yapmaya çalışan her şeyden nefret ettim. Bunun cinsel ilişki veya zevkle hiçbir ilgisi yoktu. Bir çocuk, ergen ve yetişkin olarak toplumdan dışlanmamın nedeni 'kadınlığın' kısıtlamalarından bağımsız bir kadın olmak istememdi. Toplumun benim gibi kadınları yok etmek için üstü kapalı ve aşırı zorlayıcı yöntemleri var ve bunlar en başından uygulanmaya başlanıyor. Bu nedenle toplumun kurguladığı 'kadına' (evcil, itaatkar) meydan okuyan bütün özellikler sapkın ve lezbiyen özellikler olarak sınıflandırılıyor. Ve feministler tarafından bir lezbiyen olarak hoş görülsem dahi, kendimi ne olarak gördüğüm bir şekilde tamamen gözden kaçtı. Benim lezbiyenliğim kadınları cinsel olarak çekici bulmaktan çok daha fazlasını içeriyordu. Ama feminizm lezbiyenliği her zaman olduğu gibi basit cinsel bir tercih olarak kendi haline terk etmiş gibi görünüyordu. Oysa lezbiyenlik 'kadının' yanlış kurgusuna karşı çıkan ve direnen her şeyi barındırıyor.

Politik Lezbiyenlik bildirisini okuduğumda kendimde gördüğüm şey bir lezbiyen değil (heteroseksüel bir dünyada kendini ifade edebilmek adına mücadele veren ve kadınları çekici bulan bir kadın), bir kadındı. Kendini tamamen kadın olarak tanımlayan bir kadın. Bu kadın, cinsel itaat de dahil kadınların erkeklerin taleplerine tabi olduğu bir dünyadan özgür kalmak için mücadele veriyor. Lezbiyenizm tamamen yeni bir ışık altında parladı. Şunu biliyordum ki bu bildiri sayesinde hayatım boyunca benden koparılmış olan şeyi sonunda bulmuştum: Kendimi, bir kadın olarak buldum.

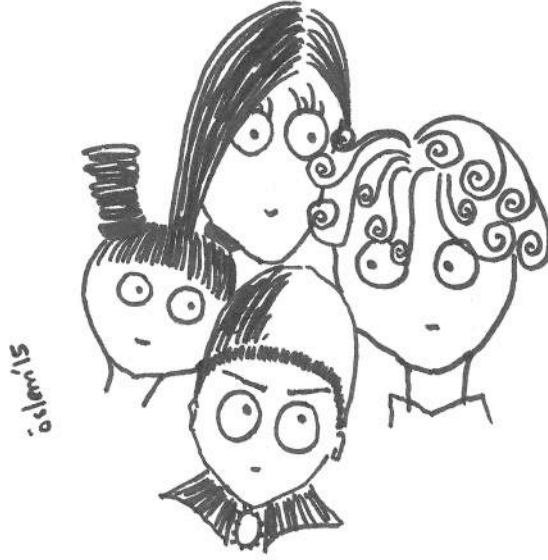
Ve ardından 'cinsel tercih'in' tüm taktiğini anlamaya başladım. Ben kadınları tercih ediyorum ve sen erkekleri, haydi birbirimizi hoş görelim. Bu, kadınları kendileri olmaktan alıkoymaya yönelik bir taktik. Erkeklerin cinselliği kullanarak lezbiyenleri nasıl kontrol altında tutmaya çalıştığını anlamaya başladım. 'Erkek gibi giyinen, erkeklerden bağımsız yaşamaya çalışan, cinsel veya başka türlü yollardan erkekler için var olmayan kadınlar anca lezbiyendir' diyorlar. Erkek kurgusu kadınlığa karşı mücadelemizi sadece cinsel yönelime indiriyor. Bunu, erkeklerden nefret etmemize, yüzümüzde kıllar çıkmasına neden olan bir tür genetik sapma olarak gösteriyorlar. Erkekler, patriyarkal toplumun feminist eleştirisini yapmamızı engellemek adına bize kendimize dair imgeler ve korkular aşıyor. Ve en kötüsü de kendimizi diğer kadınlarla özdeşleştirmemizi ya da bu kadınların kendilerini bizimle özdeşleştirmesini engelliyorlar. Bildiri aynı zamanda erkeklerin, kendilerini lezbiyen olarak görsünler

ya da görmesinler kadınları kontrol etmek adına cinselliği ne kadar fazla kullandığını fark etmemi sağladı. Benim için lezbiyenlik erkek iktidarına direnmenin bariz bir yolu haline geldi. Ki erkek iktidarı; porno, tecavüz, fuhuş, cinsel istismar, örtünme, kadın sünneti, iş yerinde ve sokakta cinsel taciz, cinsel istek uyandıran ve kadını aşağılayan reklamlar, bizi gerek fiziksel (ayakların büyümemesi için bağlanması, yüksek topuklar) gerekse manevi olarak kötürüm bırakan kıyafetler (giymeye zorlandığımız tüm o aptal kıyafetler), cinsel terapiler yoluyla (isteksiz kadınları düzştürmenin çeşitli yolları) ifade edilebilir. Erkeklerin kadınlara yaptığı zulmü gün ışığına çıkarmaya başlıyoruz. Ve bu zulüm bilhassa cinsellik yoluyla yapıyor.

Konuyu biraz fazla açmış olabilirim ama gelmeye çalıştığım nokta şu ki Politik Lezbiyenlik bildirisi benim için çok önemli bir şey söylüyor. Ve bence bu feminizm adına da çok önemli: Lezbiyenizm cinsel tercih ile ilgili değildir. Ben lezbiyenliği saklamam gereken bir şey olarak gördüm ve hoş görülmeye ihtiyacım olduğunu düşündüm. Bildiriyi okuduktan sonra dünyayı ve kendi geçmişimi yeni bir ışık altında gördüm. Hayatım boyunca beni tanımlamış olan şey kadınlara yönelik cinsel dürtülerim değildi (ki tüm dünya ve feministlerin bir kısmı beni bu şekilde tanımladı). Daha ziyade binlerce diğer kadın gibi patriyarkanın yöntemlerine direniyordum (bu kadınların çoğu konuyu asla cinsel terimlere indirgemedi). Şu an bunun bana ifade ettiği şey, kadınlara olan sevgimi tutku ve politika olarak birbirinden ayıramayacağım gerçeği. Kadınlara yatıyor olduğum gerçeği şu an bana konu dışı geliyor. Ben bir feministim ve erkek iktidarına direniyorum. Erkekler kadınların her alanda kontrol altında tutulmasını kolaylaştırmak adına kendi cinselliklerini ve bizim cinselliğimizi kullanıyor. Bunun çok önemli olduğunu düşünüyorum. Ve lezbiyenizm sadece cinsel tercih meselesi olmanın çok ötesinde son derece politik bir görünüm alıyor.

Günümüzde lezbiyenizmin ne olduğunu bilmiyorum. Ama bu benim için kadınlara 'ilgi duymakla' alakalı değil. Bazı erkeklerden etkilenmemin ne anlama geldiğini bilmiyorum. Kendini lezbiyen olarak adlandırmayan kadınlar tarafından yıllar önce yazılmış kitapları okurken kendimi onların sözcükleriyle özdeşleştiriyorum. Hiç evlenmemiş, birlikte yaşamış ve bir ömür boyu yoldaş olmuş olan bütün bu kadınlar kimdi? Yatıp yatmadıkları umurumda değil ama yatmadılarsa yazık olmuş! Görünen o ki cinsel ilişkiyi, sahip olunacak bir nesne gibi göstermek patriyarkanın stratejilerinden biri. Onların dünyasını taklit etmememiz gerektiğini hissediyorum. Cinsel ilişkileri, ilişkilerin ya da politikaların test edilmesi adına bir araç olarak görmemeliyiz. Feminizmde tek eşli olmamanın vurgulanıyor olması beni ürkütüyor çünkü kadınlar olarak farklı şekillerde bir araya geliyoruz ve bu cinselliğe indirgenmemeli. Politik Lezbiyenlik bildirisi ise cinsel zevkten ziyade cinselliğin politikalarına, heteroseksüellik ve lezbiyenizm ile temsil edilen iktidar meselesine vurgu yapıyor. Lezbiyenizmin tarihi, dünya kadınlarla sevişen kadınlardan korktuğu için saklı tutulmuyor (lezbiyenlik cinsel bir tercih olarak kurgulandığı sürece patriyarka onun üstesinden gelebilir, hatta onun üzerine boşalabilir bile. Bakınız, pornolardaki lezbiyen sevişme sahneleri). Bu tarih saklı tutuluyor çünkü lezbiyenliğin toplum için anlaşılabilir ve tehlikeli bir şeyi temsil ettiği düşünülüyor. Şimdiye kadar bu bizim için de anlaşılabilir ama artık biz kendimiz lezbiyenliğin politik boyutlarının farkına varmaya başlıyoruz; lezbiyenlik, patriyarkanın sınırlarına işaret ediyor.

Kız kardeşlikle,
Jessica Wood
19 Şubat 1981

ONLY WOMEN PRESS'DEN KOLEKTİF BİR BEYAN

Bu kitapçığı yayınlarken, özellikle kadınların gerçekte neler yazdığını göstermek ve hakiki bir diyalogu teşvik etmek istedik. Umudumuz, kadınların sözlerinin çarpıtılmış haliyle dolaşıma girerek aslından daha yaygın hale geldiği bir söylencenin önüne geçmekti. Son yıllarda kadın hareketi içerisindeki lezbiyenlere artan sayıda saldırı gerçekleşiyor. Bu sıkça, lezbiyenlerin hareketi devralmasından duyulan korku olarak tanımlanıyor. Sanki lezbiyenler kadın değilmiş, lezbiyenlerin deneyimleri aynı zamanda kadın deneyimi değilmiş gibi.

Lezbiyen feminizmin politik söyleminde sık sık gizli bir eğilim olduğu doğru. Bu söylemde, hissedilen ama nadiren dile getirilen, tüm kadınların lezbiyen olduğu ve olabileceği temennisi ya da olmaları gerektiği düşüncesi. Biz Leeds bildirisinin bu konuyu gün ışığına çıkarma niyetine itibar etmek istiyoruz. Leeds bildirisinin bunu başarılı bir şekilde gerçekleştirdiğini hissetmemize rağmen, kadınların deneyimlerinin ağırlığına, yoğunluğuna ve karmaşıklığına hemen hemen hiç özen gösterilmediğini düşünüyoruz. Kadın Kurtuluş Hareketi, kadınların kendilerini uymaya zorlamak zorunda oldukları bir programla değil, kadınların arzuları, kadınlar arasındaki bilinçlendirme süreci yoluyla varılan sonuçlar ve kendi deneyimlerimizi değerlendirmemiz sayesinde oluştu.

Neticede cinsel/ politik kimliğin değiştirilmesi, kıyafet değiştirmek ya da bildiride kullanılan örneği anımsayacak olursak Cape elmalarını bırakmak gibi bir şey değil. Kendini lezbiyen olarak gören ya da sonradan lezbiyen olanlarımızın çoğu, asla sona ermeyen, zorlu, karmaşık ve genelde acılı bir değişim süreci yaşadı. Bu süreç sorgulamak, kendini sorgulamak, hayatını değiştirmek, yeni arkadaşlar edinmek ve var olan arkadaşlarını kaybetmek anlamına geliyordu. Bu hala açık, zorlu ve bazen canlandırıcı ama yine de tamamen gündelik ve azar azar ilerleyen bir mücadele olmaya devam ediyor. Mücadelenin doğası ancak yavaş yavaş, zaman geçtikçe belirginleşiyor. Bu durum, hakkında önceden tamamen bilgi sahibi olunan basit bir tercih meselesi değil. Örnek vermek gerekirse, insanların sizin

hasta, acınası, tehlikeli ve annelik yapmak ya da belirli işlerde çalışmak için uygun olmadığınızı düşüneneğine inanmak veya bunun kendi bilincinizi ne kadar derinden etkileyeceğini hayal etmek çok zor. Ta ki bu sizin de başınıza gelene kadar.

Biz, kadınların hayatlarının karmaşıklığını anlamanın ve buna saygı duymanın çok önemli olduğunu düşünüyoruz. Aynı şekilde tercihlerimizi yapmamıza olanak sağlayan aklımıza da saygı duyulmalı. Biz bu meselelerle uğraşırken, düşüncelerimiz aynı zamanda derinlere kök salmış patriyarkal tutumlar tarafından bastırılıyor. Ve bu nedenle diğer kadınlardan gelen farklı fikirlerin bizi kişisel olarak tehdit ettiğini hissetmek kolaylaşıyor. Lezbiyen feminist ifadelerine verilen heteroseksüel yanıt bazen o kadar savunmacı oluyor ki aslında ne söylediğimizin dinlenmesini dahi engelliyor.

Heteroseksüelliğin kadınların çoğunun cinsel kimliği olduğu ve 'doğal olarak' her zaman böyle olacağı varsayımını sorgulamamız gerekir. Hiçbir cinsel davranış biçiminin, özellikle bilinçli bir şekilde tasarlanmış ve egemen sınıf tarafından kültürel, ekonomik ve politik olarak bu kadar uzun süredir denetim altında tutulmuş bir cinsel davranışın doğal olduğunu düşünmüyoruz. Heteroseksüellik çok katlı apartmanlardan, nötron bombasından veya herhangi bir dinden daha 'doğal' değil. Lezbiyenlerin kaçınılmaz surette yapmak zorunda kaldığı gibi, heteroseksüel kadınların da ne yaptıklarını düşünme riskini göze alması ve hiçbir şeye kesin gözüyle bakmaması gerektiğini düşünüyoruz. Cinselliklerinin bile, ya da bilhassa cinselliklerinin 'doğal' olarak verilmiş bir şey olduğuna kesin gözüyle bakamazlar. Aynı zamanda cinsellik ve üreme arasındaki geçerliliği kabul edilmiş bağlantıya da meydan okumalıyız. Heteroseksüellik fevkalade güçlü bir kurum ve yapı. Bu kurum erkekler tarafından, onların amaçları adına yaratılmış, sürdürülmüş ve kadınlara dayatılmış. Ve bu amaçlardan biri de tüm kadınları nerede ve her ne şekilde olursa olsun ezmek.

Lezbiyenliğin patriyarka için bir çözüm olmadığını biliyoruz. Erkekler bizi ezmeye yine de devam edecek. Erkeklerin kadınları ezmek adına kullandığı tek kurum elbette heteroseksüellik değil. Bununla birlikte heteroseksüellik kilit bir nokta gibi görünüyor. Bir araya gelerek kazandığımız kuvvet, kolektif olarak kadınların ezilmesine karşı kullanılacak olduğu halde, lezbiyen feminist olmak en başta bireysel olarak kendimiz için önemli. Lezbiyen olmak, insana heteroseksüel ayrıcalık hakkında çok şey öğretiyor: Boyun eğmeyenleri cezalandırmak için var olan yaptırımlar çok fazla ve çeşitli.

Lezbiyen yaşayış biçiminin sorunlarını ya da hazlarını heteroseksüel bakış açısıyla değerlendirmek çok zor. Lezbiyen deneyim bastırılmış, önlenmiştir. Bunu biliyoruz ve bu yüzden heteroseksüel kadınların söylediğimiz şeyi dikkatle dinlemesini talep ediyoruz.

Heteroseksüel kadınlar, heteroseksüel ilişkileri derin, detaylı ve hatırı sayılır derecede tutkulu ve sert bir şekilde eleştirirken genelde her şeyi dobra dobra konuşuyor. Görünen o ki bu eleştiri heteroseksüel kadınlardan geldiğinde ve heteroseksüel kadınlar arasında yapıldığında kabul edilebilir bir şey. Ama eleştiri lezbiyen feministlerden geldiğinde sıklıkla tam tersi geçerli oluyor. Bunun sebebi, bizim bu eleştirilere göre karar almış olmamız ve bu kararın sonunda radikal bir biçimde hareket etme olasılığının var olduğunu gözler önüne seriyor olmamız olabilir. Bazı kadınlar bu olasılığın etrafta olmasını rahatsız edici buluyor gibi görünüyor. Ancak bazı diğer kadınlar bizim mücadelemizi anlıyor ama erkeklerle kalmayı tercih ediyor.

Kadınların hem geçmiş hem de şimdiki heteroseksüel deneyimleri üzerine tartışmak için olanakları genişletmek istiyoruz. Aynı zamanda bu deneyime yönelik lezbiyen feminist öfkemizi ifade

etmemize olanak tanınsın istiyoruz. Çok fazla ortak noktamız var: Hepimiz kadınız ve erkekler tarafından her zaman 'kadın' muamelesi gördük, ancak bununla mücadele etmeyi seçtik.

Heteroseksüel bir deneyimden hiçbir kadın kaçamaz. Bir kadının ya lezbiyen ya da heteroseksüel olarak doğmak zorunda olduğunu söyleyen eski teorilere katılmadığınız sürece, lezbiyen kadınların heteroseksüel ilişkiler üzerine fikirlerini dinlemeyi reddetmenin bir mazereti yok.

Lezbiyen feministler olarak yaşamının nasıl olduğu üzerine de özgürce konuşmak istiyoruz. Aramızdaki lezbiyen feministler, diğer nedenler bir yana bundan keyif aldıkları için böyleler. Bu daha net, tutarlı ve bütünleşmiş bir hayat. Ve kendimiz ve birbirimiz için olan enerjimiz daha fazla. Dünyanın lezbiyen karşıtı görüşleri, hisleri ve eylemlerinin muazzam ağırlığıyla her gün uğraşmak zorundayız (bunun bir kısmı kendi içimizden bir kısmı da kız kardeşlerimizden kaynaklanıyor). Ama kadınlar arasında yaşamak çoğumuza yardımcı oldu. Bu sayede heteroseksüel günlerimizde mümkün olduğuna inanamayacağımız ölçüde bütünlük duygusu kazandık ve kendimize duyduğumuz nefretten kurtulduk. Bu durum bir yönelim yenileme konuşması ve farklı insanlarla yatmak gibi basit bir eylemden daha derin. Bu, erkek merkezli tanımlanmadan kadın merkezli tanımlanmaya doğru giden içsel bir dönüşüm.

Alexandra Stone
Anna Wilson
Jackie Bishop
Lynn Alderson
Lilian Mohin
Maria Jastrzebka
Sophie Laws
Sheila Shulman

Kolektifin Bireysel Üyelerinin Beyanı

Kolektif beyanda belirtilenlerin çoğuyla hemfikirim ve bunların dile getirilmesi gerektiğine inanıyorum. Yine de bireysel olarak ifade etmem gereken bazı diğer nokta ve farklı bakış açıları olduğunu düşünüyorum.

Öncelikle kadın hareketindeki temel fikir ayrılığının, iki farklı politika arasında olduğunu düşünüyorum. Bu fikir ayrılığı kendini genelde lezbiyenlik ve heteroseksüellik konularında gösteriyor. Çünkü bu kolayca belirlenebilen bir ayrılık noktası ve kişisel olanın politikleştirilmesinde önemli bir rol oynuyor. Cinsellik erkekler tarafından da kadın ve erkek arasındaki ilişkinin özü olarak var sayılıyor. Eğer bu fikirleri tanımlayacak olursak: 1) Feminizmi yalnızca daha geniş bir insan hakları mücadelesinin parçası olarak kabul ediyorsanız, mevcut kurum ve tutumların kademeli olarak yeniden düzenlenmesini öngören politikaları onaylıyorsanız, erkekleri değiştirmeye çalışmanın sadece yapılmaya değer değil aynı zamanda uygun davranış olduğuna da inanıyorsanız o zaman (siz bunu kendiniz yapmasanız dahi) kadınların erkeklerle yatmasında hiçbir tutarsızlık yok. Bu fikirdeki lezbiyenler cinselliklerini sadece kişisel tercih meselesi olarak görüyor.

2) Bununla birlikte patriyarkanın her türlü baskının kaynağı olduğuna, bütün erkeklerin bundan faydalandığına ve bunu sürdüreceğine inanıyorsanız, bu nedenle erkekleri düşman olarak

görüyorsanız, güç dengesinin akıl ve sabırla bizim lehimize değiştirilemeyeceğini düşünüyorsanız ve dahası, kadınların birbirleri vasıtasıyla ve birlikte bağımsız bir kuvvet oluşturması gerektiğine inanıyorsanız, o zaman aynı esnada erkeklerle cinsel/duygusal ilişki içerisinde olmak sizin için büyük bir tutarsızlık anlamına geliyor.

Ben bu konumun, lezbiyen feministlerin ikilemler olmadan yaşayabildiği anlamına geldiğini düşünmüyorum. Bir dereceye kadar hepimiz hangi ikilemlerle yaşamaya çalışacağımızı seçiyoruz. Ama sevgilinle politikalarını, hayattaki anlayışını ve deneyimini paylaşmak istiyorsan ve aynı zamanda bir erkeğin feminist olamayacağına ya da bir kadın olmanın ne demek olduğunu gerçekten anlayamayacağına inanıyorsan elbette bu ikisi tutarsız bir hal alır. Yine de eğer bir kadın bu ikilemi yaşamayı seçiyorsa onu yapmaması gerektiği hususunda 'yargılamak' istemem. Ben politik olarak, tam da bunu yapan kadınlarla çalışıyorum. Ama aynı zamanda politik yaklaşımımızı bir bütün olarak paylaşıyoruz (genel olarak radikal feminizm olarak tanımlanabilir). Kadınlar kendi çelişkili arzuları ve algıları konusunda açıklar ve gerçekten de bu tür ilişkiler konusunda benim olacağımdan daha tutkulu bir şekilde eleştireller. Ve ben de kendi yaşadığım çelişkiler konusunda açık olduğumdan birbirimizin bağlılığına güvenebiliyoruz ve birbirimizin niyetlerine saygı duyabiliyoruz.

Bu beni bütünlük kavramı ve sürece ilişkin olan ikinci ana hususa getiriyor. Biz feministler, feminizmin etkin/uygun politikalarının ne olduğu hakkında samimi ve etraflıca tartışırken, her birimiz kadınlar için (kendimiz için) daha iyi olduğuna inandığı politikayı seçiyor. Bu inançlara çok değer veriyoruz, onlar hepimiz için çok ama çok önemli. Sonunda kendimizi bulduğumuz konum, farklılıklarımızı liberal bir şekilde hoş görmek ve fikir birliği içerisinde olmak değil. Bu hoşgörüyü, aldırma ve hor görme değil de saygıya dönüştüren şey birbirimizin bütünlüğüne olan inançtır. Yani birbirimizin eylemlerini ve süreçlerini nasıl algıladığımızdır. Bu, bilinç yükseltmenin değerlerine dayanan bir tür politik ahlak. Bu değerler arasında farklı hayat tecrübelerinin dürüst bir şekilde paylaşılması, ortak baskının analizinin yapılması, sürecin ulaşmak istediğimiz şeyden ayrılmaz olduğu gerçeği sayılabilir. Bu, geleneksel solcu örnekten çok daha farklı bir devrim. Bu devrim çok daha radikal bir dayanışmadan doğacak.

Bence bu değerler hala geçerli ve yüzeysel, kısa vadeli bir edinim, belirgin bir şekilde daha büyük bir etki veya yılların getirdiği deneyimin kuşkucu yorgunluğu için feda edilmemeliler. Aklıma birçok örnek geliyor. Politik sermaye için tarihimizi yanlış tanıtan feministler gördüm. Bizi parti politikaları ve kişisel çözümlere zorlayamaya çalışanları gördüm. Diğer kadınlara sınıf, kelimeler, fiziksel şiddet, radikal üstünlük sağlama çabası yoluyla kişisel olarak gözdağı veren feministler gördüm. Eminim herkes, kimle yatarlarsa yatsın bahsi geçen kadınların niyet ve bütünlüğünden kuşkuya düşmelerine neden olan bu tür şeyleri biliyordur.

Bir şekilde kendi aramızda güven bağı kurmalı ve aynı mücadelede yer alan kadınlar olarak birbirimize bağlılık göstermeliyiz. Bunu tam bir benzerlik temelinden ziyade dürüstlük temelinde yapmak mümkün olabilir. Sorgulamadan, eleştirmeden ve farklılıklarımızı açıklamadan uyuşmazlığı gidermeye çalışmak ya da sadece tek bir doğru yol olduğu konusunda ısrar etmek, kadın hareketi için heteroseksüel ve lezbiyen kadınlar arasında doğal ve mutlak bir uzlaşmazlık olduğuna inanmak kadar vahim olurdu.

Lynn Alderson

Kadın hareketindeki ilk yıllarımda, Lynn Alderson'ın tanımladığı iki politik düşünce kategorisinden aşağı yukarı ikincisine dahildim. Ama bir lezbiyen değildim. Bu tutarsızlık, yani inanır olduğum şeyle (özellikle bilinç yükseltme sayesinde) nasıl yaşadığım gerçeği arasındaki uçurum, katlanmak zorunda olduğumu hissettiğim bir durumdu. Sırf mantıksal bir tutarsızlık sorunum olduğu için kadınlarla cinsel ilişki kurmaya hakkım olmadığını düşündüm. Dahası kadınlara aşık olmanın gerçek anlamda bir aşk olması gerektiğini biliyordum. Aksi halde sadece diğer kadına değil kendime ve teoriye de ihanet etmiş olurum.

16 yıl boyunca, kendini feminizm dostu olarak adlandıran bir erkekle huzurlu ve tekeşli bir evliliğim vardı (kendine feminist demeye kalkışmayacak kadar feminizm hakkında bilgiliydi). Çocuklarım yaşadığımız hayattan memnundu. Kendi zihnimin bir tarafını değiştirmek adına hepsinin hayatını değiştirmenin sorumluluğunu almayı hayal etmek zordu.

Kadın hareketi için fevkalade fazla zaman ve enerji harcadım. Diğer radikal feministlerle çalıştım. Ve bu feministlerden birine aşık olduğumda, bunu bir mantık ve tutarlılık meselesi olarak görmedim (buna rağmen elbette bir bakıma öyleydi). Benim için birbiriyle bağlantılı olan sadakatsizlik ve lezbiyenlik tabularını nasıl aştığımı kısa olması gereken bu beyanda anlatabilmem mümkün değil. Bu ilişki 'mantığın' öngördüğünden ya da örtüşebileceğinden çok daha karmaşıktı. Kendimi, düşüncelerimi ve duyularımı görmem kolay değildi. Bu sadece görece basit, bir kadınla yatıyor olma eylemi değildi. Bundan çok daha fazlası olduğu için hayatımı değiştirmek, bir lezbiyen olmak benim için mümkün oldu.

Bunun ne kadar zor olacağı hakkında hiçbir fikrim yoktu. Zor olan sadece kocamı terk ediyor olmanın keşmekeşi, çocuklarımdan birini kaybetmem, maddi güvencesizlik, ayrıcalık, emniyet ve statü kaybı değildi. Bu dünyada lezbiyen olmak – yanlış, kötü, ahlaksız, sapkın, diğer herkesin prensip ve anlayışının dışında olmak – aynı zamanda son derece savunmasız ve incinebilir olmak anlamına geliyor.

Bunun ne kadar güzel olacağı hakkında da hiçbir fikrim yoktu. Güzel olan sadece sıcaklık, aynı tarafta olduğunu bilme hissi, duygusallık, dostluk, açığa çıkan enerji değil, yeni şekillerde düşünme ve hareket etme özgürlüğüydü. Bu düşünce özgürlüğü büyük oranda mümkün. Ama lezbiyen olmak bir kapı açıyor.

1973 senesinde, kısmen erkeklerle duygusal/cinsel ilişki kurmamanın önemli olduğu inancıyla harekete geçtim. Ama son 8 yılımı basit bir şekilde heteroseksüel olmayarak geçirmemiştim. Elbette erkeklerden ayrı ve onlara karşı çalışıyorum. Ama bu arka planda, halihazırda kabul edilmiş bir şey ve benim politik faaliyetim için artık bir itici güç değil. Benim politik çalışmam kadın odaklı, kadın olmanın ne anlama gelebileceğine odaklı. Üzerinde durduğum teorik zemini gündelik olarak keşfetmeye çalışıyorum. Olabileceğimiz ya da olmamız gereken kadın için kabul edilebilir, önceden var olan yöntemler yok. Benim için politik lezbiyenlik kadınlar, bizim ihtiyaçlarımız, güçlü yanlarımız ve bunları nasıl kullanacağımız, geliştireceğimiz ve edineceğimiz hakkında. Bu, lezbiyen olmadan önce yaptığım işleri ya da heteroseksüel radikal feministlerin yaptığı işleri reddettiğim anlamına gelmiyor. Bununla birlikte inanıyorum ki lezbiyenizm ve politik lezbiyenlik, feminizm ve feministler için gerekli.

Lilian Mohin

Kendim de dahil herkesin açıklamalara duyduğu ihtiyaçtan biraz yoruldum. Yatılı okula gittiğim için lezbiyen olduğum söylenebilir çünkü orada uygunsuz duyguların cinsel ifadesini bulması daha kolaydı (tüm ihtiyacınız olan küçük bir fırsat, mesela ebeveyn kontrolünün olmaması). Erkeklerle görüşme imkanı yoktu ve sıcakkanlı, zeki, önemseyen kadınlarla bol bol görüşme imkanı vardı (kadınların sunabileceği bu kadar çok şey varken sıkıcı hapiste neden kalınsın ki?). Cinsel bir kimlik sahibi olmak için aşağılayıcı kadın rollerinin ağırlığını taşımak zorunda değildim (belki bazılarımız için sınavları geçmek adına güzel görünmeye/kız gibi görünmeye çalışmak daha zor bir yükü).

Belki de sebepler bunlar olabilir. Ama şimdi hiçbirinin çok da önemi yok. Eğer varsa da sadece benim için önemliler. Bunlar dünyayı değiştirmek için olası ya da arzulanan şablonlar değiller, ama benim lezbiyenizmime yıkılmaz bir sağlamlık verdiler. Politik inançlarımı kolayca arkama alıyor olmasaydım, belki de daha az sağlamlık hissine sahip olurdu. Bunun aksine heteroseksüel feministler iki yöne çekiliyor gibi görünüyor. Onları politik olarak (umarım) rahatsız eden bir şeye çok fazla kişisel yatırım yapıyorlar. Bu tür bir ikilemi çözmek adına seçilebilecek birçok yol var. Neden nispeten az sayıda heteroseksüel kadının lezbiyenlik yolunu seçtiği aşikâr. Çünkü, bu, sırtına yepyeni bir yük almak anlamına gelen sonucu kuşkulu bir çözüm– ayrıcalıklı olmanın suçluluk uyandıran zevklerine karşılık hasta, anormal bir sapkın olmak. Çok da fazla özgür tercih yok. Ben burada olmayı gerçekten seçtiğimi hissetseydim, belki diğer kadınların da bunu yapması gerektiğini söyleyebilecek bir konumda olabilirdim. Ama ben buradayım ve bu benim olabileceğim en rahat yer. Bu diğeriyle aynı şey değil.

Bununla birlikte heteroseksüel kadınlardan bazı taleplerim var. Varsayımlarınızı sorgulamalısınız. Özellikle orada bir yerde adamlar, erkekler, gerçek dünya (kimin gerçek dünyası?) ile uğraştığınız için 'gerçek' mücadeleyi sizin verdiğiniz varsayımını sorgulamalısınız. Bunu hepimiz defalarca söyledik. Ama yine de tekrar söylenmeli gibi görünüyor. Heteroseksüelliğin, bütün kromozomlara sarılı bir hediye paketi misali size verildiği varsayımını da sorgulamalısınız. Keza benim sizin gibi olmama nedenimin ya bu eksiklikle doğmam ya da bu eksiklikle büyümem olduğunu da. Eğer heteroseksüel olmaya devam etmek istiyorsanız bunda bir sorun yok. Ama bunu istediğiniz için yaptığınız gerçeği hakkında düşünmenizi istiyorum. Heteroseksüel olmaktan sorumlusunuz, bu gözlerinizin rengi gibi bir şey değil. Ve son olarak, lezbiyen feministler hakkında gerçekten ne hissettiğinizi düşünmenizi istiyorum. Bazen sizin de bizim anormal, hasta, olgunlaşmamış, çok kötü bir ergenlik deneyimi yüzünden çarpık, erkeksi ucubeler olduğumuzu düşündüğünüzden kuşkulaniyorum. Aksi halde burada bizimle olurdunuz.

Anna Wilson

Demek bütün feministlerin lezbiyen olmasını talep ediyorsunuz. Bu benim okuduğum kadarıyla, heteroseksüelliğe karşı politik bir protesto olarak erkeklerle cinsel ilişki yaşamaya son vermek demek. Ama ne düzüşmemek ne de lezbiyenlik, heteroseksüelliğin bir kurum ve zorunlu yaşam biçimi olarak sona ereceği ve kadınlar olarak gördüğümüz baskının biteceği anlamına gelmiyor. Kendini lezbiyen olarak tanımlamaktaki güçlük düzüşmeyi bırakmak değil. Düzüşmek ile kahve, şeker, sigara gibi keyifli bağımlılıklar bir değil. Lezbiyenlik, erkeklerin derslerini alacağı, davranışlarını

düzelteceği ve özür dileyeceği zamanlar gelene kadar kullanılacak politik bir strateji değil. Bu kadar basit bir şey değil.

Bir feminist olarak kızların ve kadınların hayatlarında yüzleşmek zorunda kaldığı baskı ve şiddeti anlıyorum. Ben bir lezbiyenim, kendini kadın olarak tanımlayan bir kadıyım. Kadınlar için duygusal ve cinsel açıdan hissettiklerimin yoğunluğunu ve onlara duyduğum bağlılığı biliyorum.

Hala kendime şunu soruyorum: NEDEN? Ama kendimden şüphe ederek değil; aksine tercihlerimi, kimliğimi, tasavvurlarımı yeniden teyit etmek için, varlığımın heteroseksist inkarlarına, önyargı ve korkulara bir daha karşı koymak için.

Heteroseksüel feministlerden de tercihlerinin farkında olmalarını talep ediyorum. Onlar heteroseksüel olmayı, egemen sınıfın üyeleri olarak onlara tanınan ayrıcalıkları ve hakları seçtiler.

Kendi gerçekliklerinden kuşku duymalarını, bu tasarımın kimin iktidarından geldiğini sorgulamalarını istiyorum. Ciddi bir şekilde düşünmelerini ve bunu dile getirmelerini, benim yapmak zorunda olduğum gibi onların da NEDEN diye sormasını istiyorum. Bunları değerlendirirken savunmacı değil kuşkucu olmalarını diliyorum. Çünkü hepimize yalan söylendi.

Alexandra Stone

Kadınlar arasındaki aşkın okul zamanlarında mümkün olduğunu hatırlıyorum. Ama bunu lezbiyenlik olarak tanımlamak istediğimden değil. Bir kıza aşık olmama rağmen olmak istediğim en son şey bir 'lez'di'. Çok daha sonraları feminist olana kadar bu böyle devam etti. Birçok kafa karışıklığı, cinsel parçalanma ve değişimin ardından lezbiyen kelimesini güvenle söyleyebilmeye başladım. Kadınlar arasında gerçekleşen bir şeyin, bir sıcaklık, anlayış ya da elektriklenme hissinin farkına varmaya başladığımı hatırlıyorum ve neden başka kimsenin bunu göremediğini merak ettiğimi. Erkekler geldi, 'yetişkinlik', evlilikler vesaire ve birçok arkadaşım için bu bir sondu. Bu defalarca gördüğüm bir süreç. Kadınlar ne zaman bir araya gelme fırsatı elde etse (iş, üniversitede vs.) erkekler tarafından yeniden birbirinden uzaklaştırılıyor.

Zaman zaman kadınların beni kişisel olarak hayal kırıklığına uğrattığını hissettim. Bu çoğunlukla lezbiyen olmaya en çok yaklaşan ama ardından vazgeçen kadınlar yüzündendi. Aile baskısı ve sosyal baskı gördüler, kendi en önemli taraflarını geride bıraktılar ve belki de bir kadının onlar için yeterince iyi olduğundan şüphe duymaya başladılar. Bazen düşünüyorum da mutlu olmalılar. Diğer zamanlar buna inanmıyorum. Kadın Kurtuluş Hareketi'nde lezbiyen olduğunu açıklayan kadınlar gördüğüme memnunuz. Bu yavaş yavaş, bazen de acılı bir şekilde erkeklere olan duygusal/ekonomik bağlılıklarından uzaklaşarak, kendilerini bularak, kendi kuvvetlerini keşfederek, diğer kadınları severek gerçekleştiriyor. Bu, olağan sürecin tam da tersi. Kadın Kurtuluş Hareketi'ndeki diğer kadınların desteği, lezbiyenliğimizi açıklamamız konusunda birçoğumuza eşsiz bir şekilde yardımcı oldu. Bazen düşünüyorum da bu destek olmadan tüm bunlarla nasıl başa çıkardık. Çoğu kadın bunu yapamıyor diye düşünüyorum. Ama bu da tam olarak yeterli değil. Bir gettoda yaşamak kolay değil.

Kadınlar lezbiyen olduğunda seviniyorum. Ama aynı zamanda lezbiyen olmanın daha fazla kadın için *mümkün* olabildiğini istiyorum. Bunun gerçek bir tercih, gerçek bir seçenek haline gelmesini istiyorum. Ben bir kadınla yatmanın politik bir eylem olduğuna inanıyorum. Ama bütün

lezbiyenler kendiliğinden devrimci olduğundan değil. Bazıları, ‘en önemli kurallardan birini’ çiğnemelerini, başka her konuda muhafazakâr, heteroseksüellerden daha heteroseksüel davranarak telafi etmeye çalışıyorlar, bizim de “aslında diğer herkes gibi” olduğumuzu kanıtlamak istiyorlar. Ya da daha üstü kapalı bir şekilde, bu kadar ‘sert’ olmamaya çalışabileceğimizi söylüyorlar (ya da erkeksi, en gücendirici kelime her hangisiyse). Aynı diğer ezilen gruplar gibi, bize de ancak sesimizi fazla çıkarmadıkça ya da kendimizden çok emin olmadıkça hoşgörü gösteriliyor gibi görünüyor. Bunu, yıllarını fazlaca nazik olmaya çalışarak geçirmiş Polonyalı bir lezbiyen olarak söylüyorum.

Bir erkekle yatmanın da politik bir anlamı var. Bu sizi, beğenin ya da beğenmeyin heteroseksüel ayrıcalıklardan keyif alma konumuna getiriyor. Bu durum, bütün heteroseksüel kadınların bu konuda kendini iyi hissettiği anlamına gelmiyor. Bazıları heteroseksüellik kurumuna karşı savaşılmaya çalışıyor ve bu kurumda kendilerine düşen rolü oynamaktan hoşlanmıyor. Ama bizim deneyimlerimiz aynı değil. Eğer heteroseksüel kadınlar ne söylediğimizi dinlemezse, bir kadın olmanın ne anlama geldiği konusunda çok önemli bir kısmı kaçırmış olurlar. Lezbiyenizm tabusunun – cinselliğimizin bastırılmasının, erkeklerden bağımsızlığımız ve birbirimize olan bağlılığımızın yadsınmasının – nasıl da bütün kadınların hayatlarına hükmettiğini anlamıyorlar. Ama bunu en doğrudan hisseden ve sıklıkla en açık biçimde görmeye zorlanan biz lezbiyenleriz. Bu, kadınların nasıl heteroseksüelliğe zorlandığını ve nasıl da etkin bir şekilde lezbiyen olma konusunda cesaretlerinin kırıldığını/yasaklandığını görmek anlamına geliyor. Yani şunu söylemek yetmez: Senin cinsel tercihlerin kendine, benimki de bana... Bu sav, bir lezbiyen olarak bütün zarların sana karşı atıldığı bir dünyada büyük, liberal bir yalan.

Maria Jastrzebska

Görünen o ki, buna bilinçli bir şekilde karar vermemiş ve diğer kadınlar için politik lezbiyenliği asla savunmamış olmama rağmen politik lezbiyen oldum. Erkeklerle olan ilişkileri baskıcı buldum ve cinsel ilişkiler olmadan yaşamaya karar verdim. Kadınlarla cinsel ilişki kurabileceğime inanmıyordum. Lezbiyen kadınların zaman zaman heteroseksüel kadınlardan talep ettiği şekilde bir bağlılık gösterisi sergilemedim. Yani erkekleri terk etmemin nedeni bastırılmış bir lezbiyen cinselliğini keşfetme beklentisi değildi (öte yandan bunu dileyen her kadın yapabilir elbette...).

Ama bu yine de gerçekleşti.

Şimdi merak ediyorum da, acaba kadınlar için olan hislerimin yoğunluğuna dair bilinçaltı bir kaygım olduğu için mi çok fazla korkmadım. Ama şunu net bir şekilde hatırlıyorum. Kadınlara karşı cinsel ilgi duyuyor muyum diye ruhuma baktığımda, içimde sadece ölü bir his vardı. Bir lezbiyen olarak dışlanmaktan korkmadım. Bunun gerçekten ne anlama geldiğini bile bilmiyordum.

Kadınların hislerini dikkatle irdelemesini ve heteroseksüelliğe olan inançlarını sorgulamasını talep etmeliyiz. Ama keşfettiklerini tanımladıklarında onların sözlerine güvenmeliyiz. Benim kendi cinselliğimi değiştirmem aşırı derecede ayrıntılı ve üstü kapalı bir süreçti. Bunu tanımlamak çok zor.

Erkeklerle ilişki kurmak hakkında ihtiyaç duydukları her şeyi bilen kadınlar için, lezbiyen ilişkilerin olumlu değerlerini ve bu olasılığı açıklamak çok önemli.

Ama kadınların bu kararı almasındaki gerçek nedenler ne?

Benim için neden kendi mutluluğumu kovalıyor oluşumdu. Benim kendimi algılama biçimim ve kendi insani bütünlüğüm, fena halde dengesiz güç dengeleriyle çarpıtılmış ilişkiler yüzünden bozulmuştu. Kişisel bir çözüm aramamın ardından, bekarlığı ve kadınların arkadaşlığını tercih ettim. Patriyarkaya karşı savaşıma ihtiyacım yıllardır bilincimin bir parçasıydı; ama kendi duygusal kurtuluşum her zaman öncelikli olmuştu. Bu bana var olmanın makul bir yolu gibi görünüyordu.

Erkekleri, onların üzerinde bir etki yaratmak için terk etmedim. Özellikle bir erkeği yıllarca değiştirmeye çalışmıştım. Onu terk ettiğimde bundan vazgeçtim. Bütün erkeklerden umudumu kesmiş olduğumu hissettiğimde bir bakıma oldukça üzgündüm. Kadınların kurtuluşunun erkekleri doğrudan daha iyi insanlara dönüştürebileceğine olan inancımı ardımda bırakıyordum. Ve ardından, bugün hala hissettiğim bir şeyi ilk defa hissettim: Kadınların kurtuluşunun nasıl gerçekleşebileceğine dair muazzam bir korku ve çaresizlik.

Belki de kendi eski erkek arkadaşım dışında, lezbiyenliğimi ve böylelikle bekarlığımı tehdit olarak gören bir erkekle hiç karşılaşmadım. Açıkçası erkeklere bu konuda ne hissettiklerini sormuyorum.

Erkeklerden ayrı yaşayan lezbiyenler ve bekar kadınlar bir 'kadın topluluğu' oluşturabilir. Büyük şehirlerdeki bir topluluk, feministlere erkeklerden tamamen ayrı bir sosyal hayat imkanı sağlayacak kadar geniş olabilir. Mesele şu ki; böyle bir topluluk hayatta kalabilir ve erkek egemenliği üzerinde etkili olabilir mi? En azından sosyal bir grup kısmen kendini politik bir kuvvete dönüştürebilir mi ya da cinsel politikalarla böyle bir gruplaşma kendi içinde devrimci olabilir mi? Hiçbirimiz kadın devriminin nasıl yapılacağı sorununu çözdüğümüzü iddia edemeyiz.

Sophie Laws

Yaklaşık dokuz yıl önce Kadın Kurtuluş Hareketi'ne katıldığımda bir lezbiyendim ama kendimi bu şekilde adlandırmıyordum. Bunu yapamıyordum. Lezbiyen olduğumu söylemenin sonuçları beni çok korkutuyordu. Kendime ya da başka birine doğal olmayan dürtülere sahip bir sapkın olduğumu söylemeyecektim. Judy Grahn'ın *Edward the Dyke*¹¹ kitabını elime aldığımı ve sanki sıcak kömür tutmuşum gibi hissettiğimi hatırlıyorum. Kitabı elimde tutarken bile görülmek istememiştim. O noktada, lezbiyen olmanın 'heteroseksüel geçmişime' rağmen radikal feminizminin güvenilirliğinin altını kazabileceğini hissettim. Aslına bakılırsa başka türlü olduklarını düşündüğüm kadınların bunu yaptığı görülmüştü. Diğer kadınlar kadar kadın olarak görülmeyeceğimden (ya da olmayacağımdan) korkmuştum. Hatta belki de bir kadın bile değildim.

Yıllar geçtikçe kendimi daha net bir şekilde lezbiyen olarak algılamaya başladım. Ama bu çalışma, acı ve mücadele olmadan kendiliğinden gerçekleşmedi. Giderek daha fazla şekilde feminizminin bedenimde, deneyimimde ve kadın arkadaşlarıma olan sevgimde kök salmış olduğunu fark etmeye başladım. Ve bu içimdeki her şeyden daha derindi. Zıyan edilmiş bir hayata, bana yalan söylenmiş olmasına ve özellikle kendi kendime yalan söylemiş olmama çok öfkelenmişim. Ama asıl itici kuvvet arkadaşlık duygusuydu. Sonunda kendimi bütün hissettim, nefes alabildim ve zihnime pompalanan tüm o kötü düşüncelerin içyüzünü görebildim. Aynı zamanda hem öğreniyor hem de öğrenmiş olduğum şeyleri arımda bırakıyordum. Ve bu ikisinin ancak kadınlar arasındayken yapılabileceğini biliyordum. Henüz var olmayan bir dünyada yaşamaya çalıştığımı fark etmişim ve bu dünyayı geçmişin gömülü ve susturulmuş parçalarıyla ben yoktan var etmeliydim. Bunu tek başıma yapamazdım. Bu, ancak kendi çıplak ve büyük ölçüde bilinmez benlikleri dışında hiçbir şeyleri olmadan aynı uçuruma adım atmış olan kadınlarla yapılabilirdi. Engel olmak dışında, erkeklerin bu süreçte bir yeri yok. Mecazi olarak kullanmaksızın hayatta kalmam için gereken hava, üzerinde durduğum zemin, bizim ne olduğumuz, bunların hepsi benim için çoğunlukla lezbiyen feministler anlamına geliyor. Çünkü onlarla bir tutku, vizyon ve ortak deneyim paylaşıyorum. Bu deneyimi yaşadık, yaşayabiliriz ve halen yaşıyoruz. Benim için lezbiyen feminizm etimden, kemiğimden, gerilmiş ve acıyan bilincimden ya da nadir keyifli ve neşeli anlarımdan ayrı görülemez bir politika. Bu nedenle lezbiyen feminizmi Kadın Kurtuluş Hareketi'nin dışında bir şey olarak görmekte çok zorlanıyorum. Benim için kadınların sonunda kendileri olabilecekleri, kendileri ve birbirleri için var olabilecekleri bir dünya yaratmaya çalışmak gerekli ve kaçınılmaz bir şey.

Sheila Shulman

---

¹¹ Yayına hazırlayanın notu: Dyke, ingilizcede lezbiyenleri olumsuz bir şekilde tanımlamak adına kullanılan bir hakaret.

LEEDS DEVRİMCİ FEMİNİSTLERİ'NDEN SON SÖZ

Bu bildirin yazılmasından bir süre önce, politikalarımız hakkında konuşmak için Kadın Kurtuluş Hareketi içindeki farklı gruplara davet edildik. Burada kadınlar, tüm feministlerin erkeklerle cinsel ilişkiye girmeyi bırakması gerektiğini düşünüp düşünmediğimizi sorduğunda dürüst olmadığımızı hissettik ve rahatsız olduk. Bırakmaları gerektiğini düşünüyorduk ama bunu söylemedik. Çünkü kadınların söylemek zorunda olduğumuz diğer her şeye yabancılaşacağından korktuk. Bildiri kısmen, dürüst davranmak ve bu rahatsızlığı gidermek adına yazıldı.

“Politik Lezbiyenlik” bildirisi, Devrimci ve Radikal Feministler Konferansı'ndaki bir tartışma için beyin fırtınası yaptığımız bir akşam oldukça hızlı bir şekilde yazıldı. Bildiri, grubumuzun bazı tartışmalarını oldukça kısa ve sıkıştırılmış haliyle ifade etti. Bu fikirleri konferanstaki çalıştaylarda kapsamlı ve açık bir şekilde anlatabileceğimizi biliyorduk. Konferans oldukça iyi geçti ve konu üzerine dört çalıştay yapıldı.

Bildiriyi WİRES dergisinde yayınlamamız istendi çünkü bir tartışmayı ateşlemişti. Konferanstaki kadınlar, bildirin kendisinin diğer kadınlara da ulaştırılmasını ve onların da bu tartışmaya katılmasını istedi. Bildiri tamamen başarısız olsaydı, daha geniş bir dağıtım imkanına ulaşamazdı.

Bildiri WİRES'da yayınlandığı için bitmiş bir ürün olarak algılandı. Ama bizim niyetimiz asla bu değil. Biz, heteroseksüelliğin kadınların ezilmesinde ne kadar büyük rol oynadığına dair bir inceleme yapıyorduk. Takip eden tartışmalar bildiriye tekrar tekrar dönüp bakmamıza neden oldu ve kendi tartışmamızda bu geri bildirimden faydalandık. Bazı yorumlarımızı azarlayıcı, saldırgan ve tutarsız bulduk. Örneğin şunun gibi; “Neden kadın bir sevgili edinmiyorsun?”. Şimdi düşünüyoruz da “işbirlikçi”, erkeklerle yatan kadınları tanımlamak için yanlış kelime çünkü bilinçli bir şekilde ihanet etme eylemini ima ediyor. Genel olarak, heteroseksüel kadınlara değil de yalnızca heteroseksüel feministlere söylendiğinde bile doğru değil. Çoğu feminist, erkekleri düşman olarak görmüyor ya da heteroseksüelliğin erkek egemenliği için hayati olduğunu düşünmüyor. Ayrıca, sıraladığımız heteroseksüel ayrıcalıklar da doğru değil ve gündeme getirdiğimiz soruya cevap vermiyor. Bunun çok önemli ve karmaşık bir mesele olduğunu ve daha kapsamlı bir tartışma gerektirdiğini fark ettik.

Bazı lezbiyenler ve heteroseksüel feministler bildiriyi heteroseksüel kadınlara bir saldırı olarak algıladı. Oysa biz heteroseksüelliği erkek egemenliği altında kabul edilen özel bir cinsellik türü olarak eleştiriyor ve bunun bizi ezmek için kullanıldığını söylüyorduk. “Tüm cinsel davranış şekilleri kendini hakimiyet/ teslimiyet aracı olarak gösterir...” gibi ifadeler kullandığımızda, ne demek istediğimiz tam anlaşılmıyor. “Cinsellik” kelimesiyle *erkek* cinselliğinden bahsediyoruz. Çünkü heteroseksüelliği şekillendiren *erkek* cinselliğidir. Penny Cloutte, heteroseksüelliğin erkek egemenliğini nasıl desteklediğini açıklamadığımızı dikkat çekiyor. Bu eksiklik konferanstaki tartışmalarda da ortaya koyuldu. Takip eden tartışma bizi bu konuya yeniden eğilmeye ve kendimiz için açıklığa kavuşturmaya zorladı.

Bildiri, kişisel olarak bu fikirlere nasıl vardığımızı açıklamıyor. Kişisel deneyim önemlidir çünkü bu deneyimler yoluyla feminist oluyoruz. Ama kendi bireysel geçmişimize değinemezdik. Çünkü grupta birden fazla kadın var ve bildiri çok fazla uzun olurdu. Bunun yanı sıra, politik stratejiler üzerine yapılan tartışmayı yazıya dökmek istedik. Kişisel deneyimlerimiz hakkında gerekirse konferanstaki çalıştaylarda konuşulabileceğini düşündük. İsimlerimizi konferans kağıtlarının ön sayfasına yazdık. Bazı

kadınlar, bildiride erkeklere cinsel hizmet vermeye son vermenin politik stratejimizin tamamı olarak ortaya koyulduğunu düşündü. Erkeklerden mümkün olduğunca ayrı yaşamının patriyarkayı devirmek için yeterli olacağı fikrine tamamen karşıyız. Ve aynı konferans için Ayrılkçılık üzerine yazdığımız bir bildiride bunu belirttik. Politik Lezbiyenlik bildirisinin yanı sıra bu bildiriye de WIRES’da yayınlasadık daha anlaşılır olabilirdi.

BAŞLIK

Bazı kadınlar, “Politik Lezbiyenlik” başlığını taşıyan bir bildirin neden heteroseksüelliğe odaklandığını merak etti. Geçmişe dönüp baktığımızda, WIRES baskısına eklediğimiz “Heteroseksüelliğe Açılan Dava” alt başlığının daha doğru olduğunu düşünüyoruz. Ama aynı zamanda birçok kadının ‘politik lezbiyen’ terimine dikkat çekilmesinden memnun olduğunu da gördük. Bu terimi biz icat etmedik ama her kadın 70’li yılların başında bu terimin ilk defa kullanıldığı Redstockings’i ya da diğer Amerikan feministlerini okumamıştır. Terimin o zamandan bu yana çok fazla farklı anlamda kullanılması bazı kadınların kafasını karıştırdı. Örneğin, sosyalist bilinci olan lezbiyenler, lezbiyenlerle dayanışma içinde olduklarını göstermek adına lezbiyen etiketini kabul eden ama lezbiyen olmayan kadınlar, Eşcinsel Kurtuluş Cephesi üyeleri, vs.

TANIMLAMA

Biz politik lezbiyeni, kendini kadın olarak tanımlayan ve erkekleri düzmeyen kadın olarak tanımladık. Şu an kadınların erkekleri düzdüğünü söylemenin anlamsız olduğunu düşünüyoruz. Olan şey şu ki erkekler kadınları düzüyor, ya da kadınlar erkekler tarafından ‘beceriliyor’.

Kendini kadın olarak tanımlayan kadın ifadesi o kadar fazla kullanıldı ki gerçekten ne anlama geldiği hakkında düşünmek zor. Bu ifadeyi yeniden değerlendirdiğimizde, şu anlamda kullandığımızı gördük: Enerji ve desteklerini erkeklerden geri çekerek önceliği kadınlar olan kadınlar. Bazılarımız bunu yaparken aynı zamanda erkeklerle yatmanın birbiriyle bağdaşmadığını düşündü. Gruptaki bir kısmımızın deneyimi buydu. Gruptaki bir kadın, erkeklerden vazgeçerken feminist nedenlerle vazgeçmemiştir. Fark ettik ki birçok lezbiyen erkeklerle zaten asla yatmamıştır. Bazı feministlerin lezbiyen olmasına neden olan süreci tanımlamaya ve illa kadınlarla yatmadan da politik nedenlerle erkeklerle yatmaya son verilebildiğini söylemeye çalışıyorduk. Kendini bir politik lezbiyen olarak adlandırmanın değeri, erkekler için cinsel olarak yararlanılabilir olmadığını söylemektir. Bildiride söylediğimiz şeyi tekrarlayacak olursak, bu kadınlarla zorunlu cinsel ilişki anlamına gelmiyor.

SORULAR

Birçok kadın soruları bizim uydurduğumuzu farz etti. Oysa bu sorular, kendimize sordığımız ya da arkadaşlarımız tarafından sorulan ve konferans ya da toplantılarda ortaya atılan sorulardı.

SON SÖZ

Bildirin WIRES’da yayınlanmasının ardından gelen öfke, bazılarımıza, söz konusu olan cinsel politikalar gibi çekişmeli bir konu olduğunda, Kadın Kurtuluş Hareketi’nde gerçek bir dürüstlüğe yer olmadığını düşündürdü. Şuan bunu düşünmüyoruz çünkü bu kitapçığın da ortaya koyduğu gibi cinsellik hakkında kapsamlı bir tartışma var.

Tartışmaları konu alan bazı karikatürlerde kendimizi çekirdek kadro, elit, otoriter olarak görmek bizim için zordu.¹² Bildiri küçük bir kadın grubu tarafından yazıldı. Bu kadınlar tartışmalar için bir bildiri yazmanın dışında, kadın hareketine hiçbir şey dayatma gayesinde değildiler. Bildiriyi yazarken, sadece genelde yazıya dökülmeyen ama sıkça görülen bakış açılarını ifade ettiğimizi düşündük. Bir ölçüde bunları yazıya döktüğümüz için günah keçisi ilan edildik.

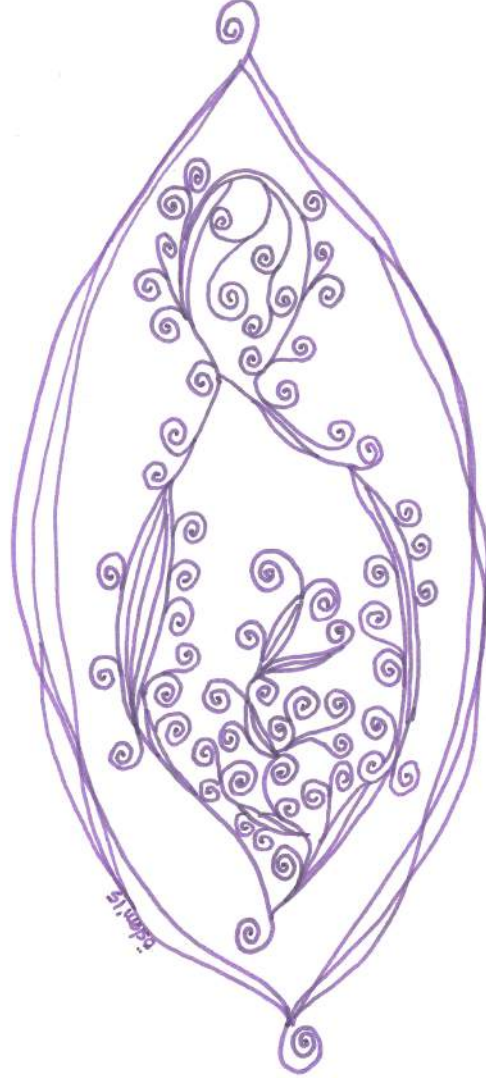
Heteroseksüel kadın düşmanı olmakla suçlanmak bizi üzdü. Bildirinin en önemli hedeflerinden birisi de, cinsel yönelimin politikalarımızla nasıl bir ilgisi olduğu hakkında dürüst bir tartışma başlatmaktı. Biz heteroseksüelliği, kişisel tercihin özgür bir ifadesi olarak değil, erkek egemen bir kurum olarak görüyoruz. Heteroseksüellik bize bekleğimizden beri dayatılıyor ve heteroseksüellikten kaçmak aşırı zor. Ama bu gerçek, sürekli reddediliyor. Kişisel olanın aynı zamanda politik olduğuna inandığımızdan cinselliği, politika dışı bir alan olarak erkek egemenliğinden ayrı tutamayız.

Lal Coveney
Tina Crockett
Al Garthwaite
Sheila Jeffreys
Valerie Sinclair

Mart 1981

---

¹² Yayına hazırlayanın notu: Elinizdeki çeviri orijinal çizimler yerine Özlem Çelik tarafından çizilen karikatürleri içeriyor.

Kitapçık ile ilgili izlenimlerinizi bizimle paylaşılırsanız çok seviniriz:
escinselkadin2015@gmail.com

Temmuz 2015